

Delavska enotnost

Glasilno Zveze sindikatov Slovenije

Glavni urednik Dušan Gačnik
Odgovorni urednik Franček Kavčič

Ljubljana, 30. maj 1986
številka 21, letnik 45, cena 45 dinarjev

Deseti kongres
Zveze sindikatov Jugoslavije

PRELOM S STARIM, BREZ VEČNO LEPIH MELODIJ

Med devetim in desetim kongresom ZSJ se je marsikaj spremenilo. V nekaterih stvarih, četudi smo se vsi prepričevali, da tako ne gre več naprej, smo na slabšem kot smo bili pred dobrimi tremi leti. Bržkone velja to predvsem za gospodarjenje in družbenoekonomske odnose, in prav žalostno je, da zmeraj znova govorimo, da ne uredničujemo ene izmed temeljnih opredelitev, da morajo delavci v združenem delu sami odločati o ustvarjeni presežni vrednosti in odnosih v družbeni reprodukciji.

Kot izziv delegatom na zveznem kongresu, preizkušnja znanja in političnih veščin kot metode za pridobivanje delavcev za odpravljanje sedanjih in prihodnjih gospodarskih in družbenih težav, kaže vendarle zapisati, da je naša država in njeno združeno delo padlo na izpitu iz inflacije. Če že vemo za korenine tega hudega sovražnika delavskih interesov, če se zavedamo, da osebni dohodki in delitvena politika sicer

lahko tudi postanejo njen spodbujevalec, potlej se je treba končno pogledati v ogledalo in si v tej družbi tudi dopovedati – pa naj je videti še tako nemogoče, da delavski razred objektivno ni zmožen več hraniti debele administracije in še manj prenašati voluntarističnih posegov v ekonomsko politiko, ki skrbi za socializacijo slabega dela, vlečne konje v gospodarskem razvoju pa zanemarja. Toda? Je moč stopiti takšni politiki na prste le z ugotavljanjem, da je delež združenega dela pri razporejanju ustvarjenega dohodka vse manjši, da je v sestavi dohodka delež za osebne dohodke v resnici majhen. Delavci so že siti obljub, da bomo postopno zmogli odpraviti gospodarske in družbene probleme in vendarle začeli drugače, tako kot smo zapisali v politične listine, da se bomo oprli na lastne moči. Vendar še zmeraj raje del bremena položimo sosedu, da bi sebe razbremenili.

Delegati 10. kongresa ZSJ kritično raz-

členjujejo zapisano in neuresničeno. Zdi se, da brez pretiravanja in odvečne retorike, ki je sicer značilna za jugoslovanske kongrese, skušajo postaviti piko v tistih vprašanjih, ki so usodnega pomena za razvoj jugoslovanske družbe. Ko gre za skupno življenje, za poglobljanje samoupravljanja, za hotenje po nečem boljšem, kakovostnejšem, smo si kar hitro enotni. Enotni smo še tedaj, ko z besedami pristajamo na nujnost po enakomernem razvoju vse družbe, manj pa tedaj, ko postne to hotenje nekakšno sporno vprašanje, ali naj se razvijamo vsi ali pa bi moral kdo počakati vsaj do tiste stopnje, ko bi bilo moč reči, da ga je kdo dohitel.

Takšna politika nosi v sebi nevarna razmerja, sili v zastoje, v prikrite karte v sicer dogovorjeno pošteni igri, in je voda na mlin različnim nacionalističnim izpadom in preračunavanjem, kdo koga izkorišča.

Bitka zoper različne oblike odtujevanja

dohodka in samoupravnih pravic do delavcev, odločanje v njihovem imenu, vendar zmeraj na njihov račun, dobiva v zadnjem času resna opozorila, da tako ne gre več. Tudi deseti kongres ZSJ je opozorilo in zahteva hkrati, da kolo razvoja vendarle obrnemo v tisto smer, ki bo omogočila poštene odnose, solidno socialno varnost delavcev in gospodarsko stabilnost družbe. Ali bo sindikat kot množična organizacija delavskega razreda znal, zmogel in predvsem si njegovo vodstvo tudi upalo končno potegniti potezo za korenito spreminjanje razmer, bo pokazal čas. Bo njegova vendarle nekoliko čvrstejša organiziranost v okviru družbene skupnosti porok, da bo imel svoja stališča? Kongres zahteva, da se mora uveljaviti kot delavska organizacija, postati organizacija delavcev, ne pa zanje... Morda pa bo 10. kongres vendarle prelomnica v razmišljanjih, ki jim morajo slediti akcije.

Marjan Horvat

IZ VSEBINE:

Zveza sindikatov Jugoslavije v boju za uveljavitev odločilne vloge delavskega razreda v družbi

Delimo dohodek, ki ga moramo še ustvariti

Slovenci ne moremo sprejeti razmišljanj o enakosti v siromaštvu

Dogodki v Kemični industriji JUB kažejo, da birokraciji ni do kakovostnih sprememb

Izjemoma: za malo denarja veliko muzike

Vabljuje, a zelo omejene možnosti sindikalnega dopustovanja

adria airways

Z dejanji spreminjamo svet

Danes, ko na rotacijskih strojih tiskamo naš časnik, poteka že drugi dan desete-ga kongresa ZSJ. Javna raz-prava o kongresnih listinah je opozorila zlasti na tiste točke v našem družbenem in gospodarskem življenju, kjer se moramo poenotiti, evidentirati skupne dolgo-ročne interese ter se dogovo-riti za organiziran in pogosto tudi drugačen nastop sindi-kalne organizacije pri pre-magovanju družbenih na-sprotij na tistih ustavnih po-zicijah, ki dajejo delavcu vlogo gospodarja in uprav-ljalca z družbenimi sredstvi.

Prav gotovo to ni sporna opredelitev, bolj so sporni načini, s katerimi pogosto to vlogo tudi udejaniti. Spopad med ustavnimi določili in družbeno prakso, spopad med hotenjem in ravnanjem in brzkone predvsem med besedičenjem o ustavni vlo-gi delavca kot gospodarja in dejanskim, ko mu nelegalni centri politične in ekonom-ske moči odvzemajo to pravo, je temeljni spopad v naši družbi. O tem so govori-li na sindikalnih in partijskih kongresih, to je vsakod-nevno vrenje med ljudmi, ki nočejo biti več figure na ša-hovnici, s katerimi bi kdo po mili volji razpolagal in jih premikal, kot se mu zdi. Večja samostojnost združ-e-nih delavcev v vseh asoci-acijah združenega dela, predvsem pa odgovornost za gospodarenje, je geslo, ki ga je moč zaznati iz vseh kongresnih sporočil in tudi temeljnih listin, v katerih se opredeljujemo do poti, po katerih bi uveljavili pravo vsebino samoupravnega od-ločanja delavcev. Sindikat kot množična organizacija delavskega razreda v politič-nem sistemu socialističnega samoupravljanja zategadelj ne more biti le idejna sila, le dejavnik, ki skrbi za ozaveš-čanje delavcev, pa morda prosvetljevanje kot v času administrativnega gospo-darjenja, temveč udarna pest delavskega razreda, ki zna in zmore reči ne v »igri« družbenih dejavnikov v po-litičnem sistemu in tudi za-htevatvi temeljite spremembe v ravnanju, in to ne glede na družbeno okolje in raven or-ganiziranosti, ko so ogroženi temeljni cilji delavskega prava. Za takšno vlogo mora biti kajpak usposobljen in predvsem dobro organi-ziran. Njegovo delo mora temeljiti na skupnih hotenjih sil vseh delavcev, predvsem pa na zavesti, da sami gospo-darijo s svojo usodo. Marsi-kaj je v tem procesu še ne-razjasnjena, marsikje na-letijo vodstva sindikata na čeri, ki onemogočajo uvelja-vitev njegove vloge in delav-skih interesov v družbi. Brž-kone jih bo tudi zvezni sindi-kalni kongres razgalil, na-povedal bo spopad, in listi-ne, ki jih sprejemamo, naj bi bile usmeritev za delovanje v vsakem družbenem oko-lju. Toda življenje uči, da no-beno še tako veliko zaseda-nje pa tudi kongres ne, ni sposobno z besedami in pa-pirji spreminjati odnosov. To so dejanja. In mnenje o jugoslovanskem kongresu sindikatov bo moč izreči predvsem po njih v prihod-njem obdobju.

Marjan Horvat

REVNA DRŽAVA, BOGATI PREBIVALCI

Prebivalstvo Jugoslavije ima na žiro računih prek bilijon dinarjev več kot gospodarstvo. Smo potemtakem siromašna država z bogatim prebivalstvom? Država postaja vse bolj siromašna, njeni prebivalci pa vse bolj bogati. Očitno izvedencem za finance ne bo ušlo, da je omejitvena posojilno denarna politika, ki jo že šest let ne povsem samovoljno uveljavljamo v naši državi, vprašljiva; le kako to, da se ne povprašamo, kdo in zakaj se je obogatil na račun države. Tu-

di bančniki trdijo, da je varčevanje v bankah kar zanimiv poklic, saj so samo devizni varčevalci dobili v minulem obdobju okrog 198 milijard novih dinarjev obresti.

Kdo jih plačuje, seveda ni treba posebej raziskovati. To je združeno delo, in če je prebivalstvo samo s tem, kar ima na žiro računih, za 1.200 milijard dinarjev bogatejše od združenega dela, potlej je razmišljanje o bogastvu brez dela povsem utemeljeno.

STRAH PRED »KONTINUITETO«

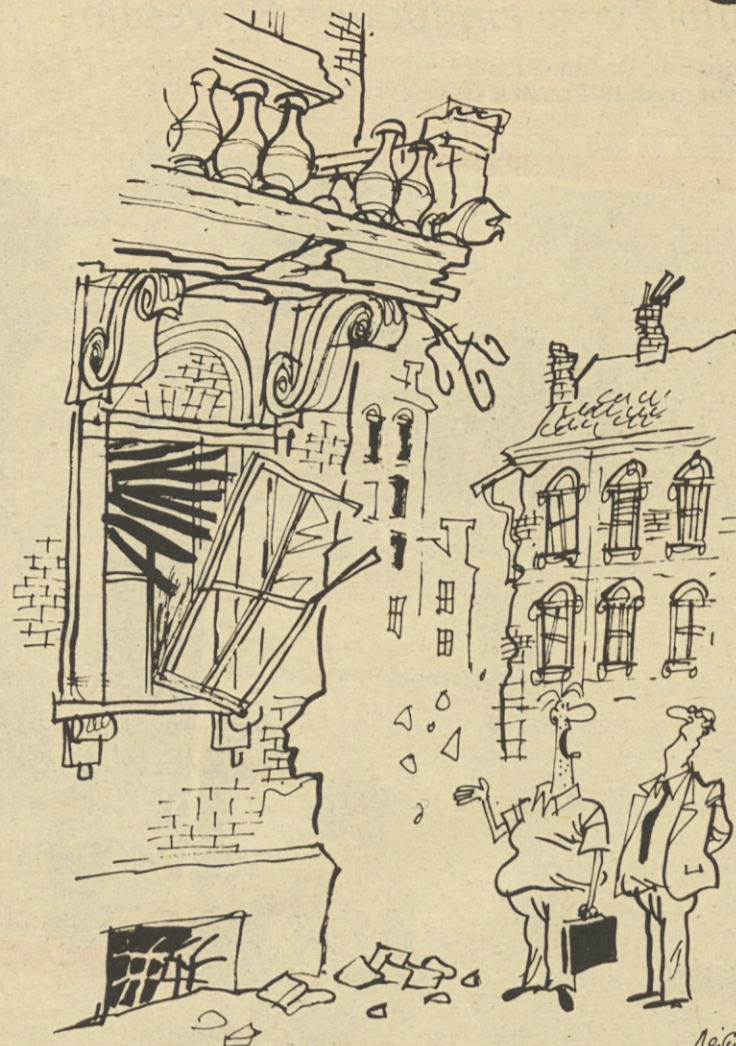
Danas objavlja anketo med ju-goslovanskimi ekonomisti, kaj pričakujejo od novega zveznega izvršnega sveta. Eni pričakujejo veliko, spet drugi komajda kaj. Miladin Korač, redni profesor ekonomske fakultete v Beogradu, je med drugim menil, da »ker tudi osebno poznam veliko članov nove vlade in vem, kaj in kako so delali v prejšnjem obdobju, mislim, da vlada razpolaga z nujno potrebno kritično maso kolektivne pameti, ki ji bo omogočila, da bo vse to tudi uresničila.«

Njegov kolega z zagrebške ekonomske fakultete Marijan Korošić, ni tako vedrogled: »Od nove vlade ne moremo pričakovati, da bo lahko sprejemala odločne ukrepe za odpravljanje nestabil-

nosti. Tega ni mogla niti doseda-nja, ne glede na to, kdo je v njej vladal. ZIS ni samostojna izvršna oblast niti ne more sprejeti bistvenih odločitev glede na splošni koncept. Zato tudi ni odgovoren za to, kar se dejansko dogaja. Naša vlada tudi nima potrebnih inštru-mentarijev, da bi lahko delovala na nekaterih področjih družbene-ga življenja – tudi če bi smela. To-rej, brez sprememb v političnem sistemu bo to vlada kontinuitete, pa tudi rezultati bodo verjetno v kontinuiteti.«

Marijan Korošić potemtakem sklepa, da so nujne spremembe in ne dograditve političnega sistema. Opozarja, da je vlada zdaj za krmi-lom ladje, ki pluje v nasprotni smeri od željene.

C. B.

Skrajni čas je za ekonomske stanarine, kajti lahko se zgodi, da ne bodo ljudje plačevali nobenih

Poteza

»Na željo Alenke Markič, Ljubljana, ki je po nalogu naročnikov opravila recenzijo raziskave »Metodologija ocenjevanja življenjskih stroškov v Sloveniji«, je bil honorar v znesku din 16.000 nakazan skladu za gradnjo in opremo ljubljanske porodnišnice – ginekološka klinika Ljubljana.«

NAJVEČJE IZGUBE V ZADNJIH LETIH

Na tiskovni konferenci SDK Jugoslavije, ki je bila minuli torek v Beogradu, so poudarili, da so rezultati finančnega poslovanja gospodarstva v letošnjih prvih treh mesecih izrazito slabi. Pričajo, da ne izpolnjujemo resolucijskih načrtov, čeprav je izvoz večji, kot smo načrtovali. Tudi stopnji rasti celotnega prihodka (83,6 odstotka) in dohodka (79,8 odstotka) sta veliki, vendar predvsem na račun proizvodnih cen, ki so se zvišale za 74,4 odstotka. Torej je omenjena rast v glavnem sad inflacije, ne pa učinkovitega poslovanja. Učinkovitost se je namreč celo poslabšala, saj so porabljeni sredstva rasla hitreje od celotnega dohodka.

V prvem četrtletju je gospodarstvo ustvarilo več kot 1967 milijard dinarjev dohodka, razdelilo pa je 254 milijard dinarjev več, kar seveda pomeni čisto izgubo. Vzrok je velika rast cen sredstev za skupne in splošne družbene potrebe, pa tudi za osebne dohodke, je poudaril na omenjeni tiskovni konferenci Momčilo Tomič, generalni direktor SDK Jugoslavije. Kako močno so se povečale obremenitve gospodarstva, priča med drugim podatek, da so sredstva iz dohodka za splošno in skupno porabo dosegla 612 milijard dinarjev, kar je za 132 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Obenem je jugoslovansko gospodarstvo namenilo 331 milijard dinarjev za akumulacijo, pri tem za obresti 727 milijard, kar predstavlja 109 odstotno rast.

Sredstva za akumulacijo in rezerve so se približala znesku tekočih izgub, ki so jih v prvem trimesečju knjžili v vsaki četrti gospodarski organizaciji. Izgube so dosegle dobrih 378 milijard dinarjev. Gre torej za največjo rast izgub (110,6 odstotka) v zadnjih letih.

Na tiskovni konferenci so tudi poudarili, da se močno krepi nelikvidnost, ki je značilna za vse več ozdov.

-a.

NEVARNOST ENAKOSTI V REVŠČINI

V Ekonomski politiki smo lahko brali o odločitvi delavcev IMT, da ne bodo več plačevali posojila za nerazvite in davka iz dohodka. Več let so, kot delavci v mnogih tovarnah, opozarjali, da ne zmorejo vse težjega bremena splošne in skupne porabe. Ker na njihove zahteve, da je treba ta problem resno proučiti, ni bilo odziva, so sklenili, da ne bodo več plačevali davka iz dohodka po stopnji 3,1 odstotka niti obveznega posojila za spodbujanje razvoja nerazvitenih.

Pod naslovom »Čemu enakost v revščini« o podobnih stvareh razmišljajo tudi v Novostih 8. Pogovarjali so se z Davorinom

Kračunom, prodekanom visoke ekonomske komercialne šole v Mariboru. Trdi, da naš ekonomski sistem ni dovolj dejaven. Ne rešuje številnih dvomov in pogosto dosega nasprotno učinke. Zato razlike med jugoslovanskim severom in jugom lahko primerjamo z razlikami med Švedsko in Turčijo. Te razlike so velik handicap za jugoslovansko družbo. Slovenija je po doseženi stopnji razvoja bliže Evropi kot pa južnim delom države. Napačno bi bilo, če bi v tem trenutku zaradi velikih družbenih problemov opustili koncept napredka in približevanja razvitemu svetu. Ne smemo težiti k enakosti v revščini.

C. B.

POVZEMAMO

SRAMOTA

Opravičila ni, sramota vpije do neba: Jugoslavija je bila včeraj ena redkih dežel skupaj z Južnoafriško republiko, ki se ni udeležila simboličnega teka za lačne v Afriki.

Danes proti večeru bodo tekli v Kranju, pred dnevi so v Beogradu in morebiti še v katerem jugoslovanskem mestu, toda včerj, ko je tekel ves svet, nas ni bilo.

Za uradne razloge ne vem, slišim pa, da smo bili pravočasno povabljeni, naj se udeležimo te človekoljubne akcije, sicer pa je o tem poročalo tudi naše časopisje.

S čim se bomo opravičili? In kdo? Z nadutimi komentarji, da mi ne potrebujemo tovrstnih sprektaklov; s kakšnim ogovorom političnega odličnika, da ga je Dnevnik »zavozil«, ker se preveč »emotivno« odziva na vprašanja, ki so jih televizijski gledalci postavljali

med prenosom (na primer) zagrebškemu televizijskemu studiu, češ, zakaj nas ni; z racionalnimi utemeljitvami, da je to zadeva ZSMS oziroma ZSMJ; pa da mi ne potrebujemo tovrstnih potrjevanj, ker so naša neuvrščena zunanjepolitična načela jasna vsemu svetu, ali morda s čim drugim? Mogoče celo s tem, da je tudi ta simbolika predvsem prefinjen izraz maskiranja vesti sitih držav?

Toda dejstva so neizpodbitna: televizijski medij je povzel sedemdesetdeset držav različnih sistemov in ideologij, tekli so ljudje iz domala tristo mest. So po tej logiki vsi objekt medijsko politične manipulacije? Razen nas, kajpak.

Gre za finančna sredstva? Mogoče, toda tekli so še revnejši od nas. Bojim se, da je naše nesodelovanje pogoje-no z globljimi vzroki – s kon-

stituirano statistično zavestjo povampirjenega birokratizma, ki potrebuje manifestacije le še kot kuliserijo za svoja vnebovzetja, vendar udarjenega z gluhoto od vsega, kar se novega dogaja v svetu: Kar – Čeprav simbolično – ukinja diktat ideološke volje in za svoja sporočila uporablja tudi tehniko oziroma mu je ta že na razpolago. Z njeno pomočjo postaja simbol kritične vesti, prerašča meje ideoloških in političnih zaprtosti, posebej, če jo za svoja sporočila rabijo mladi po duhu.

Na izpitu je padlo olimpijsko Sarajevo, Zagreb – mesto bodoče univerziade, Ljubljana, ki se je bala kontaminiranosti, a je 9. maja vendarle tekla, Beograd, v katerem je bila zadnja postaja štafete mladosti...

Vse, kar smo in kar bomo naredili po tisti uri, ko so stekli stotisoči, je obliž na kosmati vesti. Ampak bojim se, da prihodnjic ne bo nič bolje, le naša apatija bo še veliko večja...

Milan Meden
Dnevnik

Rast osebnih dohodkov se zajeda v družbena sredstva za proizvodnjo

DELIMO DOHODEK, KI GA MORAMO ŠE USTVARITI

Delavci bi naj gospodarili s celotnim dohodkom, ki ga ustvarjajo, torej tudi s sredstvi za družbene dejavnosti ter za državo in njene poglavitne funkcije (vojsko, diplomacijo, milico, administracijo). Razvoj nas je pripeljal do točke, ko lahko rečemo, da delavci samoupravljajo in gospodarijo le s tistim, vse manjšim delom dohodka, ki jim ostane, to pa je dovolj le za osebne dohodke in skupno porabo, skoraj nič pa jim ne ostane za reprodukcijo. Inflacija, ki letos grozi, da bo res postala trištevilska, razveljavlja vse planske in razvojne cilje in merila gospodarjenja, ki smo jih sprejeli s planskimi listinami. Širi se zgledevanje po boljših sosedih in mezna miselnost, da je boljše razdeliti danes to, kar ti lahko kdo do jutri pobere za različne družbene potrebe in cilje, za katere vedno zmanjkuje sredstev. Še vedno jadikujemo, da naša življenjska raven pada, realni osebni dohodki pa so že lani, zlasti pa letos prehiteli rast življenjskih stroškov. Očitno je, da ne obvladujemo tokov na področju delitve, ker je seveda tako lažje zagotoviti mir in ker se iz bruto in neto osebnih dohodkov napajata tudi poraba v vsej družbeni sferi in tudi v tako imenovani nadstavbi.

Podatki kažejo, da gospodarska rast v Sloveniji ne dosega planskih ciljev (v drugih republikah in pokrajinah je krepko večja), da se zmanjšuje delež konvertibilnega izvoza in pokritost uvoza z izvozom, da je inflacija skoraj dvakrat tolikšna, kot bi morala biti po resoluciji, da je akumulacija zrastle za 40 odstotkov, bruto osebni dohodki za 127, izgube pa za 170 odstotkov, da se je primerno temu povečal tudi dotok sredstev v sish družbenih dejavnosti in v proračunih občin in republike (federacijo izpuščamo iz teh primerov). Vse to z drugimi besedami povedano pomeni, da bo relativnem zastajanju proizvodnje in nazadovanju konvertibilnega izvoza namenamo za plače in druge oblike porabe več, kot bi smeli glede na doseženo in da tako ogrožamo reprodukcijo. Na sejah predsedstev CK ZKS, RK SZDL in v skupščini SR Slovenije, ki so bile ta teden, so se razpravljali največ vrteli okoli vprašanja, ali so problem previsoki osebni dohodki ali slabi rezultati gospodarjenja. Prevladalo je mnenje, da ne kaže ukrepati proti visokim osebnim dohodkom, temveč za proizvodne in gospodarske rezultate, ki bodo opravičevali »previsoke« osebne dohodke.

Četudi načelno sprejemamo dolgoročni program gospodarske stabilizacije, da smo nedavno imeli planum CK ZKS o opiranju na lastne sile, da smo bili zelo odločni tudi na letošnjih kongresih, kaže, da raje kot pri sebi iščemo razloge za premajhne rezultate pri drugih, kličemo na pomoč družbo, kažemo s prstom na federacijo in nekatere njene predpise. Dokaz za to je prehitra rast cen (v Sloveniji rastejo hitreje kot drugod po Jugoslaviji), kar v bistvu pomeni, da ne sprejemamo zakonitosti tržišča in da ne omogočamo ekonomske zakonitosti. Nadaljevanje dosedanjih tokov bi pomenilo, da do konca leta ne bomo dosegli ključnih gospodarskih ciljev. S tem pa seveda dokončno ne bo več možnosti uskladitve porabe z rezultati dela in gospodarjenja v gospodarstvu in družbenih dejavnostih pa tudi proračunske porabe. Ob tem, ko je nesporno, da sta primarni

problem odstopanje od začrtane politike povečevanja proizvodnje in izvoza ter naraščanje izgub, seveda tudi »previsoki« osebni dohodke glede na te primarne cilje povratno vplivajo na stanje na proizvodnem področju. Zaradi take delitve se krepi samozadovoljstvo delavcev s takšnimi rezultati in kajpa tudi prepričevanje, da je možno deliti tudi nezasluzeno.

Letošnje povečanje realnih dohodkov za 18 odstotkov in prvem trimesečju je problematično tudi zaradi tega (podobno se je zgodilo že lani), ker ni postalo motiv za delo in boljše rezultate gospodarjenja. Zdi se, kot da smo se ob vseh mogočih primerjanjih, ki bi naj pomagala utemeljiti povečanje plač, pravzaprav pozabili primerjati po produktivnosti (ta že nekaj let pada) in rastočih stroških, ki jih masimo v cene, zaradi česar se zmanjšuje konkurenčnost na svetovnem tržišču. Pozabili smo na sodobno organizacijo dela in samoupravno organiziranost, pa tudi nehali razmišljati o preustroju in bolj svobodni proizvodnji.

Razprave so se vrtele tudi okoli delitvenih sistemov. Izvršni svet meni, da si no-

vena organizirana družba ne more privoščiti nereda oziroma ad hoc urejanja delitve, da je torej slabo, če že drugo leto nimamo več letnega dogovora in če resolucijo neposredno uporabljamo skupaj s panožnimi sporazumi. Rečeno je bilo, da se moramo resnično poenotiti zastran tega, kaj pomenijo ti samoupravni sporazumi in kakšen mora biti odnos do njihovih določb, ki vsebujejo tudi delitvena razmerja. Zanesljivo ne more biti dober sistem (mislimo na panožne sporazume), ki omogoča večini subjektov drugačno vedenje kot je zapisano. Zato je treba temeljito pregledati, kako popraviti neučinkoviti sistem.

Sistem delitve se ni potrdil

V sindikatih menijo, da za sedanje hibe v delitvi niso krive formulacije v panožnih sporazumih, temveč da so vzroki globlji, da so v splošnem stanju v družbi. Bojevati se moramo torej proti tem vzrokom, ne pa kritizirati sporazume, ki vendarle uravnavajo delitev kot posledično področje. Osebni dohodki (primerno visoki) so seveda vedno bili najbolj neposreden cilj zaposlenih delavcev, ne pa različni delitveni sistemi. Ob tem, ko so osebni dohodki razmeroma majhni, če jih primerjamo s sosednjimi deželami Srednje Evrope, ko še vedno niso dosegli ravni iz začetka osemdesetih let, ko še vedno dajemo za akumulacijo več kot v drugih republikah in pokrajinah, seveda ne moremo prezreti ali zanikati pričakovani zaposlenih po stalni rasti njihovih prejemkov. Svojevrsten problem je informacijski sistem, tudi neformalni, po katerem se vedno takoj zve, za vsak kolektiv, ki je povečal plače, ni pa možno dobiti uradnih podatkov, o dejanskih osebnih dohodkih v ne-

katerih družbenih dejavnostih, pa tudi kršiteljev resolucije ni mogoče ugotavljati sproti, temveč šele po zaključnih računih. Medtem pa seveda vsakdo računa s »svojo« inflacijo, s svojimi višjimi cenami in tako vnaprej porabi to, kar bo šele moral ustvariti z delom, gospodarjenjem ali kar s previsokimi cenami. Gre za tako imenovano anticipirano porabo, ki je tesno povezana z inflacijo, s katero se premalo spopadamo. Lahko bi rekli, da je naraščanje osebnih dohodkov človeško povsem razumljivo, da pa je za izkrivljanje ciljev razporejanja dohodka na osebne dohodke in akumulacijo precej kriv tudi sistem delitve osebnih dohodkov, ki se v inflacijskih razmerah ni dovolj potrdil, zaradi česar so tudi tolikšni osebni dohodki že kar pomemben samostojni spodbujevalec inflacije. Kako zmanjšati inflacijo, pa se razen pri zavzemanju za splošne gospodarske cilje sploh nečemo prav pogovarjati.

Kot smo že povedali, so se izgube letos zelo povečale. Izredno veliko ima elektro gospodarstvo, ima jih lesna industrija in precejšen del kovinske in elektro industrija, začena se pojavljati v tekstilni industriji in tako naprej. Za pokrivanje izgub in napačnih odločitev je že v prejšnjih letih šel znaten del dohodka oziroma akumulacije. Letošnja raven izgub lahko pomeni, da bo zanje treba dajati še veliko več, kot premajhne akumulacije. Izgube nastajajo tudi zaradi izvoza. Marsikje jih bo treba seveda še preveriti, saj bo sčasoma neobičajno poslovati brez rdečih števil, če se bodo sedanji tokovi nadaljevali.

Napadamo državo

Pri zgubarjih se iz leta v leto lomijo naše načelne opredelitve, da je treba podpirati tiste, ki prednjačijo, ki

jamčijo razvoj, opuščati in spreminjati pa nedonosno proizvodnjo. V sistemu, v katerem je zaposlitev bistvena prvina socialne varnosti seveda ne moremo uprizarjati stečajev, če nimamo vsaj zarodkov novih, donosnih programov. Grozi nam, da bo zaradi socializacije posledic slabega gospodarjenja čedalje manj motivov za povečevanje produktivnosti in uvajanje sodobnejših proizvodov. Do tega pa prihajamo zaradi tega, ker ne znamo ali nečemo razčleniti, koliko so za rdeče številke res krivi tisti, ki neracionalno uporabljajo družbena sredstva za proizvodnjo, koliko pa splošne družbene razmere oziroma celo razmere na svetovnem tržišču. Tega ne znamo ali nečemo narediti niti v elektrogospodarstvu, kjer se že leta in leta neuspešno ukvarjamo z analizo »sistemskih« izgube, ki jo prikazuje ta dejavnost.

Še pred sprejetjem nove devizne zakonodaje pa tudi vseh teh prvih pet mesecev nenehno poslušamo, da za nas ta devizna zakonodaja ni sprejemljiva in da jo je treba zamenjati. Tudi sedanji zastoj našega konvertibilnega izvoza naj bi bil s tem povezan, pa seveda tudi grozeče nevarnosti v obliki zmanjševanja proizvodnje, ki je preveč vezana na uvoz s tega področja, za kar zmanjkuje deviznih sredstev. Četudi večina subjektov v Jugoslaviji ugotavlja pozitivne učinke novega sistema, pa še kar naprej napadamo sistem, namesto da bi se usmerili na iskanje njegovih življenjskih dopolnitev, ki bi odpravilo probleme, ki danes tiščijo zunanjetrgovinsko menjavo. Takšne praktične predloge pa so že dali iz drugih republik in kaže, da se že oblikujejo možne rešitve za nekatera vprašanja, ki jih povzročajo novi devizni sistem, ki sploh še ni začel v celoti delovati. Ta sistem navajajo le kot primer,

pri katerem se še vedno brez upanja na uspeh bojujemo s sistemom oziroma kar s pogoji, ki jih določa federacija v skladu z interesi večine v Jugoslaviji, namesto da bi si organizirali, da bi uspešno poslovali v njegovih okvirih. Bitka s federacijo nam zanesljivo ne more koristiti, je celo škodljiva, ker zbuja lažno upanje, da lahko z bolj odločno politiko dosežemo ekonomske cilje, ki nam objektivno ne gredo.

Potrebni bodo spopadi

Vprašanje delitve dohodka na osebne dohodke in s tem celotno porabo, ki je v veliki meri vezana na bruto osebne dohodke in za akumulacijo, je seveda temeljno razredno vprašanje. Brez skrbi za povečevanje vrednosti družbenih sredstev za proizvodnjo nikakor ni perspektiv za družbeni napredek in s tem tudi za ekonomsko in socialno varnost delavcev in rodov, ki prihajajo.

Politika kompromisov in socialnega miru, ki smo ga z njimi zasledovali, zanesljivo ne more povečati sredstev za naložbe oziroma akumulacijo, ki jo moramo tudi bolj smotrno uporabljati. Mogoče je dosedanja politika tudi posledica filozofije nekaterih birokratskih in tehno-kratskih struktur, češ če damo delavcem večje plače, bodo zadovoljni in nam bodo (spet) pustili proste roke pri upravljanju. Kako zvezna je taka filozofija, že lahko občutimo na lastni koži, kakšne bi bile jutrišnje posledice, pa si tudi ni težko zamisliti.

Občinski izvršni sveti bodo zato v prihodnjih dneh zahtevali od vseh odzov, ki ne upoštevajo delitvenih razmerij, da preverijo svojo politiko in delitev uskladijo z dejanskimi in ne s pričakovanim dohodkom. Tam, kjer so gluhi za to, bodo morali nastopiti družbeni pravobranilci samoupravljanja s predlogi za uvedbo ukrepov družbenega varstva (prisilne uprave).

Bistveno je prepričati se, da so za delitev najbolj odgovorni poslovna vodstva in samoupravni organi v ozdih, ne pa izvršni sveti in sindikalna vodstva v občinah in republikah. Odgovornost je treba v največji meri uveljavljati v združenem delu, ne pa jo prenašati na organe oblasti in politične forume zunaj njega, kot predlagajo nekateri. To namreč ne bi bilo skladno s samoupravnim sistemom in načeli odločanja o dohodku ob upoštevanju družbenih in samoupravnih usmeritev širše družbe. Na ta način bomo delu in njegovim rezultatom tudi znova vrnili veljavo in tako dejansko postavili prave motive za uspešnejše gospodarjenje. To pa pomeni tudi spopad s tistimi, ki za takšno gospodarjenje in upravljanje niso pripravljeni in so sedanje neurejene razmere voda na mlin njihove (ne)spodobnosti.

Franček Kavčič

Iz uvodnega govora Lazarja Djodjića, predsednika sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, na 10. kongresu ZSJ

ZVEZA SINDIKATOV JUGOSLAVIJE V BOJU ZA UVELJAVITEV ODLOČILNE VLOGE DELAVSKEGA RAZREDA V DRUŽBI

»Deseti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije poteka v času velikih težav in protislovij materialnega in samoupravnega razvoja naše države. V zadnjih letih so se nam nakopičile velike gospodarske in družbene zagate, ki so prerasle v gospodarsko in družbeno krizo. Gospodarski in politični položaj v svetu je zelo neugoden. Zaostuje se kriza mednarodnih gospodarskih odnosov, v kateri razvite države prelagajo težo svojega razvoja na države v razvoju, kar pogloblja prepad med razviti in državami v razvoju. To neugodno vpliva tudi na naš razvoj.«

Lazar Djodjić je potem našel nekaj naših ključnih prizadevanj, ki naj nas popeljejo iz krize, in posebej omenil program stabilizacije. Rekel je: »Na temeljih stabilizacijskega programa smo oblikovali nove rešitve v gospodarskem sistemu. Sprejeli smo dolgoročni in srednjeročni načrt razvoja države, pripravljamo pa tudi strategijo tehnološkega razvoja.«

Pri vsem tem smo dosegli nekatere začetne rezultate, ki pa še ne zadovoljujejo (ustavitev padanja realnih osebnih dohodkov, blaga rast proizvodnje, odpiranje novih delovnih mest, večja pokritost uvoza z izvozom, redno odplačevanje dolgov, presežek v plačilni bilanci, boljše založenost tržišča s surovinami, reprodukcijskim materialom in nekaterim blagom za široko prarabo.«

Uvodničar je posebej spregovoril o (ne)izpolnjevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in menil, da brez odločne in enotne akcije vseh subjektivnih sil na čelu z Zvezo komunistov ne bomo mogli premagati še vedno zelo močnih odporov. Njihovi nosilci so ljudje, ki so proti kakršnim koli spremembam, saj želijo na tak način obdržati pridobljene privilegije. V zvezi s tem vse bolj skrbijo pojavi zmanjševanja materialne moči samoupravljanja, uzurpacije in druge oblike prisvajanja družbene lastnine. Posebej zaskrbljujoče je zapiranje v gospodarskem, kulturnem in vsakem drugem pogledu. Prav tu je iskati vzroke nacionalne nestrpnosti. Delavci so proti vsemu, kar ogroža naš razvoj, varnost in celovitost države.

Da bi se lahko otresli gospodarske krize in dosegli večjo enotnost Jugoslavije, je po mnenju Lazarja Djodjića nujno, da se opremo predvsem na tiste dele združenega dela, ki pridobivajo dohodek v zdravi konkurenci na tržišču, ki

svojo perspektivo iščejo na skupnem jugoslovanskem prostoru ter svetovnem tržišču, ki nasprotujejo etatizmu, tako imenovanim nacionalnim ekonomijam in teritorialnemu zapiranjju. Sistemske rešitve in ukrepi gospodarske politike morajo podpirati tako usmerjeno združeno delo in njegove razvojne potrebe. Brez spoštovanja ekonomskih zakonitosti ni samoupravne integracije gospodarstva.

Večja učinkovitost gospodarjenja poglobljuje interes delavskega razreda

»Za hitrejši izhod iz gospodarske in družbene krize je nujno izpolniti temeljni pogoj, ki se glasi: učinkovitejšee delovanje sistema socialističnega samoupravljanja. Vendar je celo za medkongresno obdobje značilen prav občutni zastoj v razvoju sistema. Zdaj smo v položaju, ko je odločanje delavcev pod vplivom policentričnega etatizma in njegove sprege s poslovnimi strukturami v gospodarstvu in bankah skorajda zožano samo še na osebne dohodke. Dejstvo je, da so vse večje naložbene odločitve v republikah in pokrajinah sprejemale državne in družbenopolitične strukture skupaj s poslovnimi sestavi v gospodarstvu in bankah. Samoupravne odločitve so bile samo krinka za takšen etatistični način odločanja o razširjeni reprodukciji. Prav zato je tudi prišlo do oblikovanja nacionalnih ekonomij, kar je objektivno povzročalo negospodarno porabo družbene akumulacije. Če bi delavci dejansko odločali o družbeni reprodukciji, danes gotovo ne bi imeli takšnega dolga v tujini, neučinkovite družbene organiziranosti kot tudi ne tako glomazne administracije od temeljne organizacije združenega dela pa do federacije. Če bi delavci res odločali o uvozu opreme in tehnologije,« je menil Lazar Djodjić, »bi to gotovo služilo proizvodnim potrebam. To bi bil temelj večje enotnosti delavskega razreda, ne pa sredstvo teritorialnega in medpanožnega razhajanja.«

Glede združevanja dela in sredstev je Lazar Djodjić menil, da nismo izbrali prednosti in možnosti, ki se nam ponujajo. Soočamo se s pojavi trganja reprodukcijskih in dohodkovnih povezav, slabšanjem poslovnih odnosov, celo med organizacijami, ki so v reprodukcijskem procesu življenjsko povezane. Prav zaradi tega je ena ključnih nalog sindi-

kata odločno zavzemanje za samoupravno združevanje in povezovanje združenega dela na enotnem jugoslovanskem trgu. To pa naj poteka na podlagi ekonomskih interesov proizvajalcev, po načelih skupnega pridobivanja dohodka. Sindikat se bo moral v prihodnje odločneje postaviti po robu razširjeni praksi pretiranega poudarjanja parcialnih interesov in zapiranja v republiške in pokrajinske meje, saj je to v neposrednem nasprotju z dolgoročnimi interesi delavskega razreda Jugoslavije.

Znanost in tehnologija vse bolj pomembni

»V Jugoslaviji se moramo povezati tudi na podlagi enotne strategije tehnološkega razvoja. Prav strategija tehnološkega razvoja države, ki jo pravkar sprejemamo, bo imela v mnogih pogledih odločilen vpliv na naš gospodarski in skupni družbeni razvoj, ob koncu tega in začetku prihodnjega stoletja. Pri tem zamujamo, kar že neugodno vpliva na naš razvoj.«

Pri uvajanju nove tehnike in tehnologije se bo sindikat odločno zavzemal za to, da bodo delavci nosilci vseh odločitev o razvoju, ter da

znanost in znanstveno-tehnološki razvoj postaneta temeljni dejavniki gospodarskega razvoja. Odločno se bomo zavzemali tudi za takšne tehnološke rešitve, ki bodo omogočale kar največjo zaščito naravnega okolja. To pa pomeni, da bomo morali pred uvajanjem sleherne nove tehnologije vedeti za vse škodljive vplive na okolje. S tem v zvezi moramo omeniti graditve jedrskih energetskih zmogljivosti. Mislim, da se lahko o tej graditvi pogovarjamo šele na podlagi demokratične strokovne in znanstvene razprave, pri čemer bi morali predvsem misliti na energijo, ki jo bomo dobili z izkoriščanjem premoga in voda.

Ko je govoril o planiranju, je Lazar Djodjić poudaril, da imamo veliko neizkoriščenih rezerv pri povečevanju učinkovitosti gospodarskega in družbenega razvoja v boljšem razporejanju zmogljivosti, v svobodnem gibanju strokovnih kadrov na vsem jugoslovanskem območju in v hitrejšem produktivnem zaposlovanju mladih strokovnih delavcev. Že to, da veliko število zaposlenih ne opravlja tistih del, za katera so usposobljeni, dovolj zgovorno priča o rezervah.

Nezaposlenost največji družbeni problem

»Nezaposlenost je že dalj časa ena naših največjih gospodarskih, političnih ter socialnih in razrednih zagat. Najteže je, da so nezaposleni predvsem mladi in strokovno usposobljeni ljudje, polni znanja in ambicij, energije in volje. Nezaposlenost ima v naši državi zelo izražene regionalne, strukturne in generacijske značilnosti. Prav neustrezna gospodarska sestava še bolj pogloblja težave na tem področju. Kapitalno intenzivne panoge so bolj razvite na območjih, kjer so potrebe po zaposlovanju največje. Sistem izobraževanja ni usklajen s potrebami združenega dela, njegova reforma pa se odvija zelo počasi. Pri tem so zelo opazne razlike med republikami in pokrajinama. Izobraževanje bi se moralo hitreje prilagajati zahtevam znanstvenotehnološke revolucije. Pri nas pa se še vedno veliko mladih odloča za neproizvodne poklice. Težko sprejemajo prekvalifikacijo, pa tudi izbirčni so pri zaposlovanju, kar je dodaten razlog, da je še vedno veliko delovnih mest v gospodarstvu praznih.«

Inflacija siromaši delavce

Posebno pozornost je v svojem uvodnem referatu Lazar Djodjić namenil inflaciji, ki jo je imenoval »sredstvo najučinkovitejšega razslojevanja družbe«. Menil je, da ta pojav bogati relativno ozek krog ljudi, medtem ko na drugi strani siromaši široke sloje delavcev. Prav zato je inflacija svojevrstna in nesprejemljiva oblika izkoriščanja. Inflacija spodbija dvigovanje cen, vendar ta denar, na račun rasti cen, ne gre v korist delavcev, kar pomeni, da imajo oni od tega najmanj.

Delavski razred prenaša največje breme visoke inflacije in življenjskih stroškov. Kolikor večja je inflacija, toliko bolj so siromašni delavci. Prav zato moramo v sindikatih jemati bitko proti inflaciji kot bistveno razredno vprašanje. Dokler bomo mirno gledali na tako visoko inflacijo, ne bo stabilizacije in izhoda iz krize. Inflacija ruši temelje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, saj razvrstitev vse prvine kakovostnega gospodarjenja. Njena rast se verižno prenaša na padanje vrednosti dinarja, na rast obresti, zmanjševanje zanimanja za izvoz, čeprav je ta naša trajna naloga, omogoča pa bogatenje brez dela in podobno.

Jasno moramo povedati, da je bitka proti inflaciji neodločna in neučinkovita, da jo vodimo pretežno z zahtevami, s splošnimi pozivi na akcijo itd. Nikogar nismo klicali na odgovornost zaradi tega, ker se ne drži stališč in opredelitev v protinflacijskem programu. Verjetno so prav zato povečali cene vsi, ki so jih lahko. To so storili celo tisti proizvajalci, ki so jim naraščale zaloge in ki niso imele nikakršne ekonomske učemeljitve za pogosto čezmerno povečanje cen. Tako se je prerazporejal dohodek in neupravičeno prelival med panogami in območji, kar je poglobilo gospodarsko neenakopravnost z vsemi posledicami, ki se kažejo v proizvodni sestavi, neusklajenem gospodarskem razvoju, političnih odnosih in drugod.

V letošnjih prvih štirih mesecih je inflacija dosegla stopnjo, ki smo jo sicer predvideli do konca leta. Kaže, da nihče ne ve, kje se bo to letos končalo. Ali je sploh še komu potrebno povedati, da smo zašli v položaj, ki je v popolnem nasprotju z vsako logiko gibanja in politike cen, ne glede na katera koli merila – administrativna, tržna ali katera druga, če obstajajo. V trenutku, ko je zelo zmanjšana kupna moč najširših slojev prebivalstva, nekateri povečujejo cene izdelkom, za katere je vse manjše zanimanje. Neusklajenost med surovinskimi in predelovalnimi zmogljivostmi povzroča znatno večje cene od svetovnih. V kmetijstvu in živilski industriji smo prišli tako daleč, da se denimo poljedelcu ne izplača več sejati, da je za živinorejca edini izhod v tem, da izprazni hlev. Namesto da bi pridelovali hrano za trikrat več ljudi, kot jih je pri nas, namesto da bi bilo kmetijstvo močan izvoznik in vir akumulacije, je le to prišlo na rob siromaštva.

Zaradi vsega tega morajo organizacije in organi zveze sindikatov izrabiti vse možnosti in razpoložljive mehanizme sindikalne bitke, da bi bili za cenovno politiko odgovorni samoupravni organi, še posebej pa državni organi in druge ustanove političnega sistema, ki morajo v okviru svojih pooblastil sprejemati takšne ukrepe, ki bodo kar najhitreje obrzdale inflacijo in jo začeli zmanjševati.

Motiviranost za delo osrednje vprašanje

Kot je o tem Lazar Djodjić na eni strani ugotovil, da je motiviranost za delo nujna podlaga za hitrejši družbeni

Dušan Rebolj o težah za spremembo in dopolnitve zakona o združenem delu

JAVNA RAZPRAVA MORA POTRDITI NAJBOLJŠE REŠITVE

Stališča CK ZKJ do idej-nopolitičnih vprašanj uveljavljanja ustavnega položaja delavcev pri razpolaganju in upravljanju z dohodkom in sredstvi družbene produkcije so v težah za spremembo zakona o združenem delu konkretizirana v treh, po vsebini različnih predlogih. Prvi zagovarja, da je stališča CK mogoče dosledno uveljaviti samo z novimi odnosi pri razporejanju dohodka in čistega dohodka. Gre potemtakem za spremembo tistih določil zakona o združenem delu, ki urejajo odnose pri razporejanju dohodka in čistega dohodka. Bistvo

ti določil zakona o združenem delu, ki urejajo ta vprašanja. Predlog »ne pristaja« na spreminjanje kategorij dohodka in čistega dohodka ter osnov za prisvajanje osebnih dohodkov, temveč se zavzema za to, da se prednost izplačevanja osebnih dohodkov uredi z drugimi predpisi. Ob takšnem načelnem izhodišču pa je moč zaznati tudi alternativno rešitev, ki ponuja spremembo 110. člena zakona o združenem delu, če bi v javni razpravi pač ocenili, da je ta potrebna. Po tej inačici bi spremenili določila 110. člena tako, da bi dali prednost izplačilu osebnih dohodkov in iz tekočega dela, ostala določila pa bi ostala nespremenjena. S takšnim posegom v bistvu ne bi spremenili družbenoekonomske vsebine dohodka in čistega dohodka, pa tudi ne osnov za pridobivanje osebnih dohodkov in njihovo soodvisnost z rezultati tekočega dela oziroma osebnega dohodka. Predlog je, da se sredstva za ta del osebnih dohodkov določajo z letnim planom in to skladno z osnovami in merili družbenega dogovora, opredeljen pa je tudi mehanizem za primere, če z ustvarjenim dohodkom tozda ne more zagotoviti načrtovanih sredstev za osebne dohodke iz tekočega dela.

Tretji predlog je podoben drugemu, toda ne dopušča možnosti za spremembo določil zakona o združenem delu o razporejanju dohodka in čistega dohodka, torej ostaja 110. člen zakona o združenem delu nespremenjen, ker iz stališč CK lahko razberemo, da ne zahtevajo spremembe načina razporejanja dohodka iz čistega dohodka, prednost izplačil osebnih dohodkov iz tekočega dela pa lahko zagotovimo z drugimi predpisi.

Po tem predlogu bi ohranili celovitost osebnih dohodkov kot dela dohodka, ki so, ne glede na to, da se osebni dohodek pridobiva

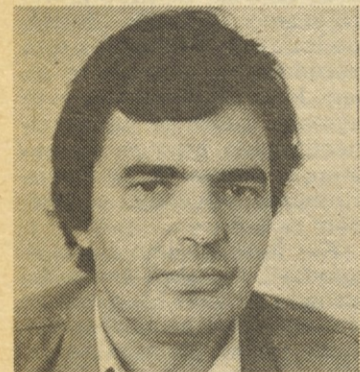
po dveh osnovah, iz tekočega in minulega dela, v celoti odvisni od ustvarjenega dohodka. Stališča potemtakem ne zahtevajo drugačnih sistemskih rešitev v zakonu, temveč le drugačne instrumente za razporejanje dohodka. Po prvem predlogu je takšna celovitost osebnih dohodkov ogrožena, spremenjena pa je tudi družbenoekonomska vsebina dohodka in čistega dohodka. Poudariti velja, da rešitev, po kateri osebni dohodki iz tekočega dela ne bi bili od-

visni od doseženega dohodka temeljne organizacije, v bistvu pomenijo drugačno vrednotenje te kategorije, obravnavajo se kot strošek in se, tako kot vsi ostali stroški, pokrivajo iz celotnega prihodka. Pri tem pa ni dosledno uveljavljeno stališče, da oba dela osebnih dohodkov – iz tekočega in minulega dela – v celoti tvorita bruto osebni dohodek, torej da je tudi osebni dohodek iz minulega dela osnova za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb.

Tudi poslovanje tozda je moč glede na teze urediti po dveh inačicah: po prvi delavci tozda razpolagajo in upravljajo s sredstvi in ustvarjenim celotnim prihodkom prek žiro računa tozda, s tem da se celotni prihodek evidentira na njenem internem računu. Po tem predlogu naj bi okrepili ustavno vlogo in položaj delovne organizacije, takšen način pa bi pripomogel tudi k smotnejšem upravljanju in gospodarjenju z družbenimi sredstvi, k zmanjševanju

odvisnosti tozda od bank, k racionalizaciji in zmanjševanju stroškov in h krepitvi materialne osnove tozda, kar je skladno z usmeritvami dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in kritične analize delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Druga inačica dopušča možnost, da ima tudi tozda svoj žiro račun, če to zahtevata narava dela in način poslovanja in če je tako opredeljeno v samoupravnem sporazumu o združevanju v delovno organizacijo. Ta predlog je podkrepljen z nekaj praktičnimi primeri, ki dajo razmišljati v razmerjih, ko je tozda zaokrožen delovni in proizvodni subjekt, ko je tržni subjekt ali pa, ko je sedež tozda in delovne organizacije v različnih republikah in podobno. Gre za to, naj bi takšne temeljne organizacije poslovale prek svojega žiro računa in se obravnavale kot izjema. M. H.

Dušan Rebolj, član predsedstva RS ZSS

tega predloga je, da imajo osebni dohodki iz tekočega dela prednost pred vsemi drugimi obveznostmi in to ne samo pri samem izplačilu, temveč tudi pri razporejanju dohodka. Ta del osebnega dohodka v predlogu ne more biti osnova za obveznosti, ki se zagotavljajo iz dohodka. Da je osebni dohodek iz tekočega dela odvisen le od rezultatov dela delavca, ki se izkazuje v količini in kakovosti izdelkov in uslug, da ta del osebnega dohodka zagotavlja materialno in socialno varnost delavca in da ni odvisen od rezultatov poslovanja tozda, torej od ustvarjenega dohodka, je velika hiba takšnega predloga. Po tej logiki se takšen osebni dohodek iz tekočega dela ne všteva v čisti dohodek. Čisti dohodek pa po tem predlogu zajema del osebnih dohodkov, ki se ugotavljajo na podlagi rezultatov poslovanja tozda, osebni dohodek iz minulega dela, sredstva za skupno porabo delavcev, akumulacijo in sredstva skupnih rezerv. Osebni dohodek pa se oblikuje po treh osnovah in sicer iz tekočega dela, na podlagi rezultatov poslovanja tozda in iz minulega dela.

Drugi predlog gradi na tezi, da stališča CK ne zahtevajo vzpostavljanja novih odnosov pri razporejanju dohodka in čistega dohodka, torej ni potrebno spreminja-

Sindikati in okolje

ALARM PRVE STOPNJE

Sem ter tja je moč slišati, da smo pri varstvu okolja dosegli »lepe uspehe na posameznih področjih«. Toda gre za nič kaj prepričljivo ugotovitev – ob vseh nevarnostih, ki grozijo okolju in seveda človeku. Vse večja obremenjenost in uničenost okolja je pač stvar, pri kateri bi si ne smeli dovoliti nobenih olepšav. Zatiskanje oči je prevarno.

»Vsak dan poslušamo o odmiranju gozdov, nesrečah tankerjev, ogroženi podtalnici, dioksidu v mestnem ozračju, izumiranju živalskih in rastlinskih vrst, vse večji obolenosti dihal in drugih boleznih...«, meni Karel Lipič, sekretar ROS delavcev gozdarstva in lesarstva. »Če pri nas ugotovljamo, da je tretjina vseh naših gozdov bolna, tudi ob 30-odstotno zmanjšani emisiji plinov leta 1993 ne bomo več imeli priložnosti za sanacijo. Prepreno bo!«

Tudi v kmetijstvu opozarjajo strokovnjaki na »odmiranje tal« zaradi sodobne kmetijske obdelave. Na taki zemlji seveda ne bo več moč pridelovati zdravih živil. Pretirana uporaba umetnih gnojil ogroža tudi potalnico. Torej je vsaka, na videz še tako alarmantna plat zvona, še pretiha.

»Vsaka zamuda pri var-

stvu okolja povzroči ogromno družbeno gospodarsko škodo. V deželah EGS sodijo, da le škoda zaradi onesnaženega zraka požre do 5 odstotkov družbenega proizvoda. V ZR Nemčiji izračunava to škodo vsako leto od 40 do 70 milijard mark. Nemci za varstvo okolja sicer odmerjajo poldrug odstotek družbenega proizvoda.«

Mi se za takšno vrednotenje še nismo dogovorili. Premalo se zavedamo tudi neštevilčenih, a dolgoročno grozljivih posledic slanosti tal, ogrožene podtalnice, izumiranja živalskih vrst... No, eni se zavedajo manj, drugi bolj. Komisija za varstvo okolja pri ROS gozdarjev in lesarjev je že zavzela politična stališča:

Za odpravljanje škode in nevarnosti zdravju so potrebne takojšnje družbene in druge naložbe. Niti preprečevanje nadaljnega onesnaževanja ni dovolj, treba je zmanjšati sedanje. Delovno in življenjsko okolje sta povezana, vplivata drugo na drugega. Vsaka škodljiva snov v delovnem okolju škodi zdravju in ogroža človeka. Zato morajo sindikati začeti varovati okolje že v tozdi in potem naprej. Boj za boljše delovne razmere, ki ga sindikat bide že od začetka industrializacije, je po svoje tudi boj za varstvo okolja. Kljub dosežkom bo treba storiti še marsikaj za preventivo, ugotavljanje poklicnih bolezni, varstvo pri delu in proti nesrečam. Obremenjeno okolje je dvakrat škodljivo, saj delavci z družinami največ prostega časa preživijo v bližini delovnega mesta...

Le ekološko sprejemljiva delovna mesta so trajno zagotovljena. Družbene posledice onesnaženega okolja so bolezn, zgodnja invalidnost, gospodarske izgube in vse to plačuje najprej delavec, njegova družina in po-

tem vsa družba... »Zato zahtevamo podpis in uveljavljanje mednarodne konvencije o emisiji industrijskih plinov in gradnjo le takšnih objektov, ki bodo imeli popolne čistilne naprave. Organizirati je treba pospešeno in razširjeno razvojno delo, sestaviti interdisciplinarno republiško telo političnih, gospodarskih in strokovnih delavcev, pripraviti vrsto predlogov in pobud za odločno ukrepanje proti onesnaževalcem. Nenehno se je treba truditi za ozaveščanje prebivalstva, zlasti odgovornih ljudi, ki bi morali še posebej dobro poznati posledice onesnaževanja. V to akcijo moramo vključiti vsa možna sredstva obveščanja.«

Članek je nastal po govoru Karla Lipiča in stališčih komisije za varstvo okolja pri ROS. Nastal je kljub temu, da ponavlja marsikaj že tolikokrat povedanega – zato, ker zbuja upanje, da se zavest o posledicah onesnaževanja z obrobni začetkov giblje proti središču organiziranega družbenega življenja.

Ciril Brajer

OD ČETRTERKA DO ČETRTERKA

Pripravlja: Andrej Agnič

SEVNICA

Na seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta Sevnica so bile najbolj vroče razprave pod točko razno.

Največ so govorili o osebnih dohodkih, ki tudi pri njih prebijajo mejo resolucije. Po prvih ocenah so kršitelji v osmih od 2 tozdov, kolikor jih imajo v občini. V razpravi so ugotavljali, da tudi izračuni niso točni, vsaj za prvo trimesečje ne, ki je vedno najslabše v letu. Res je, kot je dejal sekretar občinskega sindikalnega sveta, da gospodarski kazalci niso ugodni. Še posebno tam (Lisca, Stilles) kjer največ izvažajo. To pa predvsem zaradi zloglasnega deviznega zakona. Razprava je izzvenela prej v obsodbo širše gospodarske politike, ki da se vse preveč vtika v delitev dohodka, kot pa v njegovo pridobivanje. Največ so govorili o politični akciji za brzdavanje osebnih dohodkov, premalo pa o odpravi glavnih problemov. Sicer pa so ugotavljali, da so njihovi osebni dohodki skoraj na repu v republiku, tudi do 30 odstotkov nižji kot recimo v Ljubljani. Posebnega navdušenja za ukrepanje proti kršiteljem niso pokazali.

Ponovno so govorili o regionalni organiziranosti zdravstva. Ta je predmet številnih razprav že nekaj let. Pred kratkim so dobili šest možnih rešitev, za katere se morajo odločiti v temeljnih okoljih do 15. junija. Interesi občanov v regiji so seveda različni. Eni so vajeni celjske bolnišnice, drugi imajo brežiško. Slednja je do nedavnega sprejemala večino bolnikov z zagrebškega območja, kar pa je s poveča-

njem njihovih zmogljivosti v glavnem presahnilo. Proste zmogljivosti v Brežicah in bližina povečane celjske bolnišnice bodo prav gotovo trd oreh pri odločanju občanov.

Člani predsedstva so govorili tudi o zvezni mladinski delovni akciji Kozjansko 86, ki poteka letos že trinajsto leto. Potrebe po gradnji vodovodnega omrežja pa so po zadnjih dogodkih z radioaktivnostjo še bolj aktualni. Poleg že znanih težav z mladinskim prostovoljnim delom pa imajo težave tudi z nastavitvenimi prostori v Sentjurju in z denarjem, ki so ga porabili nenamensko. Akcija pa se mora začeti že 8. junija.

LJUBLJANA VIČ-RUDNIK

Člani družbenopolitičnih organizacij občine in izvršnega sveta že nekaj časa obiskujejo delovne organizacije. Že skoraj tretjino so jih obiskali, druge pa bodo do konca septembra. Te skupine naj bi se predvsem seznanile s pripravo srednjeročnih načrtov posameznih delovnih in temeljnih organizacij in jim pri tem tudi pomagale.

Ugotovili so, da imajo v občini precej problematičnih delovnih okolij, tudi takih, ki nimajo jasne prihodnosti. Izvršni svet občine je že predlagal ukrepe. Sindikat pa kot njihov sooblikovalec naj bi spremljal njihovo uveljavljanje, skupno z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Ob tem pa ugotavljajo, da je marsikje težko prepričati delavce za odločitve, ki na videz niso v njihovo dobro.

Tudi v občini Vič-Rudnik se pojavljajo prekoračitvi pri osebnih dohodkih. Zato so naložili skupinam, ki obiskujejo delovne organizacije, naj posredujejo in pomagajo reševati ta neskladja, da ne bi bili potrebni drastični ukrepi.

BREŽICE

Gospodarski položaj tudi v občini Brežice ni dober, so ugotavljali na zadnji seji občinskega sindikalnega sveta. Prihodek sicer raste, manjšajo pa se sredstva za akumulacijo. Osebni dohodki so se dvignili prek meje, ki jo določa resolucija.

Člani sveta so sprejeli sklep, da morajo osnovne organizacije do 20. junija sprejeti ukrepe za obrzdanje osebnih dohodkov. O tem naj bi razpravljali tudi na zboru združenega dela in tiste, ki ne bodo sami zmogli tega dela »zaupati« družbenemu pravobranilcu samoupravljanja. Ta pa bo za tiste najbolj trmaste predlagal ukrep družbenega varstva.

V sklepu so tudi poudarili, da niso proti povečanju osebnih dohodkov, če so ti rezultat dela in dobrega gospodarjenja, da pa so odločno proti kršiteljem.

Člani sveta so razpravljali tudi o občinskih načrtih in imeli nanje vrsto pripomb. Očitno so jim, da kasnijo, da so nedodelani in premalo analitični, predvsem o gradnji hidroelektrarn na Savi. Podobno velja po njihovem mnenju tudi za turizem, trgovino in obrt.

Popravek

Anica Božič iz Krškega nas je opozorila, da je prišlo v članku Franca Seška o tretjem delovnem tekmovalniku kovinarjev in avtomehaničkov Posavja, do napake.

Pravilno je: Avtomehaniki OTTO: 2. mesto Božidar Abram, 3. mesto Branko Herrvol – Servis Radanovič;

Obratni elektriki: 3. mesto Ivan Dvoršak, SOP Krško tozda Oprema

Za napako se opravičujemo.

Drago Šterban, Krško, delegat na 10. kongresu ZSJ

SLOVENC NE MOREMO SPREJETI RAZMIŠLJANJ O ENAKOSTI V SIROMAŠTVU

»Res je, da v Sloveniji stvari merimo s svojimi merili in po meri našega prostora in ne po razsežnostih in razmerah Jugoslavije, zato tudi očitki »opet vi Slovenci«. Toda razlike obstajajo tako v odnosih kot v gospodarjenju,« pravi Drago Šterban, predsednik medobčinskega sindikalnega sveta za Posavje in delegat na 10. kongresu ZSJ v Beogradu.

»Prav zato mislim in pričakujem, da bo na 10. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije prevladala misel, da samo z delom, produktivnim zaposlovanjem, samo z znanstvenimi dosežki doma in v svetu, lahko pripeljemo delavski razred v resnično lepšo prihodnost in socialno varnost.«

»Razmišljanja o razvoju države in gospodarski stabilizaciji ter vloge sindikata ob tem so različna.«

»Na našem kongresu smo po mojem mnenju dobro razmejili in poudarili naša stališča. Prav zaradi razlik, različnih ravni razvoja in gospodarske razvitosti Slovenije ne moremo sprejeti razmišljanj o enakosti v siromaštvu.«

Ne smemo pristajati na administrativne posege, za kar se potihem navdušujemo tudi ponekod v slovenskem prostoru, čeprav bi na ta način kratkoročno mogoče res kaj pridobili ali hitreje uspeli, vendar bi s tem zanikali ustavne pravice delavcev, ustavne pravice delavcev, do gospodarjenja z rezultati dela in pogoji zanj.

Razmišljanja in ponekod tudi glasne polemike o tem, da bi moral biti sindikat v opoziciji, so po mojem mišljenju zgrešene. Osnova našega dela mora biti zavzemanje za takšne družbenoekonomske odnose, ki so v skladu z ustavo. V razpravah moramo dopovedati delav-

skemu razredu Jugoslavije, da razumemo njegove težave, vendar menimo, da jih lahko rešujemo le z združenjem sredstev in znanja.

»Prav v teh dneh je v teku akcija za brzdanje rasti osebnih dohodkov. Med »krivci« ali »gasilci« naj bi bil na prvem mestu sindikat.«

»Osebnih dohodki, ta dokaj zanimiv predmet razprav, resnično niso povsod odraz vloženega dela. Dolgo časa pa so bili v mejah vsako leto sprejetih resolucij in dogovorov ter okvirnih planskih listin v organizacijah združenega dela. Ti podatki so znani in dokumentirani.«

Toda v teh razpravah o osebnih dohodkih v Sloveniji je treba le reči nekatere stvari. Treba je pač na glas povedati, da v nekaterih primerih delavci v Sloveniji dosegajo boljše rezultate v relativno slabših razmerah. Ne vem, zakaj ne bi povedali, da so osnovna sredstva v Sloveniji na meji ali že dotrajana, da večina proizvodnje temelji na zastareli tehnologiji in da ima slovenski delavec večje družbene obveznosti ob proizvodnji z dražjo energijo. Po moje ne smemo zanemariti, da za tako delo in takšen način življenja delavec v Sloveniji mora tudi toliko zaslužiti. Tu so naša stališča trdna in sindikat ne more biti niti krivec niti gasilec. Vsaj kolikor vem, sindikat v Sloveniji ni nikoli za-

govarjal dvigovanja cen, da bi tako prišli do potrebnega dohodka za boljše osebne dohodke.«

»Po neki anketi le dobrih dvanajst odstotkov delavcev živi v prepričanju, da sedanje sistemske rešitve vodijo iz gospodarske krize.«

»Predvsem ne smemo pozabiti, nekateri to zanikajo in po moje preveč obljublja, da namreč po analizi ekonomskih zakonitosti ni mogoče neko napako v ekonomiji popraviti in odpraviti prej, torej v krajšem času, kot je bila ta napaka storjena, kot smo napake delali. Ob tem gre mogoče tudi zato, da delavci kritično, bolj kot se tega kdo zaveda ali verjame, obravnavajo posege, ki niso stabilizacijsko dovolj naravnani, domišljeni. To delavec prvi občuti. Najprej nekaj časa potrpi, potem se odloči za druge ukrepe.«

To je razumljivo, ker delavec ne zahteva mnogo. Želi le, da bi bili pogoji za gospodarjenje približno enaki in da jih ne bi spreminjali tako hitro kot doslej. Če imaš urejene in vsaj približno znane pogoje za gospodarjenje, lahko stvarno načrtuješ. V tej planski anarhiji pa to ni možno. Zato so vprašljive vse planske listine, ki jih sprejemamo ob koncu leta za tekoče leto. Ti načrti, ki niti niso tako enostavni in še manj poceni, v resnici niso dokumenti, na katere bi se lahko oprli ali jih imeli za vodilo. Kako naj potem sindikalni aktivist in sindikat z njim bedi nad izpolnjevanjem teh listin in ciljev, če so že v osnovi postavljeni v

zrak.«

»Tako na našem kongresu kot tudi na kongresih sindikata v drugih republikah in pokrajinah je bilo mnogo izrečenega na račun krepitve oblasti države. Že vrsto let pa govorimo o odmiranju države.«

»Ta država bo odmirala tako dolgo in tako, kot bomo in kakor bomo v tem procesu vsi dejavni. Ne samo sindikati.«

»Slišati je bilo očitke, da se naš sindikat ubada tudi z vrsto stvari, ki niso »sindikalne«.

»Ta očitek je precej opravičen. Gre za stvari, ki bi jih morali reševati drugi, kot jih nalaga sistem. Ker pa sistem ni deloval in se je bilo potrebno odzvati, smo reagirali sindikati. Tako smo marsikdaj sindikati odpravljali vrzeli. To ni tolikšen greh, kot če se tudi teh stvari ne bi pravočasno lotevali ali nanje opozarjali. Tako smo seveda še bolj širili obseg dela, kar najbolje vedo sindikalni delavci v osnovnih organizacijah in vendar jih je redko slišati jadikovati ali pa da ne bi bili pripravljeni prevzeti še kakšno nalogo, čeprav ni čisto »sindikalna«. Praksa je namreč še vedno takšna, da zaupaš nalogo tistemu, ki tudi druge dobro opravi, ki mu zaupaš v prepričanju, da bo stvar resnično opravljena. Tam, kjer se dela, žal pa premalo tam, kjer se dokončno odloča. O tem pa bo tekla beseda tudi na zveznem kongresu. Moramo povedati več o tem, kdo v resnici odloča in kdo odgovarja v tej državi. Za delavca vemo, kako in kaj...« Janez Sever

LE IZVEDBENE POMANJKLJIVOSTI ALI REFORMA ŠOLSKE REFORME?

Dolgo pričakovani izsledki petletne raziskovalne spremljave srednjega usmerjenega izobraževanja so znani. Pred dnevi so strokovnjaki predstavili rezultate raziskovalnega projekta, ki je s sedmimi posebnimi raziskavami skušal kar najbolje izmeriti trenutni utrip usmerjenega izobraževanja, ugotoviti kako izpolnjujemo osnovne cilje reforme, kaj je bilo napak zastavljeno, v čem so izvedbene pomanjkljivosti.

Nekaterih pomembnih ciljev z dosedanjo preobrazbo šolstva nismo dosegli. Srednja šola zdaj ne pripomore k odpravljanju socialne diferenciacije, otroci manj izobraženih staršev se še naprej vpisujejo v manj zahtevne in krajše programe. Vodoravna prehodnost med programi je slaba, še vedno je več tistih učencev, ki šolanje opustijo, kot pa tistih, ki se vključijo v drug, zanje zanimivejši in primernejši program. Nekatere šole so še vedno »večvredne«. Pravijo, da imamo namesto formalnega dualizma šol sedaj dualizem programov. Dokončno se je izkazalo, da vsebina skupnih vzgojnoizobraževalnih osnov, ki je po obsegu in zahtevnosti primerna za učence, ki nameravajo šolanje nadaljevati na višjih stopnjah zahtevnosti šolanja, predstavlja prevelik zalogaj za one druge, ki so manj motivirani, sposobni in se nameravajo vključiti v delo. Povezava šole s potrebami združenega dela, praktična znanja, praktični pouk in proizvodno delo in delovna

praksa niso usklajeni, ali pa se nepotrebno podvajajo.

Dejali smo, da so komentari strokovnih dognanj različni. Tisti, ki jim je bila reforma od začetka trn v peti, v dognanjih najdejo argumente za nadaljevanje frontalnega napada. »Politična« interpretacija pogosto še naprej vztraja pri nekritičnem »odbranaštvu«. In tako naprej.

Pri tem se premalo zavedamo, da je evalvacija kljub vsemu le parcialna, omejena na del reforme, omejena na programski del. Zastavljena je dokaj sektorsko, upošteva predvsem šolski vidik. Mi pa si mirno upamo govoriti, kako nismo izpolnili najširših družbenih ciljev. Uveljavljanje usmerjenega izobraževanja bi morali ocenjevati kot celovit proces, pogledati, kaj smo za to preobrazbo storili na drugih družbenih področjih, zlasti v združenem delu. Neusmiljeno je treba zavreči vse tisto, kar se je izkazalo za balast, sprejeti rešitve, ki bodo zagotovile smotnejše dopolnitve; pa ohraniti vse, kar se je izkazalo za dobro in uspešno. Malokrat na primer priznamo, da se z nekdanjim vajencem danes vendarle lahko široko pogovarjamo o mnogih stvareh, skoraj na ravni znanja nekdanjega gimnazijca.

Predvsem moramo umirjeno in pretehtano odgovoriti, ali je zaradi potrebnih dopolnitev in sprememb treba spremeniti strateška načela in cilje preobrazbe izobraževanja. Naš odgovor je, da ne.

Igor Žitnik

Iz raziskave o sindikalni pripadnosti

PREDVSEM SINDIKAT PRIVILEGIRANIH

Pri Radnički štampi je izšla raziskovalna študija »Samoupravno združeni delavci in uveljavljanje družbene vloge zveze sindikatov«. Raziskovalci med drugim ugotavljajo tudi identifikacijo delavcev s sindikatom.

Gotovo pomembno vprašanje, saj je od stopnje identifikacije odvisna tudi akcijska sposobnost oziroma moč organizacije. Ko so delavce povprašali, če se čutijo člani sindikatov, je pri trditelno odgovorilo komaj 48 odstotkov delavcev. Da sicer plačajo članarino, člani pa se počutijo le delno, meni 33 odstotkov vprašanih. Skoraj 9 odstotkov se sploh ne počuti članov, malo več pa jih na to ni hotelo odgovoriti.

Z nadaljnjimi primerjavami se je pokazalo, da na stopnjo pripadnosti vplivajo tako socialno ekonomski položaj kot izobrazba, starost, višina osebnega dohodka... Žal se prav mladi de-

lavci manj identificirajo s sindikatom – le 33 odstotkov takšnih, ki imajo dve leti delovne dobe. Z delovno dobo nad 30 let ta odstotek zraste na 66. Avtorji za zdaj niso iskali odgovora, ali gre za nekonformizem mladih ali pa tiči vzrok kje drugje.

Na pripadnost močno vpliva tudi različen značaj procesa dela, stopnja tehnologije, višina osebnega dohodka le nekaj manj. Zavest o pripadnosti sindikatu kopni sorazmerno z nižjimi plačami.

In kajpak angažiranost v samoupravnih organih. Za člani sindikata se ima 70 odstotkov nosilcev samoupravnih funkcij in le 34 odstotkov tistih brez njih.

Saj končno to ni kdo ve kakšna znanost. Pa vendar zdaj tudi številčni podatki pričajo: Bolj si vpliven, obveščen, dobro plačan in z delom zadovoljen, bolj si zadovoljen s sindikatom. Kdo in koliko pa je dandanes vpli-

ven, dobro plačan, je že drugo vprašanje.

Naslednja, zelo zgovorna variabla, je odnos do štrajkov. Anketirance so vprašali, kaj naj bi med prekinitvami dela počela sindikalna organizacija. Temeljna dilema se je skrčila na dva enostavna odgovora – podpreti ali obsoditi?

Tisti, ki mislijo, naj sindikat štrajk obsodi, spada v skupino, ki se s sindikatom nadpovprečno identificira (že doslej se je kar lepo pokazalo, kdo sestavlja to skupino). Raziskovalci ugotavljajo takole:

»Če upoštevamo vse rezultate, se ponudi preliminarni zaključek, da sindikat ni postal organizacija nepriviligiranih, kot je to sugeriral Stipe Šušar. Nasprotno, prav nepriviligirane kategorije delavcev se s sindikatom manj identificirajo. Zato lahko rečemo, da je sindikat še vedno organizacija močnejšega dela družbe.«

Na tej osnovi tudi obliku-

jejo hipotezo, da zaradi tega vzroka naš sindikat ne sodeluje v organiziranju štrajkov. Ti so še vedno mehanizem zunaj institucij, sindikat pa zaradi svoje socialne sestave izraža interese dominantnega dela družbe, tistega dela, ki je oblikoval družbeni sistem.

Tudi vprašanja o vplivu obveščenosti na identifikacijo vodijo v podobno smer. Največji vpliv imajo namreč osebni stiki in zatorej identifikacije določa pripadnost istemu socialnemu okolju.

Sledi pripravljenost na prevzem funkcije predsednika IO OO sindikata. Najmanj so pripravljene ženske, potem nekvalificirani, polkvalificirani delavci in tisti z nižjo strokovno izobrazbo. Zanimivi so vzroki pri tistih, ki so pripravljene. Poleg upa v možnost sprememb na bolje se namreč pojavi tudi osebni interes zaradi možnosti večje plače, želja po osebni uveljavitvi in podobno.

Kaj pa tisti, ki funkcije nočejo? Čertina jih odklanja zaradi osebnih vzrokov, 14 odstotkov je že z delom preveč obremenjenih, celo 34 odstotkov to delo zavrača, ker so razočarani nad sindikatom (češ, ni konkretnih akcij, sindikat nima vpliva, nič bi ne dosegli...). Pri »nepripravljenih« pride do izra-

za še močna apolitičnost, ki verjetno izvira tudi iz teh odgovorov:

»Tja pridejo le izbrane osebe, možnost imajo oni iz visoke družbe, mene ne bodo za to funkcijo nikoli predlagali, niti približno nisem v krogu kandidatov, jaz sem navaden delavec...«

Raziskovalci omenjajo še nekaj odgovorov, ki po njihovem mnenju odražajo položaj v osnovnih organizacijah sindikata:

»Teško je zadovoljiti vodilne in delavce hkrati, mislim, da bi se na mojih plečih lomilo marsikaj, česar bi ne mogel rešiti, kmalu bi moral odstopiti zaradi pritiska nadrejenih.«

Ti odgovori lepo kažejo stvarni položaj predsednika osnovne organizacije. Vse raziskave distribucije moči v združenem delu namreč dokazujejo prevladujoč položaj poslovnih delavcev in nemoč sindikata. Moč je le formalno v rokah delavskega razreda, vodstvo njegove najbolj množične razredne organizacije pa je potisnjeno na sam rob družbenega dogajanja.

Da je tako, avtorji ne podvomijo. Zamisljajo pa se nad tem, zakaj. Enega žarišč problema vidijo v organizaciji dela, ki povzroča neenako distribucijo moči, drugega v nedovoljni zavesti o dialek-

tiki empiričnih in zgodovinskih interesov, nakopičenim bremenom predsodkov, ki rojevajo nezaupanje... Položaj ocenjujejo kot začaran krog – ker je osnovna organizacija zanič, za delavce ni zanimiva, brez delavcev je zanič in tako naprej. Raziskovalci vidijo izhod v razbitju defetizma, ki je med delavci zelo močan. Geslo o vladajočem delavskem razredu bi morali enostavno operacionalizirati kot mobilizacijski dejavnik. Čudno je namreč, da je beseda delavskega razreda glasnejša tam, kjer je ta razred tudi formalno v podrejenem položaju?!

Vzroke iščejo še v dolgotrajni indoktrinaciji o brezkonfliktnem značaju družbenih odnosov v Jugoslaviji pa v individualnem utilitarizmu in konceptu razrednega miru med stvarno vladajočimi sloji in legitimnim vladarjem, delavskim razredom. Vse to ustvarja podobo predsednika osnovne organizacije sindikata kot nekakšnega Don Kihota, ki osamljen juriša na mline na veter.

To poglavje raziskave končuje ugotovitev, da je pripravljenost za delo v sindikatu največja v Vojvodini, najmanjša pa v Sloveniji in

Ciril Brajer

Dogodki v Kemični industriji JUB kažejo, da birokraciji ni do kakovostnih sprememb

ODREZATI RAKA

Eno najaktualnejših vprašanj, na katerega išče odgovor današnja Jugoslavija, je: zakaj ne izpolnjujemo dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in kdo so tisti, ki odvrčajo družbo od poti gospodarske ustalitve? Kolikor po eni strani nekateri (tudi na kongresih) počnejo vse, da bi bilo to vprašanje še bolj zapleteno, kot dejansko je, pa po drugi delavci že dolgo časa vedo, da držijo figo pod mizo predvsem tisti, ki nikoli niso imeli žuljavih rok, ki bi radi še naprej ribarili v kalnem, ki hočejo vladati ali imeti privilegirani položaj neodvisno od učinkov njihovega dela. Ob fenomenu svojevrstnega birokratiziranja družbe pa ti ljudje niso zgolj na vrhu, kot nekateri zmotno mislijo, temveč jih je najti domala na vsakem koraku. Prav to zdaj na svoji koži ugotavljajo tudi delavci Kemične tovarne JUB v Dolu pri Ljubljani. Medtem ko je večina kolektiva, še zlasti njegov proizvodni in kreativni del, že spoznala, da stabilizacija pomeni zanjo predvse boljše delo, z več vgrajenega znanja, več reda in discipline, pa se posamezniki v tako imenovanih skupnih službah na vse to poživljajo.

Kako se stvari kažejo konkretno? O tem je inž. Stane Sraka, sicer tehnični direktor v Jubu, na nedavnem zboru delavcev dejal: »Vodilni skušajo delati pošteno. Tako zunaj kot znotraj kolektiva. Tudi sam sem nastopal pošteno in odkrito, zato je prihajalo do sporov. Vedno, ko delamo red in disciplino v delovni organizaciji, naletimo na odpor nekaterih (alkoholizem, lenoba, itd.). Naša obveznost je, sprožiti postopke proti tistim, ki kršijo disciplino. Na disciplinski komisiji in na delavskem svetu bi morali biti enotni, vendar se je vedno obrnilo tako, da so postali krivci tisti, ki zahtevajo red, in ne tisti, ki delajo prekrške.« Kaj se skriva za to izjavo? Inž. Sraka se očitno zavzema za disciplino v proizvodnem procesu. Kot vodilni delavec je zato »dajal« kršitelje na disciplinsko komisijo. S tem je opravil svojo delovno dolžnost. Najprej morajo ukrepati pristojni organi, ki jim pomagajo pristojne službe. Tu pa je v Jubu nastajal kratek stik. Posebej se je zatikalo na relaciji strokovni kolegij splošni sektor, ki ga vodi Edo Longer in v kate-

rem ima eno glavnih besedi kadrovik Brane Cilenšek. Kot te dni na sejah družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ugotavljajo v Jubu, se splošni sektor ni sutrežno odzival na prizadevanja vodstva in kolektiva, ki so v teh zapletenih družbenoekonomskih razmerah nujni, če hoče tovarna dobro gospodariti, se razvijati in nuditi svojim delavcem socialno varnost. Direktor Juba Štefan Hojer pravi, da v trenutku, ko delavci potrebujejo enotno vodstvo (tako v ožjem vodstvu kot v širši sestavi), enotno ZK in druge družbenopolitične dejavnike, dobre samoupravne organe ter red in disciplino, splošni sektor vse bolj postaja sam sebi namen.

Kot je na nedavnem sestanku izvršnega odbora sindikata povedala predsednica Ida Zupančič-Modrijan, se je to posebej pokazalo ob nedavnih volitvah, ko so poskušali posamezniki na čelu z Longerjem in Cilenškom vriniti v delavski svet »svoje« ljudi. Štefan Hojer je v pogovoru za Delavsko enotnost dejal, da so se na tak način hoteli polastiti oblasti,

kar bi jim omogočilo, da bi ob reelekciji »nesli« Staneta Srako, ki jim je očitno trn v

Iz našega zornega kota

Dogodki v Jubu nazorno kažejo, s kakšnimi krči se naši gospodarski subjekti otepajo birokratske okostelosti, ki so se je navzeli v letih pregrete domače konjunkturo in lagodnega življenja na rovaš tuje akumulacije. Kažejo pa še nekaj drugega: birokraciji niso mar kakovostni premiki v gospodarstvu in življenju družbe, temveč predvsem njen lastni privilegirani položaj. Da bi ga zadržala, počne vse mogoče. V samoupravne organe in vodstva družbenopolitičnih organizacij skuša vriniti »svoje« ljudi. Ker ji ni do sprememb, ki nujno prinašajo s seboj tudi drugačno delitev politične moči in s tem konec nekaterih privilegijev, jo tudi ne zanima vsebina, temveč predvsem paragrafi, ki jih v naši čezmerni normativnosti ne primanjkuje.

Zanimivo je, da v Jubu ni prišlo do spopada birokracije in delavcev, ampak se je le-ta spopadla s svojo tehnokratsko sestro. Poligon za merjenje moči sta obe strani našli v samoupravi in družbenopolitičnih dejavnostih. Prva stran je hotela imeti v delavskem svetu svoje ljudi, pa je to druga pravočasno odkrila in »samoupravno« delegirala svoje. Delavci so se vključili v spopad šele posredno na zboru delavcev, na katerem pa predstavniki splošnega sektorja vodstvu podjetja razen številnih pravnoformalnih napak niso imeli kaj očitati. Vrh podjetja je svoj položaj lahko suvereno ubranil z dobrimi poslovnimi rezultati (produktivnost se je samo lani povečala za dvanajst odstotkov, medtem ko je povprečje plač za prvo trimesečje v tem 230-članskem kolektivu znašalo okroglih 100.000 dinarjev), kar je za delavce v tem trenutku najbolj pomembno.

Kljub temu da birokratska skrb za samoupravljanje in pravice delavcev, s katero so v spopadu ves čas mahali delavci splošnega sektorja, sloni na dokaj trdih in demagoški podlagi, pa »zmage« vodstva podjetja le ne bi smeli kar tako pozdravljati. Tembolj, ker je na dlani, da tudi to ni brezmadežno in da si je v tem spopadu avtoritativno prisvojilo samoupravo. Vprašanje tudi je, ali bi lahko ravnalo drugače. Vse to pa le govori, da bo treba v naši samoupravni praksi nujno nekaj spremeniti. Predvsem v smeri, ki bo rezala krila birokraciji, puščala na drugi strani potrebno moč in pristojnosti vodilnim, da bodo dejansko lahko vodili tovarno, a hkrati omogočala samoupravi skupaj s političnim dejavnikom avtonomen položaj. Če se namreč zgodi, da bo v spopadu z birokracijo prevladala tehnokracija in se hkrati ne bo okreplil samoupravni položaj delavcev, utegnejo slednji le malce bolje živeti, medtem ko o sadovih svojega dela še vedno ne bodo odločali, tako kot ne odločajo danes.

I. K.

peti. Na seji izvršnega odbora sindikata, na kateri so razpravljali o pobudi delavskega sveta za predčasno razrešitev vodje splošnega sektorja in pa o reorganizaciji sektorja, se je izkazalo, da je Edo Longer kot »strokovna« pomoč sindikalni organizaciji, ob predkandidacijskem postopku za izvolitev članov delavskega sveta zavajal delavce z napačnim tolmačenjem statuta. Posledica tega je bila, da so morali

v Jubu postopek ponoviti. Počilo pa je, ko so v ponovnem postopku s kandidacijske liste izpadli nekateri ljudje (med njimi tudi Brane Cilenšek), ki so imeli opravka z disciplinsko komisijo, ali pa takšni, ki imajo bore malo skupnega z našim družbenopolitičnim sistemom. Stane Sraka je s tem v zvezi dobesedno dejal: »Ne more biti delegat delavskega sveta tisti, ki reče, da so fašisti in komunisti isti, kljub kasnejšemu preklicu, ker taki niso za naš sistem.«

Po tem dogodku so imeli v Jubu še nekaj peripetij z volitvami. V glavnem pa so se začeli na veliko obmetavati z vsemi mogočimi poleni (beri: diskvalifikacijami, klevetami, lažmi...). Prišlo je tako daleč, da so sklicali zbor delavcev, na katerem so ugotovili, da so se v kolektivu začeli deliti na »naše« in »vše«, da so razmere nevzdržne, za kar naj bi bila kriva tako imenovana neformalna skupina, ki ima svojo »neuradno« politiko in ki hoče imeti v samoupravnih organih »svoje« predstavnike. Zbor delavcev je z veliko večino glasov podprl svojo vo-

dilno sestavo in sprejel priporočilo, da v samoupravne organe evidentirajo tiste delavce, ki uživajo ugled in imajo podporo vseh zaposlenih. Hkrati je tudi sklenil, da se »ugotovi in eliminiira« vodja neformalne skupine, ki povzroča razdor v Jubu.

Prav to pa zdaj v Jubu tudi počnejo. Direktor Štefan Hojer je pripravil predlog reorganizacije splošnega sektorja, medtem ko je osnovna organizacija zveze komunistov naslovila na delavski svet pobudo za odpoklic oziroma predčasno razrešitev Eda Longerja z delovnega mesta s posebnimi pooblastili. Velja dodati, da te stvari spremljajo številni zapletljivi (Longer je na primer razposlal in obesil na oglasno desko alternativni predlog reorganizacije splošnega sektorja) in formalni »zadržki«, ki pa, če je soditi po sklepih najrazličnejših sestankov, delavcev Juba ne bodo zadržali pri njihovi trdni nameri, da »odrežejo raka«, kot so sami ugotovili na eni od premnogih skupnih sej družbenopolitičnih organizacij.

Ivo Kuljač

V NOVI

NAŠI ŽENI PREBERITE:

Koliko kaj stane v Sloveniji, Bosni in Hercegovini, Italiji, Avstriji in na Češkoslovaškem

CENE LETIJO V NEBO, DINAR PA TONE

Eva Strausa, absolventka ekonomske fakultete

VSE PREVEČ JE SPRENEVEDANJA

Zdravje

VSE ZA LEPŠI SMEHLJAJ

MARIBORSKIH OTROK

Šport

ZALE IN BORBENE ODOJKARICE

PALOME BRANIKA

Pletenje, vezenje

TRIJE PULOVERJI IN PRTIČEK

VELIKA KROJNA POLA

Srajčna obleka, hlače in bluza za otroke, hlače za najstnice in odrasle

Aktualna vprašanja zaposlovanja v Sloveniji

BREZ IZOBRAZBE LAŽE DO DELA

O vprašanju brezposelnosti v Jugoslaviji na splošno veliko govorimo. To ni nič čudnega, saj spadamo s štiriinajstimi odstotki v sam evropski vrh na tem področju, pri čemer prednjači Kosovo. Najbolj poredko pa spregovorimo o brezposelnosti v Sloveniji. Tu je namreč najnižja, kar je seveda razveseljivo, vendar le na videz. To smo dosegli zvečne z ekstenzivnim razvojem in ekstenzivnim zaposlovanjem: z zaposlovanjem rok, ne pa toliko znanja.

Tako imamo po zadnjih podatkih Zveze skupnosti za zaposlovanje v Ljubljani prijavljenih v naši republici blizu 15.000 iskalcev zaposlitve oziroma brezposlenih. To število se je od 12.315, kolikor jih je bilo leta 1981, povečalo do leta 1985 za 19 odstotkov. Začasna brezposelnost je dosegla vrh v letu 1983, ko je bilo prijavljenih 16.558 iskalcev zaposlitve. V zadnjih dveh letih pa se je število brezposelnih umirilo.

Relativna brezposelnost (to je število brezposelnih v primerjavi v z vsemi zapo-

slenimi) je bila predlani 1,85-odstotna, lani pa 1,80-odstotna. Tod kljub tej relativno nizki povprečni stopnji brezposelnosti so v Sloveniji območja, kjer je odstotek precej višji: v Pomurju je brezposlenih 6,7 odstotka, v Podravju 5,4 odstotka in v Posavju 2,7 odstotka.

Med vsemi brezposlenimi je 32,4 odstotka iskalcev prve zaposlitve, torej takšnih, ki še niso delali. Sicer pa je bilo po lanskim podatkih med brezposelnimi največ, to je 53,6 odstotka, žensk; mladih do 26 let starosti pa je bilo med njimi 53,5 od-

stotka.

Navkljub nizkim odstotkom pa kaže poudariti, da se moramo zavzeti za vsakega brezposelnega in mu poiskati delo. Pri nas namreč izhajajo ve pravice in dolžnosti iz dela, in kdor je brezposelen, je dejansko postavljen na slepi tir družbe. Vendar za zdaj vseh problemov še ne zmorejo sproti rešiti. Pri skupnostih za zaposlovanje je v minulem srednjoročnem obdobju iskalo zaposlitve 38.000 ljudi na leto, od tega pa so jih polovico zaposlili.

Morda bi jih ustrezno zaposlili še več, če bi skupnosti za zaposlovanje zrušile več denarja za preusposabljanje brezposelnih delavcev. Po navadi jih namreč »usposabljujejo« za manj zahtevna dela. Takšne težnje usposabljanja in zaposlovanja brezposelnih so

povezane tudi z dejstvom, da združeno delo tudi samo največkrat povprašuje ravnno po delavcih z nizko stopnjo strokovne izobrazbe: manj kot znaš, laže prideš do dela, bi lahko rekli.

V obdobju od leta 1981 do 1985 so delovne organizacije prijavile skupnostim za zaposlovanje kakih 107.000 potreb po delavcih na leto. Vsakoletni pregled izpolnjevanja načrtov zaposlovanja zveze skupnosti za zaposlovanje kaže, da v ozdih stvarno načrtujejo zaposlovanje. Načrtovane potrebe pa so nato v povprečju krili 80-odstotno.

Še najbolj odstopa načrt zaposlovanja za leto 1984, ko je bila napovedana visoka stopnja rasti zaposlenosti, in sicer za 3,1 odstotka. Združeno delo je takrat napovedalo, da bo 66 odstotkov svojih potreb po novih delavcih zapolnilo s strokovno usposobljenimi. Po podatkih zavod za statistiko pa se je v letu 1984 povečala zaposlenost dejansko za 1,5 odstotka, pri čemer je bil delež strokovno usposobljenih v gospodarstvu 57-odstoten (v negospodarstvu 77-odstoten).

Vsekakor bi ob tem lahko spregovorili o sestavi brezposelnih, to je o izobrazbe-

nih, poklicnih in regionalnih neskladjih med povpraševanjem po kadrih in ponudbo. Največje razlike med sprotnim povpraševanjem in njegovim pokritjem se kažejo na ravni visokih in višjih šol in pri delavcih z II. in III. stopnjo izobrazbe. Pri tem je značilno da je med novozaposlenimi delavci že nekaj let 45 odstotkov takšnih z ožkimi profili oziroma nezobrazhenih.

Med vzroki za nestvarno načrtovanje pa kaže omeniti še tole: ugotavljajo, da ozdi nimajo natančnih podatkov o lastnem odlivu iz zaposlitve in pa da mnoge organizacije načrtujejo kadrovske rasti ne glede na doseženo raven gospodarjenja.

To pa kaže, da se pri nas slejkoprej sploh ne zavzemamo za to, da bi bile planske in kadrovske službe v organizacijah združenega dela kakovostne. In ne nazadnje tudi to, da je dejansko vprašanje gibanja zaposlenosti neodvisno od gibanja produktivnosti dela. Republiška resolucija podobno kot lani tudi za letos predvideva 2,5-odstotno realno rast družbenega proizvoda in do enoodstotno rast zaposlenosti, kar naj bi dvignilo produktivnosti dela za pol-

drugi odstotek. V ozdih so za letos napovedali 3,3-odstotno rast zaposlovanja. Lani so predvideli 3,1-odstotno rast, dejansko pa dosegli 1,5-odstotno.

Več pripravnikov kot mest

Organizacije združenega dela so napovedale, da bodo za kritje dodatnih in nadomestnih potreb lahko zaposlile v tem letu 45.300 delavcev. Po napovedih strokovnih delavcev zveze skupnosti za zaposlovanje pa so načrtovane potrebe za kakih 30 odstotkov previsoke, tako da se bodo dejanske potrebe po novih delavcih vrtele okoli številke 32.000. Globalno gledano bi tolikšen obseg novega zaposlovanja moral omogočiti delovna mesta za ves pričakovani priliv: to je za šolski priliv, za kakih 500 invalidnih oseb, blizu 400 zdomcev in približno 5000 delavcev iz drugih republik.

V svojih letnih načrtih so ozdi predvideli, da bodo letos zaposlili 14.600 pripravnikov in drugih diplomantov iz usmerjenega izobraževanja, med njimi približno 9400 lastnih študentov. Po predvidevanjih pa bo letos iskalo zaposlitev kakih 18.500 diplomantov od III.

Pogovor pred republiškim srečanjem pisateljev in pesnikov začetnikov

IZJEMOMA: ZA MALO DENARJA VELIKO MUZIKE

Konec tega tedna bo v Ljubljani republiško srečanje izbranih pisateljev in pesnikov začetnikov literarnega gibanja ZKOS. Gre za pomembno prireditev, saj literarno gibanje Zveze kulturnih organizacij že vrsto let skrbi za literarno vzgojo in bralno kulturo predvsem mladih. To priča delo, ki ga je gibanje opravilo doslej z vsemi svojimi oblikami, predvsem pa z revijo Mentor. Priložnost smo izrabili za pogovor s podpredsednikom literarnega odbora ZKOS in urednikom revije Mentor Petrom Božičem.

– Začelo se je pred petnajstim leti v Gradišču v Slovenskih goricah. Letošnje srečanje pomeni selektiven izbor neznanih literarnih avtorjev neomejene starosti. Udeležuje se ga štirinajst avtorjev, ki so jih izbrali na šestih območnih srečanjih. Ta so vse leto po vsej Sloveniji. Na njih je sodelovalo okrog 160 avtorjev. Srečanje je le ena izmed oblik literarnega gibanja, ki obsega predvsem literarne klube po Sloveniji. Ti se ne ukvarjajo le z izvirno literaturo, temveč so v svojih okoljih nosilci vseh kulturnih dejavnosti mladih.

Kakšno vlogo ima v okviru literarnega gibanja revija Mentor?

– Revija Mentor je rezultat literarnega gibanja in selektivnosti. Izhaja že sedmo leto. Pomeni vrh literarne ustvarjalnosti mladih. Iz Mentorja in literarnega gibanja je izšla najmlajša generacija, brez katere si danes literarnega in publicističnega gibanja v Sloveniji ni mogoče zamisliti. Ti predstavljajo jedro naših sodelavcev. Združujejo se tudi v knji-

ževni mladini Slovenije in izdajajo že uveljavljeno in pomembno edicijo Aleph.

Na kakšen način pa pripomorete k oblikovanju mladih literatov?

– Bralna kultura se krepi v literarnih kroških in literarnih glasilih v osnovnih in srednjih šolah ter v delovnih organizacijah. Mentorjem krožkov in glasil je namenjena strokovna pomoč, za katero skrbi ZKOS. Ne gre za »produkcijo« literatov, če pa se znotraj te naše dejavnosti izoblikujejo, jim naše oblike, zlasti Mentor, pomenijo lažji prodor v ostale literarne revije in založbe, saj je temeljna selekcija že opravljena. Založniki in uredniki literarnih revij si svojega dela brez revije Mentor danes ne morejo več zamisliti, saj v njej dobijo informacijo o novih imenih.

Omenili ste, da pri gibanju ni starostnih omejitev?

– To je res, vendar je treba povedati, da se kot literati uveljavljajo skoraj samo mladi. Včasih nimamo predstave, koliko za literarno ustvarjanje najmlajših in mladih stori Kurirček, Ci-

ciban, Pionir, Pionirski list, rubrike dnevnih časopisov, DPM, gibaje bralnih značk in še kdo. Ves ta trud, zlasti pa prizadevanja mentorjev na šolah, nudijo tolikšno strokovno pomoč, da je razgledanost v svetu literature in oblikovno znanje mladih na silno visoki ravni. Starejših literatov je torej malo?

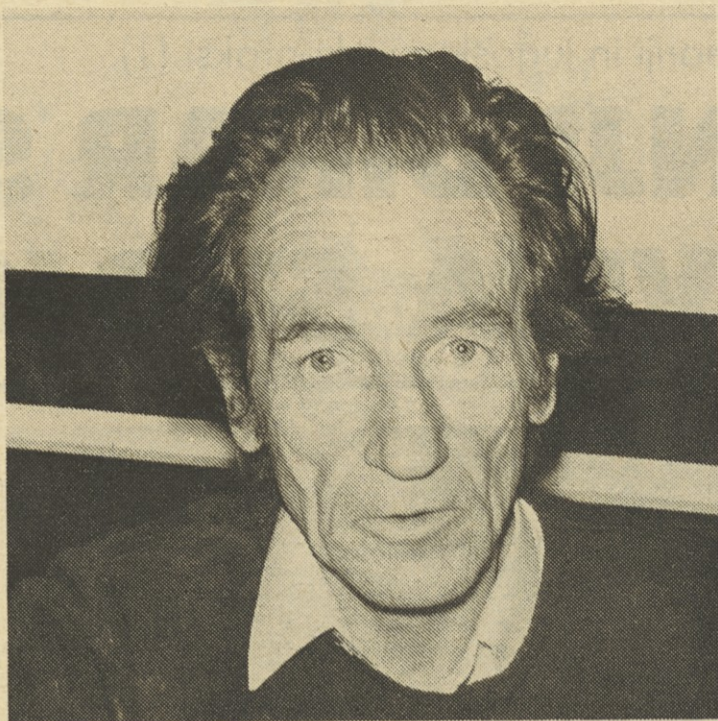
– Lahko povem iz svoje dolgoletne prakse, da sem srečal le tri take avtorje samouke, ki so sami dosegli visoko pisateljsko ali pesniško raven.

Mentor je torej vrh piramide. Kako pa opravlja svojo vzgojno vlogo?

– Dela avtorjev, ki jih objavljamo, ne doživijo nekakšne literarne ocene. Te so žal vedno vzvišene. Deložna pa so kritične analize in refleksivnih razmišljanj. Ta razmišljanja objavljamo v reviji hkrati s prispevki avtorjev. To delo opravlja več literarnih kritikov in teoretikov. Raven prispevkov v Mentorju v ničemer ne zaostaja za prispevki v ostalih osrednjih slovenskih revijah, zato se redno dogaja, da naše avtorje kaj hitro začno objavljati ostale revije. Seveda mi teh uveljavljenih ne objavljamo več.

Nam lahko za popestritev navedete nekaj imen?

– Veliko jih je: Štefan Remic, Maja Vidmar, Alojz Ihan, Igor Zaletel, Franjo Frančič, Igor Zabel, Vlado

Žabot, Andrej Blatnik, Aldo Žerjal itd. Vsi ti že imajo svoje samostojne pesniške zbirke in brez njih si ne v Novi reviji ne v Sodobnosti ali Dialogih ne morejo predstavljati svojega objavljenega leposlovja.

Kaj pa avtorji, ki jih ne uvrstite na strani revije?

– Vse avtorje, katerih del v Mentorju ne moremo tiskati, vključujemo v ostale oblike, ki se jih redno udeležujejo. To so predvsem literarni klubi, ki izdajajo literarne biltene. Teh klubov, ki delujejo že nekaj let, je okoli dvajset in brez njih si kulturne dejavnosti mladih ni več moč zamisliti.

Klubi živijo svoje lastno notranje življenje. Ali je morda njihova dejavnost obrnjena tudi navzven, v krepitev splošne bralne kulture?

– Ko smo pred petnajstim leti začeli to naše literarno gibanje, si tolikšnih sadov sploh nismo predstavljali. V celoti smo dosegli cilj, da naj bi gibanje zajel ves slovenski prostor. Dotlej je bilo vse omejeno na ljubljansko filozofsko fakulteto. Danes sta med vsemi omenjenimi avtorji le dva iz Ljubljane. Drugo, kar je še bolj pomembno, je, da ravno literarni klubi ustvarjajo ozrač-

je za bralno kulturo. Okolja, ki so bila glede tega dolga leta povsem mrtva, so toliko zaživela, da pomenijo pravzaprav temelj kulturnega življenja v kraju. Poglejte Tolmin. Takrat ko mi prirajejamo republiško srečanje, imajo v Tolminu dvodnevno kulturno prireditev, na kateri bo sodelovala vrsta uveljavljenih zunanjih gostov. Ob literarnih nastopih v okoliških krajih, prireditvah literarnega kluba v knjižnicah, izdaji rednega alamanaha Sotočje, prve pesniške zbirke v samozaložbi katere promovira bo na tej priložnosti, je vsa dejavnost kluba ogromna animacija za izvirno literarno dejavnost, ki raste iz okolja samega.

Najbrž to ni osamljen primer, saj ste omenili, da je takšnih klubov po Sloveniji kar nekaj?

– Precej jih lahko naštejemo. Literarni klub Krško deluje že dobrih pet let, pa klub v Grosupljem ali Šmarju pri Jelšah, novoustanovljeni klub na Jesenicah, že dolgo deluje klub v Slovenjgradcu, literarni klub mladih v Mariboru, ki deluje v okviru Katedre, literarni klub v Titovem Velenju, pa še drugi. Vsem tem klubom nudi naš literarni odbor organizacijsko in strokovno

pomoč. Organizatorji in vodje teh klubov pripravljajo pogovore z mentorji glasil na osnovnih in srednjih šolah, kamor prihajajo naši sodelavci in strokovno svetujejo in usmerjajo. Tako je tudi s poletno literarno šolo pa področnimi srečanji, ki niso le manifestacije, marveč imajo strokovno in delovno obeležje.

Kaj pa denar? Navadno jadicujemo, da ga je premalo.

– Vsemu temu bi dodal, da za naše delo ni potrebno veliko denarja. Če parafraziram ljudski rek: za malo denarja veliko muzike. Vse druge dejavnosti so neprijetno dražje.

Dejavnosti v delovnih organizacijah niste omenjali.

– Vsaj zame so razmere v delovnih organizacijah zaskrbljujoče. Ne morem si kaj, da ne bi za vaš časopis izrekel nekaj pirkih misli. Gre za to, da sploh ni res, da v delovnih organizacijah ne bi bilo ljudi, zlasti med mladimi, ki bi se ukvarjali s pisanjem. Večina vodstev v delovnih organizacijah ne le nima posluha za to dejavnost temveč je celo žrtev miselnosti, da pomeni literarno ustvarjanje mladega človeka nekaj manj vrednega ali celo vrednega posmeha. Te miselnosti nikakor ni mogoče odpraviti, vsaj v večini organizacij ne. Takšen odnos prevladuje v srednje velikih in manjših delovnih organizacijah, zlasti v manjših krajih. V velikih se zavedajo, da je za razvoj delovne organizacije še kako pomembna tudi ta kulturna dejavnost. In tako ni nobeno naključje, da te dejavnosti živijo v Iskri, v železarnah na Jesenicah in Ravnah, v celjski Cinkarni pa še marsikje. Zanimivo je, da je v teh organizacijah pogled na kulturno in literarno dejavnost popolnoma drugačen kot tam, kjer je proizvodnja na dokaj nizki mehanski podlagi. Seveda se bo to spremenilo samo z razvojem tehnologije in s tem miselnosti. Drugega nam ne preostane, kot to spremljati in se v primerem času vključiti v takšna prizadevanja.

Igor Žitnik

izobrazbene stopnje navzgor. Letos torej pričakujejo večje težave pri zaposlovanju pripravnikov in drugih začetnikov, predvsem tistih s V. in VI. zahtevnostno stopnjo (srednje in višje šole).

Po letošnjih napovedih naj bi kar 76 odstotkov vseh potreb po novozaposlenih delavcih pokrili s strokovno usposobljenimi. Takšna načrtovanja so nedvomno spodbudna, vprašanje pa je, kako se bodo uresničevala v praksi.

Sicer pa kvalifikacijske in izobrazbene sestave zaposlenih ne bo moč izboljšati le na rovaš novega zaposlovanja, ampak tudi z dodatnim izobraževanjem že zaposlenih. Le s hitrejšim uveljavljanjem tega ključnega vidika politike zaposlovanja bo

mogoče dvigniti stopnjo storilnosti v Sloveniji, ki ta čas ostro pada.

Zanimivo je tudi to, da se izobrazbena sestava delavcev iz drugih republik izboljšuje. Skoraj 40 odstotkov na novo zaposlenih iz drugih krajev Jugoslavije je imelo lani strokovno izobrazbo od vključno III. zahtevnostne stopnje navzgor. Še v letu 1984 je bilo teh delavcev s tovrstno izobrazbo slabih 33 odstotkov.

Sramežljivo o presežkih delavcev

Zaradi gospodarskih zagat in tehnoloških izboljšav so organizacije združenega dela v svojih letošnjih načrtih zaposlovanja predvidele skupno 1345 presežkov delavcev. To je le dobrih 10 od-

stotkov več kot v lanskih načrtih slovenskih ozdov. Od skupnega števila presežkov so ozdi s področja gospodarstva napovedali 1.154, v negospodarskih dejavnostih pa le 191 delavcev.

Največjo rast presežka delavcev napovedujejo v industriji in v gradbeništvu. Delovne organizacije v industriji navajajo med razlogi za presežek delavcev ukinitve proizvodnje oziroma zmanjšanje njenega obsega, spremembe v organizaciji dela in uvajanje nove tehnologije. Med industrijskimi panogami so iz omenjenih razlogov napovedale največji presežek delavcev organizacije združenega dela na področju pridobivanja premoga. Kar v 16 panogah industrije pa ozdi sploh niso napovedali presežka delavcev.

Ocena priliva iz šol in načrtovana zaposlitev diplomantov v letu 1986:

Stopnja strokovne izobrazbe	Ocena priliva	Planirane zaposlitve priprav. in dr. diplomantov	Odstotek plan. zaposl. glede na priliv
I./II. stopnja	8.000	784	9,8
III./IV. stopnja	8.000	6.963	87
V. stopnja	6.000	3.949	65,8
VI. stopnja	2.500	1.142	45,7
VII./VIII. stop.	2.000	1.749	87,4
Skupaj	26.500	14.587	55

Dejansko je bil obseg napovedanih presežkov v vsem preteklem srednjeročnem obdobju izredno majhen in ni presegel niti 0,2 odstotka vseh zaposlenih delavcev. Podatki zveze skupnosti za zaposlovanje kažejo, da se je hkrati z zaostrovanjem gospodarskih razmer krepila delavska »solidarnost« in sicer od delavcev v nizkoproduktivnih proizvodnih programih.

Napovedi so bile vedno nižje

V obdobju med leti 1981 in 1985 so organizacije združenega dela napovedovale vedno nižje število tehnoloških in ekonomskih presežkov delavcev. Tako je bilo v letu 1982 napovedanih 1714 presežkov delavcev, leto pozneje le 1442, leta 1984

še manj, to je 1342, in v lanskem letu še najmanj, komaj 1191.

Napovedi so bile daleč nižje, kot bi bilo sicer mogoče pričakovati glede na izražene zahteve in potrebe po preustroju in posodabljanju poslovanja. To potrjuje tudi dejstvo, da je bilo uresničevanje napovedanih presežkov med letom pravilno vedno višje od napovedanega.

Vsekakor je to področje, ki se ga lotevamo še vse preveč sramežljivo. Namesto da bi se na ekonomske in tehnološke presežke delavcev, ki jih bo prineslo posodabljanje gospodarstva, začeli že danes temeljito pripravljati in sicer z raznimi programi prezaposlovanja, slejkoprej tiščimo glavo v pesek – kot da tega vprašanja pri nas ni.

Vprašanje pa je in bo verjetno že kmalu postalo še kako aktualno. Po ocenah dr. Jožeta Mencingerja iz leta 1983 bi bilo mogoče v gospodarstvu Jugoslavije zmanjšati število zaposlenih kar za 20 odstotkov, ne da bi se pri tem zmanjšala proizvodnja. V ozadju je namreč problem tako imenovane podzaposlenosti oziroma »nezaposlenosti zaposlenih.«

Vsa ta vprašanja – brezposelnost mladih, podzaposlenost ter ekonomski in tehnološki presežki, ki jih bo prinesel razvoj – torej zahtevajo od nas učinkovitejšo in odgovornejšo rešitve in prihodnosti. Skratka, nobena razloga ni za to, da bi bili brezbržni ob zdajšnjih podatkih o nizki brezposelnosti pri nas.

Marija Frančeškin

Načrtovane potrebe in dejanska zaposlitev delavcev v letu 1985:

Stopnja strokovne izobrazbe	Načrtovane potrebe	Dejanska zaposlitev	Odst. od načrtovane
I. stopnja	6.811	8.901	131
II. stopnja	5.989	3.860	64
III. stopnja	2.195	1.101	50
IV. stopnja	14.462	9.320	64
V. stopnja	7.408	4.588	62
VI. stopnja	3.416	1.734	51
VII. in VIII. stopnja	4.884	2.016	41
Skupaj	45.165	31.502	70

Dinar in deviza v teoriji in jugoslovanski praksi (1)

SEDANJI DINAR SLABO OPRAVLJA SVOJO VLOGO

Ekonomika fakulteta Borisa Kidriča v Ljubljani je prejšnji teden pripravila študijski tečaj za diplomirane ekonomiste, ki so se lotili teme »Dinar in deviza v teoriji in jugoslovanski praksi«. Štirje uvodni referati in okrogla miza udeležencev posvetovanja so bili zelo zanimivi s teoretično-strokovnega in praktičnega vidika delovanja jugoslovanskega gospodarskega sistema. V tej številki Delavske enotnosti v krajši obliki povzema razmišljanja prof. dr. Ivana Ribnikarja o devizni in dinarski bančni vlogi. Avtor opozarja na pojmovno zmedo v naši teoriji, na narodnogospodarske vidike deviznih vlog, zvezo med devizno vlogo, tečajnimi razlikami in višino inflacije, zvezo med devizno vlogo in zaprtostjo gospodarstva, zvezo med devizno vlogo in denarno suverenostjo, zvezo med devizno vlogo in likvidnostjo bank in nenazadnje na možnosti za uveljavitev dinarja v našem finančnem sistemu.

Boj za avtonomijo gospodarstva

Dr. Ivan Ribnikar je v uvodu poudaril, da pri nas veliko govorimo o »deviznem sistemu«, vendar pravzaprav ne vemo, kaj vse je lahko to. Zanimivo je, da v tuji literaturi tega pojma ni mogoče najti. Devizni sistem je torej ena od jugoslovanskih izvirnosti, ki že lahko pomeni, da je nekaj narobe z našim denarjem in našim finančnim sistemom nasploh. Specialisti za devizni sistem na primer predvsem poznajo predpise, kaj se sme in kaj ne in slednjega je več. To pa je spet značilno za naš ekonomski sistem nasploh. V ta pojem pa tlačimo tudi del sistema mednarodnih plačil, del zunanjetrgovinskega sistema in del finančnega ter bančnega sistema, torej vse tiste dele sistema, kjer gre za devizo in devizno vlogo ter njuno medsebojno zamenljivost.

Po mnenju dr. Ribnikarja pri nas narobe razlagamo vsebinsko razliko med devizo in devizno vlogo. Treba je vedeti, da je deviza najsplošnejše terjatev do tujine, ne glede na to, ali je v tujem ali v domačem denarju. Z drugimi besedami, devize so naložbena oblika bank in vseh tistih, ki imajo pri bankah vloge ali terjatve v kakšni drugi obliki (na primer na podlagi posojil, odobrenih bankam). Podobno velja za devizno vlogo. To je finančna naložba, vloga pri banki, ki je izražena v tujem denarju. Ko bančni komitenti svoje prihranke v obliki deviz naložijo na račun pri banki, spremenijo oblike svoje finančne naložbe. Namesto deviz, to je imetij pri tujih bankah, pridejo do devizne vloge, to je do bančne vloge, izražene v tujem denarju. Nesmiselno je torej uvajanje in uporaba izrazov, kakor so: ustvarjanje, pridobivanje, kupovanje, združevanje deviz, to je imetij pri tujih bankah, pridejo do devizne vloge, to je do bančne vloge, izražene v tujem denarju. Hkrati pa se na področju ekonomskih odnosov s tujino večajo pristojnosti države, namesto da bi ustvarjali možnosti za avtonomijo gospodarstva.

Značilno za naš sistem je, da imamo devizne vloge zaradi narodnogospodarskega interesa, da pridejo devize v banko. Ker je dinar nekonvertibilen, je smisel deviznih vlog pri nas tudi v tem, da navadno zagotavlja varčevalcu ohranjanje njegove stvarne vrednosti. Toda zmotno je mišljenje, da devizne vloge zgolj povečujejo inflacijo. Na eni strani je res tako, toda po drugi strani vplivajo na zmanjšanje inflacije. Obseg denarne akumulacije bi bil na primer manjši, če deviznih vlog ne bi bilo. Hkrati pa drži, da je ta učinek inflacijski, ker gre za učinek na povečanje povpraševanja. Gre za tečajne razlike, s povečanjem katerih se povečajo stvarne vrednosti vlog. Seveda ne gre za

vse tečajne razlike. Znano je – meni dr. Ribnikar – da nastaja več tečajnih razlik zaradi dolgov naših bank do tujine.

Naše gospodarstvo dobiva na podlagi deviznih sredstev bank dinarska posojila, ki jih zaradi negativnih obrestnih mer ne vrača v celoti. Posojila se namreč zaradi inflacije spreminjajo v lastna sredstva gospodarstva. Toda zmotna je trditev, da nastajajo tečajne razlike zaradi deviznih vlog, saj se njihovo premoženja realno ne povečuje. Devizna vloga samo prepreči zmanjšanje stvarne vrednosti finančnega premoženja. Tečajne razlike so torej ali državni dolg ali dolg gospodarstva.

Tuja pravila igre

Kakor koli že, nekateri zatrjujejo, da bi imeli pri nas več dinarskih vlog, če posamezniki in podjetja ne bi

smeli imeti deviznih vlog. Zmota takšne trditve je seveda prosojna. Kajti, če ne bi bilo deviznih vlog, bi manj varčevali in več porabili. Morebitne prihranke ali naložbe bi imeli v nefinančni, to je realni obliki. Drugače pa je pri zadolževanju v tujini, kjer moramo priznati tuja pravila igre.

V tej zvezi se pojavlja vprašanje, kaj je bistveno za banke. Seveda to, da zagotavljajo notranjo in zunanjo likvidnost. Vsaka banka je le toliko zadolžena, da ohrani svojo likvidnost, medtem ko skrbi centralna banka za likvidnost vsega sistema bank. Ali bi bilo smotno, da bi Narodna banka Jugoslavije skrbela za likvidnost poslovnih bank namesto njih? V našem decentraliziranem gospodarskem sistemu zagotovo ne, ker bi imeli v tem primeru namesto neodgovornosti poslovnih bank neodgovornost centralne banke, ki bi lahko bila še večja. Naloga centralne banke je, da lahko in mora vplivati na splošne pogoje zunanje likvidnosti s politiko deviznega tečaja in da poslovnim bankam pomaga pri izpolnjevanju njihovih obveznosti glede zunanje likvidnosti. Vendar njeni posegi ne smejo biti takšni, da jim odvzamejo spodbudo in skrb za to, da so likvidne.

Pri nas pa so nekatera podjetja zaprta in da se ta zaprtost kaže potem tudi kot teritorialna zaprtost. Tudi poslovne banke so teritorialno zaprte. V razmerah neusklenosti med denarnimi tokovi tako financiranje in izravnave rešuje deloma država, torej federacija in Narodna banka Jugoslavije, deloma nasilno (izraz tega je finančna nedisciplina, nespoštovanje dogovorov in pogodb, nelikvidnost).

Pomembno vprašanje je, kako uveljaviti dinar in izboljšati sedanji zunanjetrgovinski sistem. Dr. Ribnikar pravi, da bi morala veljati zveza med uvozom in izvo-

zom le na narodnogospodarski ravni, vpeljati bi morali enotni devizni trg kot medbančni trg ali kot trg med poslovnimi bankami in Narodno banko Jugoslavije. Ali ni nevarnosti – se bo morda kdo vprašal – da bodo izvozniki spet v »privilegiranem« položaju, saj bodo lahko imeli devizno vlogo, ki jo bodo lahko prenesli na kogar koli ali jo izplačali v tujino? Ivan Ribnikar odgovarja, da je ta privilegij precej manjši od privilegijev katerega koli proizvajalca, ki lahko obdrži, torej ne proda svojega izdelka (na primer pšenice ali koruze). Odprava devizne vloge torej pomeni ne le odpravo delne konvertibilnosti ene od bančnih vlog, da bi po čudežni poti prišli do splošne konvertibilnosti dinarja, ampak pomeni tudi odpravo možnosti za smotni zunanjetrgovinski sistem, ki bi zastopal hotenja posameznih proizvajalcev.

Na koncu je referent poudaril, da se gospodarskih težav ne smemo lotiti niti z odpravo devizne vloge niti z zamrznitvijo cen ne s popolno indeksacijo. Odpraviti moramo korenine inflacije in teritorialne zaprtosti gospodarstva. Samo tako bomo uveljavili dinar, ki mu inflacija hromi nekatere funkcije, na primer vlogo hranilca vrednosti, splošnega menjalnega posrednika in še bi lahko naštevali. Sklicevanje na to, da mora vse denarne funkcije prevzeti sedanji dinar, je torej brez smisla. Kajti tak, kakršen je, jih ne more sprejeti, pa če je še tako podprt z željami – in ne samo z njimi. Za mnoge je sicer nevzdržno, da namreč slab denar ne prevzame denarnih funkcij. Za številne ekonomiste pa je to ne samo pričakovano, ampak tudi spodbudno. To je namreč znak, da se naši ljudje vedejo gospodarno in da so možnosti za vzpostavitev smotrnega ekonomskega sistema.

Pripravil: Emil Lah

Tudi proslave niso več, kar so bile

Ja, kako lepo je bilo nje-ga dni. Človek je vselej ve-del, kako in kaj. Denimo proslave. Spomnimo se le, kako je jugoslovanska mladi-na znala slovesno zaključiti pot štafete. Strumni vo-jaki, brhke mladenke, nor-narji, da ti je kar duša zbr-stela, in mladci, ej, kakšen ponos te je navdal nad nji-hovim trdnim korakom. In mili otrociči, ki so nasmeh-ljani mahali z ruticami. Ka-teri materi ni zadrželo sr-ce?! In enotnost! Srbsko kolo, makedonsko oro, slo-venska polka in še. Vsa na-ša folkora se je zvrstila in dokazala, da smo pri vsej pestrosti enakopravni, eno-telo in ena duša.

Potem pa je neki vrag ši-nil v glave, najprej v mlade, najprej v slovenske. Začeli so tečnari in se zanimati, koliko takšne štafeta z zaključkom na stadionu JLA v Beogradu sploh stane. In tudi če bi bili račun-i v redu, če bi bili velikanski denarci opravičljivi, kdo pa sploh še rabi tako pro-slavo?! Čas da jo je preži-vel, mladih ne moreš več zmamiti na patetiko, raje bi imeli zaposlitev, dobre pla-če, študirali bi radi in kaj vem kaj še vse.

Robantili so tako trma-sto in toliko glasno, da jim je organizator hočes nočes prisluhnil. Začel je iskati drugačno, mlademu rodu bližjo vsebino in obliko. Tu pa se je začel polom.

Dobro utečena, vsem znana in tolikokrat dobro-hotno sprejeta zadeva je za-čela ubirati sumljiva pota. Lani se je izrodila v pravca-to afero, ko so Tita hoteli postaviti na nekakšen ol-tar. Letos so ubrali drugač-no pot, nekakšen kompro-mis so potuhtali. Udarnega roka so se menda zbal, za-to pa je v disko ritmu pada-lo po nezaposlenosti, go-spodarski zmešnjavi, celo Lepa Brena je nekaj brun-dala proti jugoslovanske-mu jedrskemu programu. Še vedno pa je ostalo tisto staro jedro. Vojaki so (kljub letu miru) dvigali pesti v zrak in sukali de-kletca, mladci in mladenke so pol telovadili pol plesali in s tem (po besedah televi-zijska komentatorja sodeč) izražali našo trdno odloč-nost za program gospodar-ske stabilizacije. . . In končno, če je že v duhu ča-sa, da disko zamenja fol-kloro, verjetno ni v tem du-hu, da ta slavospev enotno-sti in bratstvu mine brez ene same slovenske be-sede.

Če je vsa scena kljub tem in drugim spodrsrljajem že opozorila na kopico težav, ki tarejo našo družbo, če so jo spremljali ritualni ne-smeški vrha, zbranega na tribuni, na katerega konč-no te pripombe letijo – reši-la gotovo ne bo ničesar. Ni-ti najmanjše težave! In ker vse manj zbuja navdušenje in vse bolj pripombe, od čisto dobrohotnih do zlob-nih, bi menda res veljalo še enkrat premisliti, koliko jo potrebujemo. Saj ZSMS ne le kritizira, ampak daje čisto sprejemljive in tvor-ne alternativne predloge.

Ciril Brajer

PRED IZIDOM V ZALOŽBI

Delavska enotnost

– zbirka družboslovje

Miroslav Glas: DELITEV PO DELU V SOCIALISTIČNI DRUŽBI

– zbirka ČLOVEK–DRUŽINA–DRUŽBA

Maca Jogan: ŽENSKA, CERKEV IN DRUŽINA

– zbirka Knjižnica Sindikati

št. 81: Več avtorjev: AKTIVNI ODMOR MED DELOM

– zbirka Aktualna tema

Bogomil Ferfila: EKONOMIJA IN POLITIKA

– zbirka Posebne izdaje

VSE O PROMETNIH PREDPISIH, ponatis

TESTI IZ PROMETNIH PREDPISOV, ponatis

Vse knjige lahko naročite pri Delavski enotnosti, Ljubljana, Celovška 43, neposredno pa kupite v vseh knjigarnah po Sloveniji takoj po izidu.

Ob 8. kulturnem srečanju slovenskih gradbenih delavcev v Brežicah

Z USTVARJALNIM DELOM RASTEMO

V petek, 23. maja, je bil z revijo pevskih zborov sklenjen teden prireditve 8. kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije, ki sta ga pripravila republiški odbor sindikata in SCT iz Ljubljane. Poleg ubranih glasov, ki so v viteški dvorani brežiškega gradu še posebno lepo zadoneli, smo poslušali Franca Hribarja, sekretarja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Poslušalce in nastopajoče, ki so do zadnjega koticčka napolnili čudovito dvorano, je nagovoril z besedami: »Vsakoletna kulturna srečanja gradbenih delavcev Slovenije potrjujejo, da je kultura vseh vaših delavcev, pripadnikov vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, ki živijo in delajo v Sloveniji, postala pomembna sestavina življenja in dela. Pa ne le to, tudi dejaven izraz vaše zavesti in samoupravljalške kulturne politične volje. S tem so vaše aktivnosti na kulturnem področju potrdile znano resnico, da je boj za samoupravljanje v bistvu kulturni boj. Socialistično samoupravljanje sprošča, organizira in usmerja našo najširšo ustvarjalno energijo, bogati človekovo osebnost, širi njegovo duhovno obzorje, razvija njegovo sposobnost za samostojno razsojanje, spodbuja kritično ustvarjalnost, vse to pa pri-

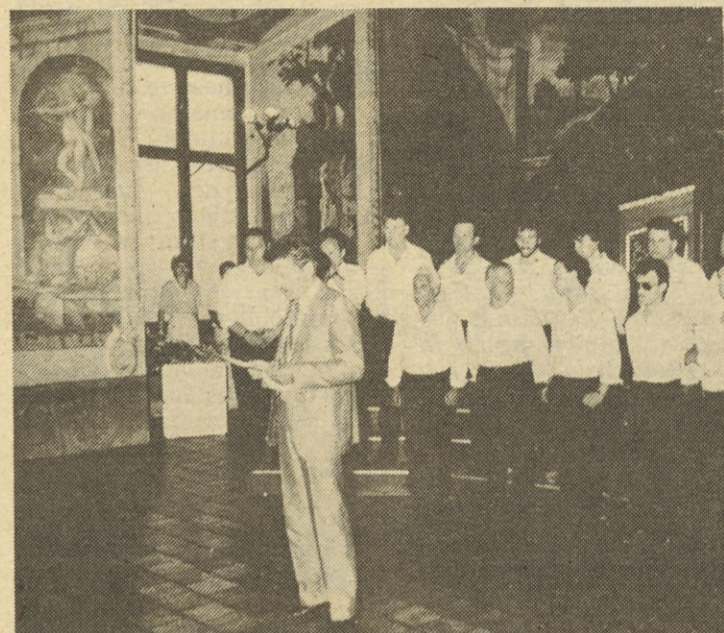
pomore k vsebinsko polnejšemu kulturnemu življenju. Kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije je prav gotovo najvidnejše izražanje povečane potrebe po kulturni ustvarjalnosti med delavci. Nenehni rasti množičnosti te prireditve, ki letos združuje že 27 gradbenih organizacij s 536 udeleženci, se tako pridružuje še rast kakovosti. To pa se ne kaže le v umetniških dosežkih likovnikov, literatov, glasbenikov in gledališčnikov, temveč tudi v drugačnem razmišljanju o vlogi kulture pri oblikovanju nove družbe, o kulturi samoupravljanja kot načinu dela in življenja. Zbrali ste se tisti, ki neposredno gradite in ustvarjate, ki ne mislite, da so eni le za beton, drugi za umetniško besedo, eni za asfalt in drugi za estetsko podobo. S svojim delom in ustvarjanjem dokazujete lastno celovito osebnost za čas, ko naj bo »vsak človek delavec in vsak delavec človek«.

Veliko število organizacij in udeležencev dokazuje, da se kultura in potreba po kulturnih stvaritvah nenehno povečujeta ne samo zato, da preživimo prosti čas, temveč da izrazimo celovito človekovo ustvarjalnost, ki vključuje znanje, medčloveške odnose, odnos do dela, ki je pogoj za sleherni hitrejši na-

daljnji razvoj; za medsebojno poznavanje, za vse tesnejše združevanje naših narodov in narodnosti za krepitev naše skupnosti, bratstva in enotnosti, zavesti o neločljivi povezanosti naših usod v samoupravni socialistični Jugoslaviji in na osnovi popolne enakopravnosti.«

O pomenu kulturnih srečanj gradbenic v času, ki gradbeništvu ni naklonjen, je govoril še Franc Berginc, predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev. Niko Ogrin, namestnik glavnega direktorja SCT, pa je v imenu organizatorja v sproščnem nagovoru pozdravil vse udeležence 8. kulturnega srečanja in številne goste, ki so s svojo navzočnostjo potrdili pomen ljubiteljske kulturne dejavnosti v združenem delu.

V tednu kulturnih prireditev smo se v ponedeljek, 19. maja, udeležili slavnostne otvoritve likovne razstave ter pogovora likovnikov in literatov s kritiki, Francem Zalarjem in Tonetom Kuntnerjem. Za konec letošnjega kulturnega tedna pa je dramsko recitacijska skupina SCT v brežiškem gradu pripravila uspešen literarni večer, na katerem so recitali z vsem žarom predstavili dela triintridesetih literatov v pesmi in prozi. Literarni večer sta popestrila še vokalno instrumentalni an-

Franco Hribar govori gradbenicem – kulturnikom v viteški dvorani brežiškega gradu.

sambel Kraški zidar in vokalni kvintet Ingrad iz Celja.

V četrtek, 22. maja, so se zbrali predstavniki gradbenih delovnih organizacij, ki se ukvarjajo s kulturno ljubiteljsko dejavnostjo, v blagovnici Brežice. Govorili so o pomenu kulturne dejavnosti v združenem delu, o ljubiteljskem ustvarjanju in poustvarjanju je tekla beseda, od stihijske do organizirane uveljavitve v širšem

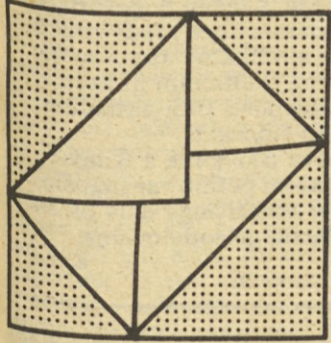
družbenem prostoru. V razgibani razpravi so bili dani tudi konkretni predlogi za obogatitev in popestritev kulturnih srečanj gradbenic. Ta naj bi v prihodnje potekala še bolj animacijsko, združevalno, privlačno. Kulturne stvaritve gradbenic bi morali predstavljati širši javnosti. Množičnost in kakovost stvaritev pa zahteva tankočuten izbor najboljših del in primeren prikaz

Skupinski posnetek literatov in likovnikov na srečanju.

tudi vseh drugih del. Tudi strokovnih napotkov za delo kulturnih animatorjev po delovnih organizacijah bi moralo biti več. Prvič letos so se na kulturnem srečanju predstavili amaterski gledališčniki IMP iz srednje gradbene šole Ivan Kavčič iz Ljubljane. Več sto kulturnih ustvarjalcev in poustvarjalcev ter številni gostje so potrdili nenadomestljivost takih srečanj. Za letošnje, ki po izjavah udeležencev in gostov spada med najboljše tudi po organizacijski plati, gre poleg organizatorju Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev in SCT zahvala še predstavnikom družbenopolitičnih skupnosti občine Brežice. Vsak trenutek so gostoljubno in prijazno izkazovali svojo odprtost, z zanimanjem za kulturne stvaritve pa delovali nadvse spodbudno na ustvarjalce kulturnih dobrin. Spontanost, sproščenost, odprtost, množičnost in kakovost, so letošnjemu kulturnemu srečanju dali pečat nepozabnosti.

Prireditelj 9. kulturnega srečanja gradbenic po Vegradu iz Titovega Velenja.

Anita Ogulin

PREJELI SMO

Prvomajski izlet v Jedovnice pri Blanskem

Tudi letos je tozd ZSE pripravil prvomajski izlet v Jedovnice pri Blanskem.

Poleg litostrojčanov, bilo nas je najmanj, so se izleta udeležili tudi delavci Ljubljanske banke, Dekorativne in Plutala, tako da nas je bilo vseh skupaj okoli štirideset. Izleta sem se udeležila z namenom, da bi spoznala navade in način življenja Čehoslovake, njene naravne in kulturne znamenitosti, da bi seveda tudi kaj kupila, predvsem pa odpočila in pozabila na vsakdanje skrbi.

Zal mi je od vsega uspelo uresničiti le malo. Za to ne krivim le izletniškega programa, za katerega si upam trditi, da ni bil dovolj dober niti na vpogled izletnikom (po besedah vodnika so ga izdelali v češkem sindikatu tvrdke ČKD Blansko), predvsem so krivi nespo-

sobni organizatorji, ali sveta trojica, kot sem jih sama imenovala. Ker upam, da se bo ta trojica spremenila, ali še bolje, da se ne bo več pojavila, jih moram poimensko naštet.

Vodnik Ivan Božič iz tozda PTS, ki se je pokazal popolnoma nesposoben in nedorasel tej funkciji. Šofer Alpeturja Janez Stanovnik, ki je bil skrajno nepozoren do potnikov.

Bruno Seme iz tozda Prodaja – CPK, ki je dajal videz duhovnega vodje, verjetno zaradi znanstva z Ivanom Božičem.

Vse tri je družil egoizem, ki smo ga močno čutili udeleženci izleta, saj se na naše želje niso prav nič ozirali. Ne pretiravam, če napišem, da sem doživela pravo diktaturo omenjenih. Prav tako tudi ostali potniki. Vprašanje je le, če so se tega zavedali.

Ker torej nisem bila prizadeta le jaz, pač pa vsi potniki, bom vso zadevo podrobno opisala.

Omenjena trojica se je pokazala v pravi luči že na poti, ki je trajala okoli 10 ur. Na tako dolgi poti so počitki nujnost, do katerih pa smo zelo dolgem času. Ko smo po opravljenih carinskih obveznostih v ČSSR vsi žejni in utrujeni krenili naprej, smo prosili vodnika, naj nekje ustavimo, da kaj popijemo in se malo sprehodimo. Na naravnost otročji način nam je odgovoril, da to ni pametno, ker lahko gostilničarji telefonirajo carini. Kaj bomo pa rekli, kje smo dobili krone. Na to je kasneje pozabil, verjetno zaradi

svoje in šoferjeve žeje, tako da smo se le ustavili v neki gostilni.

Za nakupovanje smo imeli rezervirane tri dneve. Prvi dan smo nakupovali v Brnu in drugi dan v Olomucu. Zadnji dan je bil seveda pomembnejši. Zapraviti smo morali vse krone, ker se jih čez mejo ne sme nositi. Nakupovali smo v Blanskem, ki je manjše mesto z malo trgovinami. Po kosilu je več kot polovica ljudi prosila vodnika, da bi se peljali v kakšno drugo mesto, saj si je marsikdo moral še kaj kupiti, kar v Blanskem niso imeli. Vodnik je sprva okleval, ker pa je tovarišica prosila v preveč vljudnem tonu, se je tovariš Božič v trenutku premislil. Svojo odločitev je zagovarjal s tem, da so vsa mesta preveč oddaljena. Kljub pripravljenosti potnikov, da bi stroške prevoza poravnali, je bil neomajen. Eden izmed vzrokov, ki jih ni navedel, je bil tudi ta, da je bil tovariš Seme zmenjen z njim in šoferjem v Blanskem, ker se je sam odpravil na osebne obiske k znanecem. Ker do Jedovnic ni prevoza, je bil očitno vodnik preveč zaskrbljen za varno vrnitev tovariša Semeta. Le kaj bi on brez njega. Tako se jih je nekaj moralo odpeljati nakupovat v Brno s taksijem.

Tudi za nakupovalne dneve smo imeli vodnika. Vsak dan drugega, vendar sta se vedno pojavila dva. Najbolj sta mi ostali v spominu dve češki vodnici, ki sta se vozili z nami po nakupih. Zjutraj sta nas pozdravili, nato izgubili po nakupih. Videli smo

ju spet pri kosilu in na vožnji domov. Če bi bili tiho, bi od njih ne izvedeli čisto nič. Zato sva jih s sestro začeli spraševati, vodnik, je vprašanja tudi prevajal (v srbohrvaščino), razen zadnjega. Ker so se vodniku in še komu vprašanja zdela politično sporna (seveda šele potem, ko je videl reakcijo vodnic) jih moram navesti.

● »Kaj so te njive zunaj? Kolhozi?«

● »Kam izvažate presežek v poljedelstvu?«

– Brez odgovora.

● »Kakšna kultura je posejana na poljih?«

– Ječmen.

● »Koliko je Čehoslovakov?«

– 16.000.000.

● »Kakšen je odnos med Čehi in Slovaki?«

– Podatki le v številkah, bistva nismo izvedeli.

● »Ali je udeležba na prvomajski paradi obvezna?«

– Po mučni tišini smo dobili odgovor, da ni, pač pa dobi, kdor manjka, minus.

● »Ali je kaj štrajkov?«

– Brez odgovora.

To je bilo pa resnično preveč. Tovariš Božič je prisebeno reagiral in zahteval glasbo. Kasneje nam je zabičal, da političnih vprašanj ne smemo postavljati. Priporočam mu dieto s čebulo, ker preprečuje sklerozo. Zaradi teh vprašanj sem kasneje izvedela, da je prišla name pritožba iz češkega sindikata. Žal ne vem, na kaj vse se je pritožba nanašala. Na vprašanja in na ... dobila sem le namig, vendar ne vem, na kaj.

Po tej poti torej prosim obveščene, da me o pritožbi

javno obvestijo, saj menim, da je to moja državljanska pravica, razen, če nekateri obožujejo tisto otroško igrico o slepih miših. Postavljenega vprašanja zagovarjam tako, da živim in mi vsi v svobodni državi, kjer vlada svoboda govora in tiska. Če v ČSSR ni tako, to ni moj problem, pač pa njihov, in tistih, ki bi nas morali o stanju na Češkem obvestiti pred izletom.

Najbolj pa zamerim vodniku Ivanu Božiču, da nas ni obvestil niti o sovjetski nesreči v jedrskem reaktorju, tako da smo to izvedeli po avstrijskem radiu. Izvedeli smo za 1. maj, Tovariš Božič pa je diktiral: »Mitinga se bomo udeležili vsi, kajne!« Zdaj pa mi povejte, kje je tu politična spornost.

Mitinga smo se udeležili vsi, razen tovariša, ki se je raje učil, saj mu je tudi že močno prekipelo. In takih nas je bilo vedno več. Vsaj po besedah izletnikov so deč. Ko smo prišli v Blansko, kjer je bila parada, je vodnik ponovil zahtevo, da se udeležimo parade, ki se je je res udeležila večina.

Dragi tovariš Ivan Božič! Kaj nam nisi rekel, naj pustimo politiko pri miru?

Sedaj naj popiham še malo na dušo nekaterih potnikov. Ko smo se vračali, je vodnik pobiral denar za šoferja, ker nas je udobno in varno vozil po ČSSR. Precej je bilo tistih, ki so denar res dali, ne samo za šoferja, tudi za vodnika. Verjetno so pozabili na vsa razočaranja od same sreče, da smo spet doma. Pa vendar, mar je res potrebno vse takoj pozabiti.

Je že res, da je molk zlato, a zlata z molkom ne moreš nvnovčiti. Morda se vam bo nekoč pripetilo še kaj hujšega, pa boste takrat morali molčati.

Pa še nekaj za sveto trojico: za carinike smo zbrali denar in kupili pivo. Ker ga niso hoteli, je pivo ostalo. Torej Ivan, Bruno, Janez in še kdo, na zdravje! Res bi se prileglo pivo tudi meni, a čež pivo Union ga ni.

Čisto na koncu pa se mi je utrlilo še nekaj misli. Za te izlete na Češko sem slišala, da so navadno zanimivi in prijetni. Žal se s takšnimi spodrsiljaji naredi veliko več škode kot si mislimo. Žalostno je, da Litostroj na tako neumen način izgublja svoj ugled in tudi navzven kaže in priznava svojo nesposobnost organizacije.

Mislím, da bi moral tozd ZSE dobiti sposobnega in odprtega človeka za opravljanje take naloge. To je le bilo 40 ljudi, ki so svoj prosti čas zabili zaradi treh neodgovornežev in zapravili težko prisluženi denar za vodnikovo molitev o programu. In še enkrat: litostrojčanov je bilo zelo malo, pa še za te najslabše poskrbljeno. Tu ne mislim le nase, ampak tudi na druge.

Tiste, ki so ta izlet pripravili, je lahko sram, da svojim delavcem nudijo takšno revščino, in to ob tozdu, ki nima drugega dela kot skrbeti za počitek svojih delavcev, ne pa za njihov razburjenje. Sicer pa sedaj bolje razumem pozitivni zaključni račun Zunanji storitvenih enot.

Mojca Mucher, Ljubljana

Zmaga monetaristov

Industrijsko razvitim državam je v zadnjih letih uspelo zmanjšati inflacijsko rast na raven, o kateri so lahko v sedemdesetih letih le sanjali in ki jim jo zavidajo v vzhodnoevropskih gospodarstvih in tudi v državah v razvoju. Februarja letos so se na primer cene blaga in storitev na drobno znižale za 0,1 odstotka, marca letos pa so cene v ZDA padle za 0,4 odstotka, tako da je inflacija v tej državi le 1,9 odstotka. Poznaveci mednarodnih gospodarskih gibanj se seveda sprašujejo, komu se lahko bogati svet zahvali za takšna ugodna cenovna gibanja. Najpogostejši odgovor je, da kaže pripisati zasluge za to zmagi monetaristične ekonomske teorije nad Keynesovo teorijo, ki še vedno tekmuje med seboj, kot sta nekdanj. In po čem se ekonomski šoli med seboj ločujeta? Keynesova teorija je bila »na oblasti« v tridesetih letih, ko je svet zdrsnil v najhujšo ekonomsko krizo in ko je britanski ekonomist Keynes uspešno dokazal, da je potrebno zaradi proizvodne rasti in preprečevanja nezaposlenosti spodbuditi povpraševanje z državnimi izdatki in zmanjševanjem davkov. Ob koncu šestdesetih let, ko je prišlo do zmanjševanja donosnosti kapitalnih vlaganj, pa se je ta teorija pokazala za neuspešno in zamenjala jo je monetaristična ekonomska šola, ki je v razmerah rastoče inflacije priporočala zmanjševanje rasti denarne mase in podražitev kreditov za glavno sredstvo brzdjanja cen.

Strokovnjaki OECD (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj) so dali gospodarske vrline in slabosti obeh teorij nekajkrat pod drobnogled in njihove ugotovitve so zelo zanimive. Med drugim ugotavljajo, da je prišlo v šestdesetih in sedemdesetih letih do zmanjševanja profitne stopnje in sicer predvsem zaradi zmanjševanja produktivnosti kapitala. Manjša profitna mera je zmanjšala motiv za naložbe, s povečevanjem cen pa so poskušali razvrednotiti rast plač. Poskusi, da bi s fiskalno politiko povečali gospodarsko rast in povečali povpraševanje, niso bili uspešni, inflacija pa se je leta 1973. povečala na 1,3 odstotka. Zato so se v razvitim svetu odločili za korenito spremembo. Namesto polne zaposlenosti so se odločili za gospodarsko politiko, ki je izzvala nezaposlenost, ta pa je pripeljala do obrzdanja rasti plač in zmanjševanja cen uvoznih surovin. Proizvodni stroški so se zmanjšali. Hkrati so v industrijsko razvitih državah upočasnili nominalno rast denarne mase, kratkoročne in dolgoročne obrestne mere pa so se močno povečale. Zgodilo se je torej tisto, kar piše v ekonomskih učbenikih: če se profitna stopnja zmanjšuje, je treba zmanjševati rast plač, ustvariti večjo presežno vrednost, povečati produktivnost dela, doseči učinke v zunanji trgovini z manj razvitimi državami in poceniti prvine tako imenovanega fiksnega kapitala (posodobiti tehnologijo).

Kljub napovedim, da bo inflacija letos v razvitim svetu le 3,4-odstotna in da bo gospodarska rast 3-odstotna, pa izvedenci OECD niso zadovoljni. V raznih študijah namreč ugotavljajo, da so profitne stopnje v 1984. letu še vedno precej nižje kot v prejšnjih dveh desetletjih, hkrati pa je brez dela osem odstotkov aktivnega prebivalstva. Za nameček pa ni brez slehernega pomena za mednarodni kapital tudi kupna moč nerazvitih, ki se zaradi znanih razlogov (prezadolženost, padec cen surovin, itd.) ne povečuje.

Emil Lah

O gospodarskem sodelovanju Jugoslavije in ZR Nemčije v luči sindikalnih stikov

KREPITI VIŠJE OBLIKE GOSPODARSKIH STIKOV

Jugoslovanski in zahodnonemški sindikati si v zadnjih nekaj letih prizadevajo razširiti različne oblike gospodarskega sodelovanja med državama, ki naj bi pripomoglo k odpiranju novih delovnih mest za delavce v zahodnonemških in jugoslovanskih podjetjih. V tej zvezi je bilo pred tremi leti v Beogradu prvo sindikalno posvetovanje o razvoju gospodarskih stikov med omenjenima državama, predstavniki zahodnonemške sindikalne zveze DGB in naših sindikatov pa so se o gospodarski tematiki pogovarjali tudi letos. Pokazalo se je, da se obe strani zavzemata za širjenje medsebojnega gospodarskega sodelovanja, pri čemer pa vseh specifičnih gospodarsko-političnih hotenj vendarle ne bo mogoče v celoti uresničiti.

Visok trgovinski primanjkljaj

Kot je znano, je ZR Nemčija največji gospodarski partner Jugoslavije. Značilno za medsebojne stike je, da ima naša država – kot poudarjajo predstavniki DGB – na račun deviznega priliva od turizma in nakazil naših delavcev na začasnem delu v tujini beleži plačilni presežek, obenem pa imamo v odnosih z ZR Nemčijo visok blagovni primanjkljaj. Zahodnonemški partnerji so na primer zadovoljni s sodelovanjem na področju turizma, višjih oblik gospodarskega sodelovanja in migracij, problematična pa se jim zdi »koncentracija« jugoslovanskega izvoza na tekstil in na naše detaširane obrate.

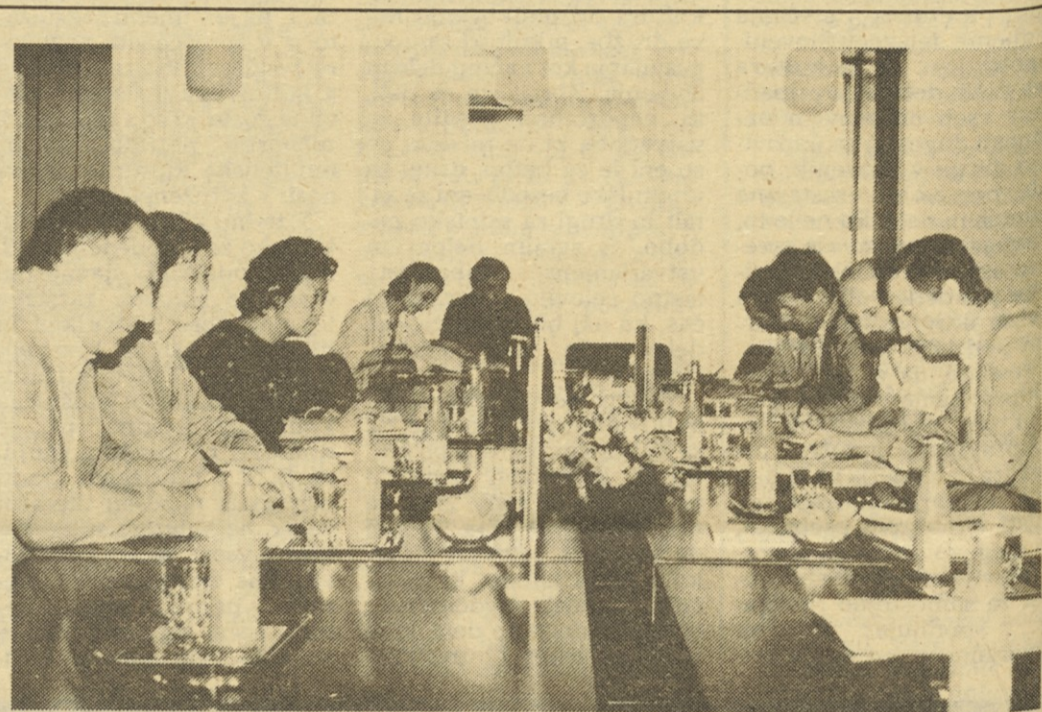
Naša gledanja so seveda drugačna od njihovih. Dejstvo je, da visok trgovinski primanjkljaj Jugoslavije daje obeležje vsem trgovinskim odnosom in da je naš delež v trgovinski menjavi

ZR Nemčije s svetom zgolj simboličen (0,9 odstoten). Takšno stanje seveda ne bi smelo zadovoljevati interesov obeh držav, saj so naše možnosti za večji izvoz industrijskega in kmetijskega blaga neizkoriščene. Glede na precejšen jugoslovanski uvoz zahodnonemške tehnologije in opreme, naše obveznosti do tujih upnikov in nujnost tehnološke prenove Jugoslovanskega gospodarstva, bomo torej morali bolj uravnotežiti medsebojno blagovno menjavo. To pa bo možno le, če bodo članice Evropske gospodarske

skupnosti zmanjšale število protidumpinskih postopkov proti jugoslovanskim proizvajalcem in če bodo zavzeli za sklenitev novega trgovinskega sporazuma med SFRJ in EGS v obojestransko korist. Za jugoslovansko gospodarstvo bi bilo koristno, ko bi EGS naši državi priznala status sredozemske države, kar bi ugodno vplivalo na naš izvoz kmetijskih pridelkov.

Zahodnonemška stran se načeloma strinja z našimi zahtevami. Toda predstavniki sindikatov tekstila in obutve poudarjajo, da je zanje

ga sodelovanja namreč ne nasprotuje. Res pa je, da se vsa vprašanja nanašajo v glavnem na število naših delavcev glede na zahodnonemški problem nezaposlenosti. Predstavniki DGB menijo, naj v ZRN ne bi bilo več kot 10.200 jugoslovanskih delavcev. Vprašljiv je delavno-pravni položaj naših delavcev, ki jih zahodnonemški delodajalci »najemajo«, v delovnih pogodbah pa pogosto ni vseh prvih socialne in druge zaščite iz kolektivnih tarifnih pogodb, ki jih sklepajo sindikati. Jugoslovanski sindikati se

Predsednik slovenskih sindikatov Miha Ravnik s sodelavci se je ta teden pogovarjal s člani delegacije Vsekitajske federacije sindikatov, ki jo vodi namestnica predsednika Zhang Ruiying in ki se bo udeležila tudi 10. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije. Kitajski gostje so se v naši republiki seznanili z gospodarskim, političnim in kulturnim utripom pri nas, v pogovorih pa so namenili precej pozornosti tudi aktualnim političnim vprašanjem, s katerimi se ukvarjajo naši in kitajski sindikati. Obe strani sta izrazili zadovoljstvo, da se je blagovna menjava Slovenije s Kitajsko povečala lani na dvanajst milijonov dolarjev, kar pomeni že skoraj petino vse jugoslovanske menjave s to državo. Številne slovenske organizacije združenega dela pa se pripravljajo na širjenje tako imenovanih višjih oblik gospodarskega sodelovanja. E. L.

Francija

DOVOLJ MOTIVOV ZA TRENJA

Ob svojem nastopu je novi francoski ministrski predsednik Jacques Chirac med drugim izjavil, da se bo v okviru gospodarskih ukrepov zavzemal za nadzor nad cenami, za uvajanje zaposlitve z delnim delovnim časom, za privatizacijo nekaterih podržavljenih podjetij in za razširitev udeležbe delavcev v podjetniškem kapitalu in dobičku.

Po izročilu mora novi premier (Chirac je že bil ministrski predsednik pod Valerijem Giscardom d'Estaingom sredi prejšnjega desetletja) ob menjavi vlade sprejeti predstavnike francoskih sindikatov in se z njimi pogovarjati. Ni dvoma, da jim bo ob tej priložnosti v prid socialnega miru zagotovil, da nova vlada nima namena opustiti socialnih pridobitev, ki so si jih sindikati izborili za vladanja njegovega levičarskega predhodnika.

Ob zadnjih volitvah v narodno skupščino so bili francoski sindikati nevtralni. Odrekli so se kakršni koli volitveni izbiri oziroma odločitvi. Tudi komunistično usmerjeni CGT pred volitvami ni agitiral za KPF. Na skupni volitveni program desno usmerjene koalicije RPR-UDF so reagirali z vznemirjenostjo, prepričani, da je ta koalicija, glede gospodarskih in socialnopolitičnih stališč in vidikov, povsem na strani združenja francoskih delodajalcev ter da s te strani v zaposlovanju ni mogoče pričakovati nikakršnega izboljšanja.

Pri določanju gospodarskih prednosti nova vlada in sindikati sicer soglašajo, da je boj proti nezaposlenosti na prvem mestu, vendar pa se sindikati ne strinjajo z recepti koalicije RPR/UDF, kako omejiti nezaposlenost in priti do novih delovnih mest. Nova vlada namerava

med drugim odpraviti že pod ministrskim predsednikom Giscardom d'Estaingom uvedeno poprejšnje obvezno soglasje oblasti k odpuščanju delavcev. V manjših in srednjevelikih obratih naj bi odpravili tudi spodnjo mejo (že do 10 delavcev) pri ustanavljanju sindikalnih sekcij in (do 49 delavcev) pri ustanavljanju obratnih svetov. Od teh ukrepov si nova vlada pod Chiracom precej obeta od podjetij, da bodo najemala dodatno osebje.

Ta »socialni korak nazaj«, kot je to namerno desnice na vladi označil generalni tajnik socialističnih sindikatov CFDP Edmond Maire, vzemirja delavce. Enak odpor kot proti nameravanemu odpravljanju omenjenih pridobitev sindikati nudijo tudi proti vladnim načrtom za spreminjanje oziroma omejevanje predstavnih delojemalcev v nadzornih svetih državnih in javnih podjetij.

Sindikati nameščencev CGC je že dal vedeti, da se z morebitnimi ukrepi te vrste ne bo nikoli sprijaznil. Tudi namesta nove vlade, da se bo zavzemala za udeležbo delavcev v podjetniškem kapitalu, je pri članih sindikatov po večini zbudila dvome. Malo je tudi takih, ki bi se navduševali nad zamislijo vlade, da bi podjetja pri nameščanju mladih delovnih moči lahko prekoračila minimalni zaslužek za 10 do 15 odstotkov. Celo generalni tajnik sicer navtralnega sindikata Force Ouvriere, André Bergeron, tega predloga Chiracom vlade ni hotel komentirati.

In naposled se bo nova vlada soočila s težavami tudi ob uveljavljanju zakona o prilagajanju delovnega časa, ki je bil sprejet še za Sinda Mitterrandove vlade. Sindikat CFDT je ta zakon označil za neustrezen in nesmiseln.

Nande Žužek

nesprejemljiv sedanji obseg jugoslovanskega izvoza tekstilnih izdelkov na zahodnonemški trg glede na krčenje delovnih mest v tekstilni panogi. Zahodnonemški tekstilci kritično gledajo tudi na dodelavne posle, ki jih za zahodnonemški delodajalci sklepajo z našimi tekstilnimi proizvajalci zaradi cene delovne sile, kar menda ustvarja ugodno ozračje za pritisk na zahodnonemške tekstilne delavce. Le-ti zato zahtevajo od vlade, naj zaščiti njihova hotenja.

Tudi zahodnonemški kmetijski sindikati in proizvajalci niso preveč navdušeni nad takšnimi zahtevami po večjem jugoslovanskem izvozu kmetijskih pridelkov na zahodnonemški trg. Letošnji zahodnonemški uvoz kmetijskih pridelkov naj ne bi bil bistveno večji do lanskega. S takšnim stališčem pa se seveda jugoslovanska stran ne more sprijazniti, saj je naš delež kmetijskih pridelkov v zahodnonemškem uvozu le 0,4 odstoten.

Morda bo najlažje urediti nastop naših detaširanih obratov v ZR Nemčiji in položaj jugoslovanskih delavcev v njih. Zahodnonemška stran tej obliki gospodarske

seveda ne morejo strinjati z zmanjševanjem števila naših delavcev v ZR Nemčiji. To bi namreč pomenilo »tihu likvidacijo« naših detaširanih obratov, ki precej prispevajo k jugoslovanskemu deviznemu prilivu. Naši partnerji pa bi vendarle morali v večji meri upoštevati, da naše delovne organizacije za nakup opreme v ZR Nemčiji namenjajo dva do trikrat več finančnih sredstev, kot jih zaslužijo z delom v detaširanih obratih. Jasno je tudi, da 10.200 jugoslovanskih delavcev pomeni le tri promile v skupnem številu zaposlenih v ZRN in da to ne more bistveno vplivati na brezposelnost v tej državi.

Za razvoj odnosov med državama je seveda pomemben hitrejši razmah višjih oblik gospodarskega sodelovanja, zlasti skupna vlaganja in dolgoročna proizvodna kooperacija. Naša ocena je, da trenutno velikega blagovnega primanjkljaja Jugoslavije v odnosih s članicami EGS in ZR Nemčijo ne bo mogoče odpraviti brez teh višjih oblik gospodarskega sodelovanja, ki so glede na dejanske možnosti še slabo razvite.

Emil Lah

V Iskri Avtomatiki imata znanje in izobraževanje mesto, ki jima gre

PRI KADROVSKEM RAZVOJU RAČUNAJO NA LASTNE MOČI

Eno temeljnih vprašanj kadrovske politike je pripravljanje in zagotavljanje lastnih kadrovskih virov. Načrtna kadrovska rast mora biti oprta na zagotovljene kadrovske vire, ki morajo biti enaki rasti zaposlovanja. To pa pomeni, da mora biti vlaganje v razvoj, tehnologijo, opremo, stroje in zgradbe ekvivalentno tudi vlaganje v kadre in znanje. Teh osnovnih načel kadrovske politike se še kako zavedajo v delovni organizaciji Iskra Avtomatika, eni največjih delovnih organizacij v sozdu Iskra. Kako so se organizirali za takšno kadrovsko politiko in predvsem, kako imajo organizirano izobraževalno dejavnost v delovni organizaciji, smo se pogovarjali z vodjem področja za kadrovske zadeve Alojzom Kleindienstom in vodjo službe za izobraževanje Janko Lazarevič.

Iskra Avtomatika, kjer so organizirani v osem tozdov v materialni proizvodnji, dveh skupnega pomena in delovni skupnosti za skupne zadeve, je zaposlenih okoli 4.200 delavcev. Sami pravijo, da imajo relativno dobro izobražbeno sestavo zaposlenih, čeprav v srednjeročnem načrtu predvidevajo še znatne izboljšave.

Pravijo, da se pri skrbi za kadrovske razvoj niso šele zbudili, kot nekateri drugi, in da je to rezultat dolgoletne politike, ki je zagotovila, da so v delovni organizaciji zaposleni večinoma kadri, ki so jih vzgojili sami. To dokazujejo tudi številke. Še pred desetimi leti so imeli v delovni organizaciji 51,2% priučenih delavcev, danes jih je še 36,1%, ob koncu srednjeročja naj bi jih bilo le še 28,4%. Najmanj premikov je pri delavcih s poklicno izobrazbo, kjer bodo ohranili sedanjí odstotek približno 25,5, pred desetimi leti pa je bilo takih delavcev 24,5%. Delež delavcev s srednjo izobrazbo se je v desetih letih povečal od 14,2% na 21,3%, to naj bi ohranili tudi ob koncu načrtovanega obdobja. Dosti večje premike načrtujejo pri delavcih z visoko in višjo izobrazbo. Z višjo izobrazbo so imeli pred desetimi leti 4,3% zaposlenih, danes jih je 5,7%, čez pet let naj bi jih bilo 8,5%. Še večji napredek je pri visokoizobraženih delavcih, kamor prištevajo tudi magistre in

doktorje znanosti. Leta 1976 jih je bilo v delovni organizaciji 5,8%, danes že 11,5%, čez pet let pa jih bodo potrebovali 16,5%.

Za tolikšne spremembe je seveda potrebna dobro organizirana strokovna služba, ki skrbi za izobraževalno dejavnost. A Avtomatiki imajo na ravni delovne organizacije delovno skupnost za skupne zadeve. Znotraj nje deluje področje za kadrovske zadeve, ki skrbi za kadrovanje in socialno delo; izobraževanje in štipendiranje; delitev in vrednotenje dela; družbeni standard ter varstvo pri delu in humanizacijo dela.

Znotraj kadrovskega področja deluje služba za izobraževanje. V njej je zaposlenih osem delavcev, pretežno z visoko izobrazbo. Skozi to službo se stekajo vse niti, ki vodijo k zagotavljanju tako ambicioznih kadrovskih načrtov, kot smo jih zapisali. S ponosom poudarjajo, da za razvoj Avtomatike oblikujejo lastne kadrovske vire, da za vse načrtovane zaposlitve delavce usposablajo sami, le fluktuacijo, ki nujno pojavlja, pokrivajo iz zunanjih virov.

Osnovni način za pridobivanje kadrov je štipendiranje. Doslej so imeli okoli 280 štipendistov, letos so razpisali 161 novih štipendij vseh stopenj. Tako računajo, da bodo imeli konec leta okoli 400 štipendistov. Od tega je približno 70% tehničnih ka-

drov, večinoma na višji in visoki stopnji. Tako se bo število štipendistov približalo 10% glede na število vseh zaposlenih v delovni organizaciji.

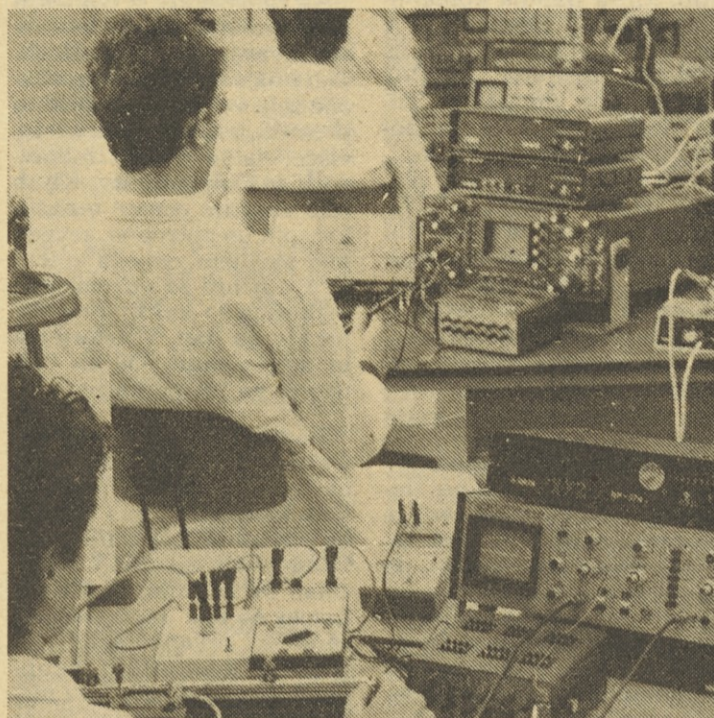
V zadnjih letih imajo že težave s pridobivanjem štipendistov za njihovo osnovno usmeritev - študentov elektrofakultete.

Poseben oddelek fakultete na potrebe Iskre

V Avtomatiki mislijo, da ima fakulteta premajhne vpisne in študijske zmogljivosti, da je premalo propustna. Zato v sozdu Iskra razmišljajo, da bi odprli poseben oddelek za njihove potrebe. Prav pomanjkanje kandidatov jih je prisililo, da so začeli podeljevati štipendije že za prvi letnik, kar prej zaradi tveganja pri osipu niso delali. Za štipendiranje v Iskri Avtomatiki namenjajo ogromna sredstva, saj je vseh štipendistov kar za dostojno srednjo šolo, vendar denar zanje nikdar ni bil vprašanje, saj vedo, da so edino usposobljeni kadri porok za ekonomski razvoj delovne organizacije.

Razpisi štipendij niso edina oblika zagotavljanja kadrov. V Avtomatiki krepijo stalne stike s srednjimi šolami. Ti stiki niso omejeni le na ravnatelje, temveč gredo strokovnjaki iz delovne organizacije na pogovore v razrede, kjer učence seznanijo s svojimi programi, možnostmi zaposlitve, pogosto sprejemajo tudi učence v svoje obrate, kjer je ob ogledu proizvodnje razlaga še nazornejša.

Tudi proizvodno delo in delovna praksa srednješolcev sta možnost za temeljito seznanitev z Avtomatiko. Letno v delovno organizacijo sprejmejo okoli 600 učenec, bodisi na proizvodno delo bodisi delovno prakso. To so učenci elektrotehni-

ške, kovinarske in računalniške usmeritve, ne otepajo pa se niti družboslovcev.

Za te učence skrbi več kot 40 posebej usposobljenih inštruktorjev, ki sicer redno delajo na drugih strokovnih delovnih mestih, in posebej zaposlen organizator proizvodnega dela. Ta skrbi tudi za prakso njihovih štipendistov. Vsak štipendist Iskre Avtomatike namreč mora vsako leto opraviti enomešno obvezno prakso, ne glede na stopnjo šole in letnik, ki ga obiskuje. Pri štipendistih naj dodamo tudi, da so tudi sicer v stalnih stikih s podjetjem. Za to skrbi referent za štipendiranje, ki jim nudi stalno pomoč, če se pojavijo težave pa sodeluje tudi s starši.

Diplomsko delo iz programa delovne organizacije

Med dolžnosti štipendistov, ki so zapisane tudi v pogodbi spada tudi izdelava diplomskega dela iz programa delovne organizacije, za

kar študentu določijo tudi posebnega mentorja. Absolvente šol tudi zaposlijo kot pripravnike ter jim omogočajo, da med delovnim časom pripravljajo diplomsko delo.

Višina štipendij se giblje v skladu z družbenim dogovorom, razmišljajo pa, da bi uveljavili tudi dodatek za deficitarnost. Pri dodeljevanju štipendij se ne držijo togo materialnega cenusa, kar je spričo pomanjkanja kandidatov tudi razumljivo.

Štipendisti so združeni v svojem klubu, kjer potekajo različne dejavnosti, delovna organizacija pa jim vrne morebitne stroške za študij jezиков in stroške počitniške prakse v tujini. Podobno je organizirano tudi delo s pripravniki. Zanje skrbi poseben delavec, za programe, mentorstvo, pripravo za strokovni izpit, nagrajevanje in drugo. Lani so imeli v Avtomatiki 156 pripravnikov in to ne le iz vrst svojih štipendistov.

Izredno obsežno je po-

dročje izpopolnjevanje in usposabljanje že zaposlenih delavcev delovne organizacije. Tu gre tako za usposabljanje za potrebe delovnega procesa, razne seminarje in tečaje, ki jih bodisi sami pripravljajo ali pa drugod, za strokovne izpite, specializacije, tečaje tujih jezikov, da o z zakonom predpisanih oblikah (SLO in družbena samozagotavljanje, varstvo pri delu) ne govorimo. Samo v letošnjih prvih treh mesecih so znotraj organizacije pripravili dvanajst različnih seminarjev, na katerih so sodelovali domači in zunanji strokovnjaki.

V Iskri Avtomatiki vsem zaposlenim, ki nimajo ustrezne izobrazbe po razvidu del, nudijo možnost ustreznega izobraževanja. Tako danes ob delu študira 232 delavcev in to od IV. do VIII. stopnje zahtevnosti. Menijo sicer, da institut delovne zmoglosti ne spodbuja dodatnega izobraževanja, saj izobraževanje ni obvezno, toda v miselnosti delavcev se premika in interes je vedno večji. Zato je odziv na razpis, ki ga objavijo enkrat letno, dober, delavci, ki se izobražujejo, pa so deležni vseh ugodnosti in olajšav, ki so za študij ob delu predvidene s pravilnikom.

V delovni organizaciji pospešujejo tudi strokovno izobraževanje v tujini, razmišljajo, kako bi se bolj vključili v projekt 2.000 raziskovalcev, kjer imajo doslej enega predstavnika vključene, uvajajo videosistem za področje izobraževanja, kmalu bodo dobili dve novi učilnici v novih prostorih v Stegnah. Več o tem morda ob drugi priložnosti. Dejstvo pa je, da imata v Iskri Avtomatiki znanje in izobraževanje tisto mesto, ki jima gre. Pojmujejo ga kot sestavni del gmotnega napredka, zavedajo se, da bodo razvoj gradili na usposobljenih kadrih.

Igor Žitnik

Izvršnim odborom ZSS!

Knjižnica Sindikati, zbirka namenjena osnovni organizaciji ZSS!

Redni naročniki imajo 15% popusta!

PROGRAM LETA 1986:

št. 76: Martin Ivanič:

STAVKA V RUDNIH TRBOVLJE-HRASTNIK IN ZAGORJE

št. 77: Več avtorjev: SINDIKALNO GIBANJE NA SLOVENSLEM

št. 78: Več avtorjev: DELAVKA V ZDRUŽENEM DELU

št. 79: Jože Šketa: SINDIKAT V ZDRUŽENEM DELU

št. 80: Več avtorjev: PRAZNOVANJE 1. MAJA NA SLOVENSLEM

Še izidejo:

- Marija Pukl: VARSTVO PRI DELU

- Stane Krajnc: SUBJEKTIVNE SILE

- Jože Ramovš: SOCIALNI DELAVEC V OZD IN ALKOHOLIZEM

- Več avtorjev: AKTIVNI ODMOR MED DELOM

- Več avtorjev: ODRASLI V SREDNJEM IZOBRAŽEVANJU

- Milan Vršec: VARNOSTNI VIDIKI VODENJA, DELA IN POSLOVANJA OZD

cena 995 din

cena 1.100 din

cena 1.430 din

cena 780 din

1.350 din

- Anton Prijatelj: VPLIV SOCIALNIH DEJAVNIKOV NA BOLEZENSKE IZOSTANKE
- Več avtorjev: PRISTOJNOSTI SINDIKATA NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIC
- Zdravko Kaltnekar: SKRAJŠANJE DELOVNEGA ČASA IN PODALJŠANJE
- Tone Klemenčič: KAKO DO VEČ IN CENEJŠIH STANOVANJ
- Feliks Pekar: PRIROČNIK ZA TAJNIKA SAMOUPRAVNIH ORGANOV V OZD
- 11. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE
- 10. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

O izidu posameznih brošur vas bomo obveščali v Delavski enotnosti.

NAROČILNICA

Pri Delavski enotnosti, Ljubljana, Celovška 43, se naročamo kot redni naročniki na zbirko

Knjižnica SINDIKATI. Brošure iz zbirke nam pošiljajte v ... izvodu(ih). Pošiljajte nam na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno, dne:

Žig

(podpis naročnika)

Vabljuje, a zelo omejene možnosti sindikalnega dopustovanja

REVEŽ, KDOR JE ODVIŠEN OD REGRESA

Zmogljivosti delavskih počitniških domov in števil bivalnih priklopnikov, ki jih imajo delovne organizacije, bodo letos še kako krojili naše letne dopuste. Na dlani namreč je, da si bodo poleti privoščili hotel le redki, saj cene penzijskih storitev močno presega celo zmogljivosti tistih, ki zaslužijo nekoliko več od drugih. **Zato so postale možnosti tako imenovanega sindikalnega dopustovanja toliko bolj vabljive.** Škoda je le, da so močno omejene in da je povpraševanje, iz pravkar omejenih razlogov, bistveno večje od ponudbe. Kolektivi, ki lahko brez zadrževanja v tem pogledu ustrezajo prav vsem delavcem, so namreč zelo redki. Če taki sploh so...

Seveda se je povpraševanje po zmogljivostih sindikalnih počitniških domov povečalo predvsem zaradi **dostopnih cen.** Te so namreč bistveno nižje od ti-

stih, ki jih ponuja komercialni turizem. Seveda gre v teh in podobnih primerih za dodatno oziroma »skrito« regresiranje dopustov. Toda, ker je za delavca pomembno predvsem to, koliko bo dal za počitnice iz svojega žepa oziroma ali bo sploh lahko šel za nekaj dni na morje, je vprašanje realnih cen sindikalnega dopustovanja drugo vprašanje. V tem trenutku pa je bistveno, da bo letošnje poletje potrebno odšteti za celodnevno oskrbo oziroma polni penzion v naših domovih tja **od 1000 do 2200 dinarjev** Pustimo sedaj osebne dohodke, toda glede na cene je to zares malo. Ob tem razumljivo ne gre skrivati, da so ekonomske cene v naših domovih bistveno večje, toda, kot že rečeno, to je drugo poglavje, kajti zdaj je najbolj pomembno to, ali bomo morali poleti ostati doma ali bomo kljub vsemu lahko odšli na pravi dopust.

Še cenejši kot v domovih bodo počitnice tudi letos v **stanovanjskih prikolicah.** Teh imajo delovne organizacije zelo veliko in jih pridno premikajo iz letovišča v letovišče, da je dopust mikavnejši in bolj zanimiv. Kljub zelo visokim cenam v naših kampih bo potrebno, seveda pod okriljem svojega kolektiva, odriniti za **opremljeno prikolico le kakih 1000 dinarjev na dan.** V nekaterih primerih samo 450 ali 700, največ pa 2500 dinarjev.

Podobno ali pa še bolj bodo zanimive počitnice pod okriljem nekaterih **počitniških skupnosti,** kjer bo treba plačati ležišče v udobnih bungalovih, denimo v Nerezinah na Lošinju, **le 250 dinarjev na noč.** Ja, skrivnosti sodobno organiziranih slovenskih počitniških skupnosti so znane, zato tudi nizke cene niso naključje. Sicer pa bo potrebno **samo za posteljo** letos odšteti v sindi-

kalnih domovih **od 200 do 1000 dinarjev.**

Žal, kot že rečeno, bodo letos številni delavci ostali na cedilu, **ker je pač počitniških domov malo, povpraševanje pa zelo veliko.** Bo to kaj vplivalo na večjo izkoriščenost zmogljivosti? Težko reči, saj hoče velika večina ljudi na dopust le **ju-lija ali avgusta.** Mnogi zaradi navade. Zato so se letos ponekod odločili za velike popuste zunaj glavne sezone. Tako bodo lahko na primer delavci novogoriškega Mebla dopustovali **junija in septembra kar za polovico ceneje** kot sredi poletja. **Nedvomno modra odločitev,** saj iz leta v leto ugotavljamo, da imamo pre malo od naših domov, pa v glavnem nič pametnega ne ukrenemo.

Pa regresi, tisti, ki smo jih dobili na roko? V mnogih, bolj rečeno v večini primerih, si z njimi ne bomo kdo ve kako učinkovito pomagali. **So preskromni, veliko prepičli,** da bi z njimi poravnali hotelski račun oziroma izdatke za krajše počitnice. V povprečju so letošnji regresi **od 15 pa tja do 20 ali 25 tisoč dinarjev.** Ponekod pa so celo krepko manjši. **Torej je na dlani, da bo letos letovanje v sindikalnih počitniških domovih zelo vabljivo, a obenem za mnoge le neuresničena želja.**

Andrej Ulaga

Avtomoto društvo Cerklje, ki združuje v sedmih krajevnih skupnostih pod Krvavcem 550 članov, je pripravilo vsakoletno paradno vožnjo, ki se jo je udeležilo 220 voznikov motornih vozil. Nekaj strojev je bilo celo iz leta 1935. Kolona vozil je krenila iz Dvorij skozi Cerklje, Poženik, Zalog, Lahovče in Brnik, nato spet skozi Cerklje v Dvorje pred Podjedovo domačijo. Zvezno priznanje, Kidričevo plaketo, je ob tej pri-

ložnosti prejel Janez Globočnik, republiški priznanji pa sta dobila Franc Bolka in Janez Zupin. Podelili so tudi priznanja »40 let ljudske tehnike«, ki so jih prejeli Janez in Andrej Žargaj, Stane Bobnar, Ivan Preša, Janez Globočnik, Ivan Kern, Franc Bolka in Avtomoto društvo Cerklje. Na našem posnetku je le del udeležencev paradne vožnje.

Besedilo in slika: Janez Kuhar

Prvenstvo v streljanju v okviru sindikalnih športnih iger

TO POT Z ZRAČNO PUŠKO, NA JESEN PA Z MALOKALIBRSKO

Občinska strelska zveza Marska Sobota je 8. in 9. maja letos pripravila na strelišču v Murski Soboti letošnje prvenstvo v streljanju s serijsko zračno puško, ki se ga je udeležilo devet ženskih in trideset moških ekip ali skupno 117 strelk in strelcev.

Največ uspeha so imeli tekmovalci delovnih organizacij Mura in Panonija. Tako je v ženski konkurenci med ekipami osvojila 1. mesto Panonija (Jožica Turner, Metka Ružič, Jolanka Sapač) s 490 krogi pred ekipo Mure (Cvetka Rengeo, Joži-

ca Kumin, Silva Perkovič) s 544 krogi in ekipo Panonke (Milica Šinko, Cvetka Sluga, Tanja Bedič) s 451 krogi. Med posameznicami je 178 krogov dosegla Jožica Turner iz ekipe Panonije, 2. mesto Milica Šinko s 171 krogi iz ekipe Panonke, z enakim rezultatom (171 krogov), vendar z manj devetkami, si je 3. mesto priborila Cvetka Rengeo iz ekipe Mure.

V ekipni moški konkurenci je slavila zmago prva ekipa Mure (Janez Horvat, Vlado Horvat, Franc Balaško) s 538 krogi pred ekipo Mure (Andrej Šiftar, Viktor Dun-

dek, Mirko Horvat) s 533 krogi ter pred prvo ekipo Panonije (Robert Drvarič, Martin Karo, Jože Kovačič) z 531 krogi. Rezultati med posamezniki: 1. Andrej Šiftar (Mura II.) 184 krogov, 2. Janez Horvat (Mura I.) 183 krogov in 3. Štefan Majc (Pomurski tisk) 182 krogov.

Letos jeseni bo drugi del sindikalnega prvenstva v streljanju, toda tedaj z malokalibrsko puško, ki se ga bodo lahko udeležile le ekipe, ki so streljale s serijsko zračno puško.

Filip Matko

Ne pretiravajmo s sončenjem

Ljudje se bolj in bolj zanimamo za naravnejše življenje in za vse, kar nam nudi narava. Zelo cenimo tudi sonce. Zanj so že prastari narodi trdili, da je vir življenja in zdravja. In kdo se dandanes ne sonči? Počitnicam ob morju se že redkokoli odreče, saj vse več ljudi išče zdravja na sončnih obalah in v gorskem svetu.

Vendar, tudi ko gre za sončenje, izvedenci resno opozarjajo, naj ne pretiravamo. Zdravnik za kožne bolezni Eman Pertl svari predvsem pred ultravijoličnimi žarki skupine B. Če količina takih žarkov preokorpa prag odpornosti, začno propadati posamezne celice v vrhnjih plasteh povrhnjice. Pri tem se sproščajo histamini, ki razširijo žile v koži. Zato koža nekaj ur kasneje pordí. Vse to pa obenem vzdraži celice kožnega barvila v povrhnjici, da se koža obarva.

Če se človek predolgo sonči, kaj rade nastanejo motnje pri pridobivanju sicer zelo koristnega vitamina D₂ – učí dermatolog Pertl. Ena takih motenj je, da se ob premočnem sončenju sproščajo strupene snovi, ki so brez protirahitičnega učinka, pač pa dražijo živčevje, posebno možgane. Zato ni čudno, da se vračajo mnogi ljudje s sončenja slabo razpoloženi, utrujeni in živčni. Ze to nam pove, da pretirano sončenje prej škoduje kot koristi.

Zato svetujejo zdravniki predvsem postopnost. Začeli naj bi s sončenjem spodnjih delov nog. Prvi dan ne več kot pet minut. Naslednji dan privoščimo sončne žarke tudi stegnom in tako naprej. Pravilno sončenje je potemtakem takšno, da sončimo vsak dan večji del telesa, pri čemer čas sončenja zelo previdno podaljšujemo, za posamezne dele telesa le po pet minut dnevno. Glavo imamo vselej v senci. Ultravijolični žarki namreč ne vplivajo ravno ugodno na svežino in lepoto obraza, je pa prav zdrava in jedra koža tista, ki največ pripomore k lepoti. Pretirano sončenje obraza razkrajja elastična in tudi tako imenovana kolagena vlakna (prva pogojujejo prožnost, druga pa trdnost kože), tako da nastane na obrazu nešteto gub in gubic. Pretirano sončenje močno postara obraz.

A. U.

ZMAGALI STRELCI ETE CERKNO

Na avtomatskem strelišču v športnem centru v Idriji so s šestim kolom končali tekmovalce v občinski strelski ligi s serijsko zračno puško, ki ga je v sezoni 1985/86 uspešno pripravila strelska družina »Kapitana Miheva« Idrija. Na tekmovalcu je sodelovalo 37 strelcev in strelk iz desetih strelskih sekcij iz občine Idrija. Največ uspeha so imeli strelci lani ustanovljene strelske sekcije tovarne Eta Cerknó, kar je priznanje za njihovo delo in spodbuda za napre-

dek strelskega športa v Cerknem.

Rezultati 6. kola – moški: 1. Valentin Kobal (Eta Cerknó) 269 krogov, 2. Vladimir Kržišnik (IMP-TIO) 266 krogov, 3. Marko Pirih (ISKRA Sp, Idrija) 265.

Ženske: 1. Elvira Vončina (VVO Idrija) 246, 2. Karla Mažgon (Kolektor Idrija) 229, 3. Marija Brus (Dom upokojencev) 228. **Ekipno:** 1. Eta Cerknó 770, 2. Dom upokojencev Idrija 742, 3. Kolektor Idrija 682, 4. Zidgrad 679 krogov itd.

Končni vrstni red – moški: 1. Valentin Kobal (Eta Cerknó) 1599, 2. Marko Pirih (Iskra – Montaža SP, Idrija) 1578, 3. Franc Božič (Dom upokojencev Idrija) 1557, 4. Ivan Bevk (Eta Cerknó) 1529, 5. Pavel Vidič (Avtoprevoz Idrija) 1517 krogov itd.

Ženske: 1. Elvira Vončina (VVO Idrija) 1505, 2. Karla Mažgon (Kolektor Idrija) 1360, 3. Mojca Zelenc (RZS Idrija) 925, 4. Marija Brus (Dom upokojencev Idrija) 675, 5. Danica Kržišnik (Gostol Idrija) 234 krogov.

Ekipno po 6. kolu: 1. Eta Cerknó (Kobal, Bevk in Bizjak) 4530 krogov, 2. kolektor Idrija 4359, 3. Dom upokojencev Idrija 4332, 4. RZS Idrija 3285, 5. Zidgrad Idrija 3219, 6. IMP – TIO Idrija 2515, 7. ISKRA – Montaža Sp. Idrija 2473, 8. Gostol Idrija 1432, 9. ŠRD Invalid Idrija 827 in 10. Mercator – Rudar Idrija 626 krogov.

Strelska družina Kapetana Miheva Idrija je za uspešno dolgoletno delo prejela srebrno priznanje OF slovenskega naroda, njihov dolgoletni vodja, organizator in strelski sodnik Vladimir Kržišnik pa je za požrtvovalno delo prejel spominsko plaketo strelske zveze Slovenije.

Silvo Kovač

Za otroke in mladino
STRIPI
MIKIJA MUSTRA

Športniki pomagali lačni Afriki V več kot dvesto mestih je teklo trideset milijonov ljudi

Kdo bi si mislil, da se bo zamisel irskega pevca Boba Geldofa – z odmevnimi televizijskimi akcijami je pomagal prebivalcem Afrike – več kot posrečila tudi v športni različici. Potem ko je sudanski tekaški šampion Omer Qualifa minuli teden tekkel po dvanajstih evropskih prestolnicah, je 25. maja po teku skozi New York prižgal »olimpijski ogenj« pred palačo Organizacije združenih narodov, kjer se je dan kasneje začelo posebno zasedanje o Afriki. S tem je dal Omer Qualifa znamenje za štart doslej najbolj množičnih tekov v več kot dvesto mestih po vsem svetu.

Po prvih napovedih oziroma izračunih se je teh športnih prireditelj, nekateri teki so bili prej, med drugim tudi v Beogradu, udeležilo kar trideset milijonov tekačev in tekačic. Vsi udeleženci so plačali štartnino in tako zbrali za črno celino sto milijonov dolarjev.

V svetovno akcijo za zbiranje pomoči lačnim v Afriki sta se minuli ponedeljek vključila tudi Center klubov OZN in mladinska organizacija v Kranju. Humanitarne športne prireditelj so poimenoval »Tek proti času«. Okoli 3,5 kilometra dolgega teka po ulicah Kranja se je udeležila množica ljubiteljev teka, na čelu pa je bil Dušan Mravlje, eden izmed najboljših supermaratoncev na svetu. Obenem so v Kranju začeli zbirati tudi denar po delovnih organizacijah za pomoč lačnim v Afriki.

U.

Spomini Jožeta Ranta Moše (2)

ŽIVLJENJSKA POT PROLETARCA

Odlomki iz še neobjavljenega rokopisa iz arhiva Muzeja osvoboditve v Mariboru

Zato se mi ne zdi prav nič čudno, da leta 1948, ob izbruhu informbiroja, marsikateri komunist ni vedel, kaj je prav in kaj ni. Ni mogel čez noč zavreči vseh tistih idealov, ki mu jih je vcepljala partija več let. Tako je marsikdo o tem izjavil samo besedo dvoma, ne za to, da bi imel rajši Sovjetsko zvezo kot sebe in svoj narod, ampak zaradi nepoučenosti in nevednosti, torej nena- merno. Kljub temu je bila dovolj vsaka malenkost, da so ga aretirali, obsodili in za- prli za več let. Tako smo marsikaterega našega do- brega komunista moralno uničili. Zaprtih je bilo veliko več ljudi, kot je bilo res pravih informbirojevcev, so- vražnikov naše družbene ureditve in naše partije.

Jože Rant Moša se je rodil 15. marca 1913 v Bukovici pri Škofji Loki. Bil je tesarski pomočnik, sedaj pa je upokojeni major milice. Od leta 1939 je član KPJ, leta 1941 pa se je pridružil NOB. Pred vojno je bil med vodilnimi revolucionarji med gradbenimi delavci. Zdaj živi v Slovenj Gradcu, Prečna ulica št. 5.

Kako preudarno so takrat ukrepali naši voditelji, so pokazali kasnejši dogodki pri nas in po svetu. Ubrali smo lastno pot v socializem in tako postali svobodna in neodvisna družba, a če se ne bi uprli, bi ostali nenehno podrejeni.

Čudim se pa temu, da nam komunistom niso nikdar prej omenili, da odnosi s Sovjetsko zvezo niso v redu in zakaj ne. Vse to smo morali preboleti naenkrat in to spomladi leta 1948, kar je bil za nas, predvsem stare komuniste, hud udarec. Spor med SFRJ in Sovjetsko zvezo pa se je začel že mnogo prej, kar vemo danes, t.j. že med NOB, in se stopnjeval do usodnega izbruha leta 1948, česar pa mi kot člani KP sploh nismo vedeli, kaj in kako se je dogajalo prej. Za prave in bolj jasne vzroke spora smo zvedeli šele pozneje, ko so naši voditelji po izbruhu Informbiroja začeli izdajati literaturo in v njej opisali vse stvari, ki so privedle do tega, kar pa so do

izbruha sicer čuvali zase, kot partijsko skrivnost.

Ob izbruhu Informbiroja sem bil v službi v Dravogradu. Tu sem imel to srečo, da sem bil v dobrih prijateljskih odnosih s sekretarjem okrajnega komiteja KPS in sva si upala drug drugemu odkrito povedati, kaj kdo misli o tej zadevi. Večkrat sem bil na razgovoru pri sekretarju in precej dela je imel z menoj, preden mi je dokazal in me prepričal, da sem mu dal prav ter v sebi prelomil dotedanje gledanje na Sovjetsko zvezo. Razumeti je treba, da človek, ki ima v sebi kaj pozitivnega v svojem značaju, težko čez noč spremeni mnenje in preboli takšen udarec. Ovreči bi moral vse ideale, ki jih je v njem Partija vzgojila v preteklih desetih letih. Težko je bilo v sebi prelomiti naenkrat, v kar si toliko let veroval. Včeraj si bil še navdušen za Stalina, danes si pa moral reči, da je ta Stalin in vse, kar je ruskega, zanič. Stalin je s svojo nepravil-

no politiko do svojega, predvsem pa do drugih narodov, zavrl razvoj delavskega gibanja v svetu najmanj za petdeset let.

Še danes se sprašujem, kaj bi bilo z menoj, če ne bi imel možnosti o tem na široko razpravljati s sekretarjem. Zgodilo bi se najbrž to, kar se je z mnogimi drugimi, ki te možnosti niso imeli. Od mene je bilo odvisno, kako bom vse to prenesel in obrazložil svojim podrejenim. Mislim, da sem takrat imel okrog 60 do 80 miličnikov in podoficerjev, to je vse postaje milice v Mežiški, Dravski in Mislinjski dolini, kar je takrat spadalo pod okraj Dravograd.

Ko sem bil v sebi prepričan, kaj je prav in kaj ni, sem odšel na delo in naenkrat brez počitka obiskal vse postaje milice, imel sestanke z vsemi miličniki in jim problem obrazložil tako, da kasneje ni bilo nobenega izpada. Delo je bilo lahko z mladimi, težje pa s tistimi, ki so šli skozi revolucijo in si v njej navzeli veliko simpatij do Sovjetske zveze, kakor sem si jih tudi jaz sam.

Naj povem, kako sem takrat gledal na ta spor. Trdil sem, da to ni res, da je to nemogoče, da je to le taktika, s katero je zagotovljeno, da bi lahko skupaj udarili po kapitalizmu. Takšno mnenje sem v sebi ustvaril sam. Po več pogovorih na sestankih na nasprotnih dokazih, sem pa, razumljivo, to svoje mnenje spremenil in ob velikem razočaranju spoznal bridko resnico. Če bi takrat imel na voljo knjigo Karla Steinerja »Sedem tisoč dni v Sibiriji« in verjel, da je vse to res, kot verjamem danes, bi vse to laže in prej prebolel.

Zaletavali smo se iz ene skrajnosti v drugo. Marsi-

kdo je bil takrat po nepotrebnem zaprt, namesto da bi ga prepričali in mu dokazali, da je v zmoti in ga koristno uporabili pri obnovi porušene domovine. Drugi primer skrajnosti vidim danes, kako nekateri tako imenovani »gospodje« grdo in nesramno kritizirajo današnjo družbeno ureditev in naše najvidnejše predstavnike, pa se jih nihče ne usmili; da bi vsaj koga klicali na odgovornost in ga dali kakšno leto na »hladno« - na tako imenovani »diplomski študij«. Prav ti največji kritizerji pa tudi uživajo vse pridobitve naše revolucije, živijo boljše, kot je pa živela predvojna klasična gospoda v Jugoslaviji.

O tem sem povedal malo preveč, ker hočem povedati tistim, ki tega niso doživeli sami, da bi laže razumeli, zakaj smo bili predvojni in medvojni komunisti tako navdušeni za Sovjetsko zvezo in vse, kar je bilo v njej. Lažje bodo razumeli tiste zaslepljene, ki so ob Informbiroju (ne vsi po svoji krivdi) krenili v napačno smer. Končno pa tudi vsem tistim, ki so tedaj v vsakem človeku videli sovražnika, kar pa seveda ni res, ker so bili odpadniki vedno le izjema. Tisti pa, ki je vse to sam doživel, ga pa o tem ni potrebno prepričevati, ker vsak sam dobro ve, kako je bilo. Takrat, pred vojno in med njo, so nas pač tako učili, da si več slišal o Stalinu kot o Titu in več o ruski partiji kot o svoji.

Prav zaradi take vzgoje je večkrat marsikdo zavozil v napačno smer, nehote in ne s kakšnim slabim namenom. Morda komu ne bo prav, da takratne dogodke ocenjujem tako. Kljub temu pa čutim, da moram povedati tako, kot sem takrat to do-

življal in kako na to stvar gledam še danes.

Za naše narode in partijo, posebno pa še za naše vodstvo, so bili takrat težki časi preizkušnje.

Naj s tem končam in se povrnem nazaj v Maribor v leto 1940. Ker sem s tem svojim pripovedovanjem pravzaprav prišel že v svobodo, v resnici pa je bilo do nje še zelo zelo daleč. Čakala me je še vsa dolga težka pot, ki jo bom moral še prehoditi, preden bom doživel svobodo.

Razen skupnih študijskih sestankov smo študirali tudi individualno in to izključno le partijsko literaturo, našo in rusko. Naj navedem, da smo imeli študijske sestanke po vsebini in udeležbi štiri vrste in sicer: prvi je bil najožji, na katerem smo obravnavali le partijski material, sestanku pa so prisostvovali le člani KP. Drugi pa je bil razširjen v tem, da smo na sestanku povabili naše simpatizerje in kandidate za člane KP, ki so delali pri našem podjetju, to so bili Peter Leban, Roman Ladavac, Jože Goljevšček, Anton Medvešček in verjetno še kdo drug. Na teh sestankih smo razpravljali o sindikatih, dali pa so vedeti, da le-te vodi partija. Tretje vrste študijski sestanki je bil še številnejši od prvih dveh, ker so na njem prisostvovali vsi delavski zaupniki, kandidati za KP, vsi simpatizerji in seveda tudi vsi člani KP in SKOJ. Na tak sestanki so prišli delavci iz drugih podjetij in ustanov in tekstilci, ki jih je bilo v Mariboru precej. Navadno je govoril kakšen starejši komunist o delavskem gibanju pri nas doma in svetu, predvsem v Sovjetski zvezi, o naših nalogah med množico itd., nisimo pa obravnavali KP kot organizacije.

Nadaljevanje prihodnjic

NAGRADNA KRIŽANKA

17

Table with 12 columns: PREGRAJA IZ IKON PRED PRAVOSLAVNIM OLTARJEM, SOD. SLOV. PISATELJ (+UKANA+), PESNIK AŠKERC, IZVEDENCI ZA ČLOVEŠKE LOBANJE, OREL IZ GERMAN. MITOLOG., Delavska enotnost, NERED, ZMEDA, ANTON DERMOTA, RUSKI REALISTIČNI SLIKAR (ILJA), ROMAN L. N. TOLSTOJA, REKA V JUŽNI FRANCJI, IZUMITELJ ŽARNICE Z NITKO (CARL VON), ŠTORAST, NERODEN ČLOVEK, DRAMA M. KRLEŽE, ODISEJEVA DOMOVINA, ZAH. NEM. POLITIK IN KANCLER, KANADSKA PROVINCA, GL. MESTO TORONTO, ŽLAHTNI PLIN ZA REKLAME, ŽEBELJ, KI DRŽI KOLO NA OSI, STANKO VRAZ, LJUBLJ. TOVARNA ETERIČNIH OLJ, ALKALOID V VOLČJI ČEŠNJI, IZUMITELJ ŠIVALNEGA STROJA, SESTAVIL: R. NOČ, Delavska enotnost, ARABSKI ŽREBEC, SAMEC DOMAČE ZIVALI, KI DAJE VOLNO, POGLAVAR VOLKOV V -KNJIGI O DŽUNGLI-

Rešitve pošljite do 10. junija 1986 na naslov: DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Celovška cesta 43, s pripisom na ovojnici: NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 17. Nagrade so 1.500, 1.400 in 1.300 din.

Rešitev nagradne križanke št. 15 AMARO, AR, PETAK, NAROČILO, ETIKA, TRI, ENAKOST, UR, OKAR, TIARA, APA, NONA, INVAR, TUN AKADEM, NOMENJ, ŠR, INARI, ENKE, KARAT, ALPINET, EVITA, DIANA, US, ROGOZNICA, ROBA, CS, RANČAR, TRAM

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 15 1. nagrada 1.200 din: Antonija Homer, Vukovski dol 25, 62221 Jarenina; 2. nagrada 1.100 din: Zdenko Vončina, Ul. 14. divizije 8, 63000 Celje; 3. nagrada: Milan Mravlje, Sallaumines 3/B, 61420 Trbovlje. Nagrade bomo poslali po pošti.

Delavska enotnost

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Predsednik Josip Broz Tito je Delavsko enotnost 15. novembra leta 1967, ob njeni 25-letnici, odlikoval z redom zaslug za narod z zlato zvezdo. Izdaja ČGP Delo - tozđ Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Celovška cesta 43, poštni predal 313-VI, telex 31 787. Glavni urednik in direktor tozđa: Dušan Gačnik. Odgovorni urednik: Franček Kavčič. Člani uredništva: Marjan Horvat (pomočnik odgovornega urednika, politični sistem), Emil Lah (zunanja politika), Boris Rupelj (gospodarienje), Andrej Ulaga (sport, odđih in rekreacija), Igor Žitnik (izobraževanje, kultura), Novinarji - reporterji: Andrej Agnič, Ciril Brajer, Ivo Kuljaj, Marija Frančeskin, Janez Sever, Mari Jurca (tajnica), Sonja Seljak (redaktorica-ektorica), Brane Bombač (oblikovalec). Pomočnik direktorja tozđa: Milan Živkovič. Telefon: glavni urednik in direktor tozđa 322-778, odgovorni urednik 313-942, pomočnik direktorja tozđa 322-778, tajništvo uredništva 313-942. Naročniška centrala 318-855. Založba Delavske enotnosti, Celovška c. 43, Ljubljana, odgovorni urednik 318-855. Uredništvo Naš delavec, skupna revija slovenskih časnikov in revij Ljubljana, Celovška c. 43, 311-956. Uredništvo Naša žena, Ljubljana, Celovška c. 43, 318-855 in 321-651. Center za razvijanje obveščanja v združenem delu in servis za tisk glasil organizacij združenega dela, Ljubljana, Celovška c. 43, 323-951. Ekonomsko komercialni sektor, Ljubljana, Celovška c. 43, 320-403. Računovodstvo, Ljubljana, Hrvatski trg 3, 312-125 in 310-923. Ziro račun 50100-603-41502. Knjižarna galerija Ljubljana, Tavčarjeva 5, 317-870 in 312-891. Posamezna številka Delavske enotnosti 45 din, letna naročnina 2.340 din. Rokopisov in nenarodenih fotografij ne vračamo. Poština plačana v gotovini. Tisk ČGP Delo, tozđ Tisk časopisov in revij, Ljubljana, Titova 35. Izdajateljski svet Delavske enotnosti: Drago Seliger (predsednik), Ciril Brajer, Magda Erbežnik-Bučar, Dušan Gačnik, Alfred Golavšek, Jože Hozjan, Franček Kavčič, Vljako Krivokapič, Ivo Miglič, Leopold Perc, Jože Peterkoč, Brane Praznik, Pavel Stupnikar, Andrej Ulaga in Igor Žitnik.

Pogovor z Ivanom Migličem, sekretarjem RO sindikata delavcev energetike Slovenije

ENERGETIKA V SLUŽBI RAZVOJA ALI SREDSTVO MANIPULIRANJA

Kot že toliko let nazaj se slovensko elektrogospodarstvo spet davi v izgubah. Na koncu lanskega leta je združeno delo po interventnem zakonu zbralo dobrih šest milijard dinarjev in delno pokrilo izgubo za nazaj. Že v prvih treh mesecih letos pa so premogovne in elektrogospodarske organizacije nakopičile novih 15,5 milijarde dinarjev izgube. Likvidnostne težave so ogromne, pred nekaj meseci so njihove žiro račune doletele blokade – zaradi nesposobnosti odplačevanja tujih posojil. S povečevalom bi morali iskati organizacijo, ki še zmore osebne dohodke brez najemanja kratkoročnih posojil.

Nekaj pri tej stvari bega. Že leta in leta namreč poslušamo tako svarila kot zagotovila, da tako naprej ne gre več. In ker gre, je črv dvoma vse bolj trdovraten: mar tak položaj ne prija vsem po vrsti? V elektrogospodarstvu res bentijo, da ni dohodka, torej tudi odločanja o njem ne, torej tudi samoupravljanja ne... Ker pa so osebni dohodki za naše razmere več kot dobri, ker jim izgubo tako ali drugače vselej pokrijejo, pač ne prekipe. In oblast, ki je kljub samoupravni krinki elektrogospodarstva končno vedno tista, ki odloči o ceni in o kritju izgub, drži v svojih rokah enega najpomembnejših in najbolj nevarnih sistemov.

S temi dvomi smo se oglasili pri Ivu Migliču, sekretarju ROS delavcev energetike Slovenije:

»Položaj je res iz leta v leto vse težji. Zato, ker ne uresničujemo tega, kar je bilo že večkrat trdno dogovorjeno. Denimo to, da mora cena elektrike zadoščati najmanj za enostavno reprodukcijo v premogovništvu in elektrogospodarstvu. Dokler imajo delavci kar dobre osebne dohodke, še gre. Toda prej so posojila zanje najemali le rudarji. Zdaj jih tudi elektriki, kar seveda prinaša nove težave.

Če delavcu vzameš dohodek

Te stvari zdaj proučujemo, iščemo rešitve, tečejo temeljite razprave. Ko bomo prišli do celovite podobe, bo stvar zrela za obravnavo na izvršnem svetu republike in nato v skupščini. Ker pogoji za gospodarjenje niso ne v rokah elektrogospodarstva ne premogovništva, smo zabredli v položaj, da se morava zdaj takole pogovarjati.

Vsaj zdaj tudi za naprej ne kaže najboljše. No, zelo slabo kaže. Elektrogospodarstvo napoveduje do konca leta več kot 60 milijard dinarjev primanjkljaja za pokrivanje nujnih stroškov:

»Vse to je posledica, ker se vračajo napake, storjene v minulih letih in ker ne spoštujemo vseh dogovorov, ki smo jih že sprejeli. Zdaj čez noč seveda ne bo šlo. Moramo razmejiti, kaj so nujni kratkoročni cilji in kaj lahko rešujemo v daljšem obdobju. ROS si tu prizadeva na vse kriplje, razprave tečejo na vseh ravneh, sprejemamo operativne programe...«

Kaj bo denimo s tujimi posojili, ki so vzrok blokade žiro računov? Koliko je za to kriva jedrska elektrarna v Krškem?

Bo nuklearko prevzela republika?

»Hm, za ta odgovor nimam točnih števil. Od tam jih je težko dobiti. Vpliv nuklearke pa je brez dvoma velik. Zdaj je moč slišati že zelo resna razmišljanja, da jo je treba postaviti ven iz elektrogospodarskega sistema in njene obveznosti naj bi prevzela republika. Najprej se bo seveda treba dokopati do točnih, enotnih podatkov in šele na takšnih temeljih bodo lahko padle odločitve. Ven bo treba s podatki, ki držijo. Končno brez njih tudi prihaja do vse večjega nezaupanja javnosti.«

Ko smo že pri javnosti, razburkana je tudi zaradi samovoljnega podaljšanja zimske tarife:

»Kakšen je položaj, smo že ugotovili. Se pač nismo držali resolucijskih opredeli-

tev. Tudi pri ceni elektrike ne. Zdaj smo, kjer smo.

Republiški izvršni svet za dražjo zimsko tarifo, tudi poleti, stoji. Naš republiški odbor pa meni, da bo podpiral vse, kar težave rešuje in ničesar, kar jih le prelaga. Menim, da podaljšana zimska tarifa ničesar ne rešuje, ampak le odlaga. Predvsem bi potrebovali celovit program, kako naprej. Tega pa nimamo.«

Imamo pa podatke. Ne primer: program naložb za letos je pokrit le 70-odstotno. Manjšo porabo energije na prebivalca od nas imajo le še Grki in Portugalci. Odvisnost od tujih energetskih virov nam raste. Hkrati smo zgradili le polovico vodnih moči, ki so za zdaj donosne. Na enoto družbenega proizvoda porabimo trikrat več energije kot Japanci, 2,9-krat več kot Nemci in celo 1,9-krat več kot v Turčiji...

Besede nekam, ukrepi drugam

»Tudi dobri programi za smotrno rabo energije so naloga, ki nas še čaka. Republiški odbor se vključuje vanjo. V našem operativnem programu so že predvidene razprave o tem, kako pridobiti in spodbuditi vse subjekte, ki lahko pripomorejo k bolj smotrni energetski porabi. Razmišljamo o ukrepih na vseh ravneh, tudi o proizvodnih programih in tehnoloških postopkih, posodobitvah, ki bodo zmanjšale žejo po novih virih energije.«

Ali ni pri tem nekaj dvojnosti? Ob vseh aktivnostih, ki jih omenjate, gre stvarnost v povsem drugo smer. Podcenjena energija vsem, še sploh pa največjim porabnikom, ki jo dobijo po nižji ceni, pač ne bo zmanjšala teka. Vprašanje, če bi naša združeno delo hotelo podpreti želje železarjev, aluminija in še koga. Tako pa »družba« denar zanje najde enostavno v kritju izgub energetike. Nekonkurenčnim, neproduktivnim, dajemo poceni energijo, izgubo energetike kot posledico pa že pokrijemo...

»V razpravah, ki sem jih omenjal, se lotevamo tudi tega. Ni malo zahtev, naj se položaj velikih porabnikov spremeni. Nagibajo se k misli, naj več plača tisti, ki več zaje in zapije in ne narobe. Menja se torej miselnost tako o porabi kot o virih samih. Mislim na vodne elektrarne, pri katerih se šele zdaj malo bolj dela. Je pa težko, ker včasih zadeve niso dobro pripravljene in tudi ozračje se je spremenilo.«

Javnost kot slaba vest

Toda to je dobro, mar ne. Če zaradi drugega ne že zaradi (ne)možnosti uresničevanja slabo pripravljenih načrtov?

»Drži. Javno mnenje se zdaj oglašja kot slaba vest zaradi napak iz preteklosti – toda tudi kot prepreka, zaradi katere teh napak ni več moč ponavljati. Zdaj se vse stvari, vsa področja bolj tehtajo. Z vsemi možnimi po-

sledicami, ekološkimi, gospodarskimi in političnimi.«

– Velja tudi za načrtovanje nove korake v jedrske programe?

»Seveda velja. Tudi sindikat ima te in takšne vidike vpete v svoj program dela. Seveda na osnovi znanstvenih dognanj in v sodelovanju z drugimi ustanovami.«

Bo torej znanstvene in »znanstvene« ugotovitve ter odločitve drugih inštitucij kot svoje lastne prenašal v bazo in jo pridobil zanje? Ali pa se bo smer tudi zasukala?

»Ob upoštevanju vsega omenjenega prav gotovo ne bo šlo brez razprav v osnovnih organizacijah in na vseh drugih ravneh naše organiziranosti. Se pravi, da bodo tudi v bazi oblikovali stališča in da bodo odigrala svojo vlogo.«

Slediti možnostim ali pogoltnosti

Razvite evropske države, kjer je raba energije že na

moč smotrna, še predvidevajo 20-odstotni prihranek energije. Pri nas še kar več o novih virih kot o varčevanju. Bo energetika še sledila in s tem podpirala požrešne in hkrati neučinkovite porabnike? Ali pa bo morda z realnim načrtovanjem vplivala nanje?

»S temi načrti so težave. Šele zdaj smo dobili ovrednoteno elektroenergetsko bilanco za letos, ko bi morali že resno razmišljati o prihodnem letu. Tudi tu tiči del vzroka, zakaj bolj energetika sledi gospodarstvu in ne tudi nasprotno. Pa se bo moralo zasukati. Sicer tudi z novimi in novimi jedrskimi ali termoelektrarnami ne bomo nasitili rastoče požrešnosti. Kar bi lahko dobili na cenejši in bolj čist način, bomo plačevali do meje tveganja, da se pokopljemo. V našem ROS smo že dosti razmišljali v tej smeri, tudi do vrste pobud je prišlo – od tod naprej pa, žal, še ne.«

Ciril Brajer

Odbor za POHOD PO POTEH
PARTIZANSKE LJUBLJANE

POROČILO

o javnem zrebanju dobitkov loterije jubilejnega 30. Pohoda po poteh partizanske Ljubljane, ki je bilo 20. maja 1986 v Ljubljani.

srečke, ki se končujejo na številko	so zadele dobiček din	srečke, ki se končujejo na številko	so zadele dobiček din
80	500	496	1.000
800	2.000	537	1.000
7510	4.000	5557	5.000
8680	3.500	8637	3.000
016041	500.000	9977	5.000
082	1.000	28	500
762	1.000	0738	4.000
043832	200.000	6648	4.000
8423	5.000	9068	5.000
005513	50.000	9858	4.000
		095788	1.000.000
031624	100.000		
5895	10.000		
8485	3.000		

Vse dobitke izplačuje Odbor za Pohod po poteh partizanske Ljubljane, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 15; vsak dan razen sobote in nedelje od 8. do 12. ure, do 26. junija pa še vsak torek in četrtek od 16. do 18. ure.

Izžrebane srečke lahko pošljete v izplačilo tudi priporočeno po pošti, Odboru za Pohod po poteh partizanske Ljubljane.

Izplačevanje dobitkov zapade 26. julija 1986.

Komisija za loterijo

LIPE SVEDER: POVEZAVA

